

Дань БЛА

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-АҚПАРАТТЫҚ ӘДІСТЕМЕЛІК ЖУРНАЛ

Республикалық ғылыми-ақпараттық, әдістемелік журнал құрылтайшысы:

Қазақстан Республикасы оқу-ағарту министрлігі

«Балаларды ерте дамыту институты» республикалық мемлекеттік мекемесі, Астана қаласы

Бас редактор *Адамова Манара Елекенқызы*

ҚР оқу-ағарту Министрлігі «Балаларды ерте дамыту институты» РММ директоры

Атқарушы редактор *Ерманова Мария Наятовна*

Балаларды ерте дамыту институты директорының орынбасары

Редакция алқасы *Абылгазина Айгуль Есимжановна,
Рысбаева Назкен Рыстыбаевна,
Сағалиева Жанар Каукербековна*

«Ғылыми педагогикалық зерттеулер және мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту сапасының мониторингі» орталығының мамандары

*Мукушева Гулнара Омарбековна,
Хаменова Мария Олжабаевна,
Сарсембина Бақытқұл Қуандыковна*

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту мазмұнын қамтамасыз ету орталығының мамандары

Техникалық редакторлар *Тюлебаева Гульмира Кайратовна,
Полатов Берик Байдуллаевич,
Кенжесахметов Олжас Сеитович*

«Ақпараттық талдау» орталығының мамандары

ДАНА БАЛА

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-АҚПАРАТТЫҚ ӘДІСТЕМЕЛІК ЖУРНАЛ

Қазақстан Республикасы

Инвестициялар және даму министрлігі

Байланыс ақпараттандыру және ақпарат комитетінің мерзімді баспасөз

Басылымын және ақпараттық агенттікті есепке қою туралы №14553-Ж

куәлігімен есепке қойылды (15.09.2014ж)

1 қыркүйек – Білім күні!

ҚАДІРЛІ ОҚЫРМАН!!!

«Дана бала» журналы биылғы оқу жылында мектепке дейінгі білім беру саласындағы тың бастамалардың жаршысы ретінде педагог қауымның назарына жаңа идеялардан туындаған ғылыми, әдістемелік, ақпараттық мақалалар ұсынады.

Тәуелсіз еліміз ширек ғасыр ішінде қарыштап дамып, Қазақстан әлем таныған абыройлы мемлекетке айналған тұста мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту жүйесі қоғаммен бірге өзгеріп, бүгінгі күнге келелі жетістіктерге жетті.

Ғасырлық шежіреге ие, желісі жемісін беріп отырған бұл саланың әдістемелік негіздері жас ұрпақтың зердесін оятып, ұлттық құндылықтарға негізделген мектепке дейінгі баланы дамытудың заман талабына сай жаңа мүмкіндіктерін ашуды көздейді.

Мәңгілік ел ұрпағының болашағын болжауға игі ықпал ететін, баланы Отанды, ана тілін сүйе, ұлттық бірегейлік пен азаматтық негіздеріне және патриотизмге баулитын жаңа Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты, үлгілік оқу жоспарын тиімді іске асыру жаңа оқу жылында әр педагогке салмақты жауапкершілік жүктейді.

Сондықтан тәрбие мен білімнің қайнар көзі саналатын мектепке дейінгі ұйымдарда қызмет ететін педагог қауымды, жас ұрпаққа сапалы еңбектерінің нәтижесін ұсынуда аянбай еңбек ететін жанашыр әріптестерімізді 2022-2023 жаңа оқу жылымен шын жүректен құттықтаймын!

1 қыркүйек – бүкіл ұрпақты біріктіретін мереке күні «бала – педагог – ата-ана» бірлігі ғана әр баланың болшағы үшін қызмет етеді. Бірлік – табыс пен жетістіктің кепілі екені анық.

Салауатты ұрпақ – жаңа Қазақстанымыздың ертеңі. Осы бағыттағы сіздердің тың идеяларыңызбен, жаңа ғылыми, әдістемелік еңбектеріңіз маңызды!

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту жүйесін ғылыми-әдістемелік бағытта дамыту жолындағы қызметтеріңіз табысты болсын!

**Құрметпен, «Балаларды ерте дамыту институтының» директоры
Манара Елекенқызы Адамова**

МАЗМҰНЫ

Содержание

ПЕДАГОГТЕР, СІЗДЕР ҮШІН ДЛЯ ВАС, ПЕДАГОГИ

Мектепке дейінгі ұйымдарда
ата-аналар мектебін қалыптастырудың
тиімді жолдары 6

Оқу жоспарларының икемділігін
қамтамасыз ету арқылы мектепке
дейінгі тәрбие мен оқыту
мазмұнын түрлендіру 11

Методическая поддержка руководителей
и педагогов дошкольных организаций
в свете реализации модели дошкольного
воспитания и обучения 15

«Мектепке дейінгі ұйымдағы топта
күні бойы екі педагог» пилоттық жобаға
қатысушыларға арналған нұсқаулық 20

Руководство для участников пилотного
проекта «два педагога в группе
дошкольной организации в течение дня» .. 23

«Құзыреттілік орталықтары»,
«мектепке дейінгі ұйымдағы топта күні
бойы екі педагог» пилоттық
жобаларды эксперименттік алаңдарды
ұйымдастыру бойынша ұсынымдар 26

Рекомендации по организации
экспериментальных площадок по
проведению пилотных проектов
«Организация работы центров
компетенций «точек роста»,
«два педагога в группе дошкольной
организации в течение дня» 30

БІЗДІҢ БАЛАБАҚША: БІЗ ҰСЫНАМЫЗ НАШ ДЕТСКИЙ САД: МЫ ПРЕДЛАГАЕМ

Балабақшадағы балалардың
сенсорлық дамуы 34

Көңілді он саны 37

Ерекше білімді қажет ететін
балаларды ойын арқылы дамыту 40

Математика патшалығына саяхат 46

ДАНА БАЛА

Негізгі тақырыптық бағыты

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту саласы бойынша озық идеялар мен тәжірибелерді тарату, педагогтар мен ата-ана қауымына ақпарат түрінде әдістемелік көмек көрсету

Основная тематическая направленность

Распространение передовых идей и опыта в области дошкольного воспитания и обучения, оказание методической помощи педагогической и родительской обществу в виде информационного материала

Сюжетті-рөлдік ойындарды қолдану – балаларды мектепке дайындау факторы ретінде 49

Сиқырлы текшелермен кеңістікті бағдарлау 52

Фиолетовый лес - как средство предметно-развивающей среды в ДО ... 55

Применение интерактивной доски в детском саду 60

Занимательные игры и упражнения Математического содержания и их роль в развитии мыслительной деятельности в самостоятельной детской деятельности 63

ИННОВАЦИЯ ЖӘНЕ ТӘЖІРИБЕ ИННОВАЦИЯ И ОПЫТ

Мектеп жасына дейінгі балаларға арналған деңгейлік тапсырмаларды қолдану жолдары 66

Мектеп жасына дейінгі балаларды модульдік оқыту технологиясын қолдану 70

Қуыршақ терапиясы әдісін қолдану 73

Ясли сад с современными методиками и технологиями раннего развития дошкольников 76

Тейптеу – XXI ғасыр инновациясы 80

ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАР НАЦИОНАЛЬНЫЕ ЦЕННОСТИ

Мектепке дейінгі ұйымдарда тілді дамытудағы уилингвизм мәселелері 84

МЕРЕКЕДЕН МЕРЕКЕГЕ ПРАЗДНИКИ КРУГЛЫЙ ГОД

Алдар көсе на празднике День знаний! 88

Жұмабекова Фатима Ниязбекқызы

Астана қаласы,
Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық
университетінің профессоры,
педагогика ғылымдарының кандидаты

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ ҰЙЫMDAPDA ATA-ANAPAP MEKTEBІN ҚАЛЫПТАCTЫPUDЫҢ TИІMDІ JOЛDAPЫ

Аңдатпа. Аталған мақалада ата-аналар мектебін қалыптастыруда балабақша ұжымы мен ата-аналардың бірлескен жұмыстарының мазмұнын жетілдіруде ұлттық тәрбиені түркі даналары нұсқаған ілімдерге негіздеу ұсынылды. Ата-аналармен жүргізілетін жұмыстардың мазмұнын, мақсат, міндеттері мен формалары және әдіс-тәсілдерін өзгерту мәселесі баяндалды.

Кілт сөздер: ұлттық құндылық, отбасы құндылығы, ата мектебі, әже мектебі, әке мектебі, ана мектебі т.б.

Мектепке дейінгі тәрбие мен білім беруді дамыту моделінде: «балаларды ерте жастан дамытуда ұлттық құндылықтарды заманауи теорияларымен үйлестіру басты бағдар, ұлттық мәдениет пен дәстүр арқылы рухани-адамгершілік құндылықтар негізінде баланың жеке қасиеттерін қалыптастыру, отбасымен ынтымақтастық нысандарын кеңейту»(2021.15.03.№137 қаулысымен бекітілген) қажеттілігі нақты айтылған [1].

Бұл өзекті мәселелерді іске асыру мақсатында мектепке дейінгі ұйымдардағы отбасымен тығыз байланыс орнату, ата-аналар мектебін қалыптастырудың маңызы зор. Ол үшін ата-аналармен қарым-қатынас мәдениетін дамыту, өзара түсіністік, үлкендер тарапынан сыйластық, сыпайылық сақтау, мейірімділік, имандылық таныту, өздері (ата-ана, педагогтар т.б.) үлгі болу, ұрпақтар сабақтастығын тәрбие жүйесіне енгізудің тиімді жолдарын қарастыру қажет.

Мектепке дейінгі ұйымдарда отбасымен тығыз байланыс орната отырып өмір бойы жалғасатын тәрбиелеу мен оқытуды тұрақты үрдіс ретінде, яғни оның басталуы баланың туылған сәтінен бастап ұлттық салт-дәстүрлер мен, ұлттық құндылықтарға негіздей отырып ұйымдастырып, икемді

әрі балаға қолайлы жағдай жасау арқылы оны өзіміздің рухани жан-дүниемізбен байланыстыруымыз қажет. Себебі, қазақ қоғамында бала тәрбиесі мен оның дамуы үнемі коллаборативтік әлеуметтік ортада кіріктіріле жүрген. Бұл - қазіргі заманның талабындағы баланың бойында өмірлік дағдыларды қалыптастыру, дербес әрекет ету, еркіндік және ана тілінің қадір-қасиетін сезінуге ықпал ету қағидасының негізі болып табылады.

Мектепке дейінгі ұйымдарда «ата-аналар-бала-тәрбиеші» үштік одағының бірлескен жұмыстарын жетілдіріп, бала тәрбиесінде оларға бағыт-бағдар беріп көмектесіп отыру керек. Ата-аналар мектебін қалыптастыру арқылы қыздың қылығын, көркем мінезін, ұлдың ер мінезін тәрбиелеуге, отбасымен балабақша ұжымымен бірлескен тәрбие мен білім берудің жүйелі, бірізді, тұрақты жүргізілуіне басымдық берілуі қажет [2].

Оны жүзеге асыруда мектепке дейінгі ұйымдарда ата-аналар мектебін қалыптастырудың тиімді жолдары: жаңартылған нормативтерге сәйкес ата-аналармен жүргізілетін жұмыстардың мазмұнын, мақсатын, міндеттерін, формаларын, әдістерін өзгерту болып табылады.

Біріншіден, мазмұнды өзгерту үшін балабақшадағы ата-аналар мектебін құру маңызды. Отбасы мен балабақшаның бірлескен жұмыстарының мазмұнын жетілдіруде жаңа Қазақстанда ұлттық тәрбиені түркі даналары нұсқаған: «Ізгілік ілімі», «Хал ілімі», «Жан қуаты ілімі», «Толық адам», «Ар ілімі»-ілімдеріне негіздеу қажет. Мұны тәрбиешілер мен ата-аналар қауымы да бала тәрбиесінде басшылыққа алғаны абзал. Алдымен ата-ана және тәрбиеші педагог осы ілімдерді өздерінің санасына сіңіріп, бойына дарытып барып, күнделікті отбасындағы іс-әрекетте және балабақшадағы іс-әрекеттің барлық түріндегі мазмұнына арқау етіп отыру қажет деп санаймыз. Бұл ілімдерге сәйкес әр мектептің өзіне тән төмендегідей мақсат, міндеттер қойылуы шарт.

«Ата мектебі»: Ата-анаға сүйіспеншілік, үлкенді тыңдай білу, құрметтеу, сыйлау, ұрпақ сабақтастығын жалғастыру, өз ұлтын сүйетін елжанды азамат тәрбиелеу. Атаның немере алдындағы жауапкершілігін дамыту, рөлін күшейту, өзара қарым-қатынасын қалыптастыру. Атаның немерелеріне шынайы мейірімі, сөйлесу мәнері, айтатын әңгімесі арқылы санаға, тәрбиеге ықпал ету. Ата-аналардың бала тәрбиесіне көзқарасын өзгерту, балабақшаға жағымды қатынасын қалыптастыру. Өнер туындыларын эстетикалық талғаммен қабылдау қабілеттіліктерін, өнерге қызығушылықтарын, шығармашылық белсенділіктерін арттырып, қол өнер бұйымдарын жасау түрлеріндегі іс-әрекетке білімі мен шеберліктерін дамыту. Еңбексүйгіштікке тәрбиелеу.

«Әже мектебі»: Баланы ана тілінде сөйлеуге үйрету, немерелеріне ертегі, аңыздар, оқып беру, тақпақтар жаттату, салт-дәстүр, әдет-ғұрыптар, этнопсихология, ауыз әдебиеті үлгілері т.б. Бала бойында ата-аналарға деген ерекше жылы сезім қалыптастыру, мейірімділік, ізгілікке тәрбиелеу, әженің бала өміріндегі ролін түсіндіру, ата-ананы құрметтей, сыйлай білуге тәрбиелеу. Балаларды елін-жерін сүйуге, туған қаласының тарихын, әдебиетін,

мәдениетін бойына сіңіріп, даңқты батырларды мақтан тұтуға тәрбиелеу.

«Әкелер мектебі»: Әкеге қарап ұл өсер, шешеге қарап қыз өсер» дегендей ата-ана отбасында балаларына қандай тәрбие берсе, ертең сондай бала өседі, ата-анасына абырой алып береді. Балаларды кітап оқуға ынталандыру, білуге құштарлығын арттыру, дүниетанымдық көзқарасын қалыптастыруға, әсіресе ұл балаларға әке тәрбиесінің ықпалын күшейту, рөлін арттыру. Балаларды алғырлыққа, шапшаңдыққа, өз ұлтының тілінде көркем сөйлей білуге баулу. Батырлық, батылдық, ерлік, өр мінезділік, спортпен айналысу т.б. Табиғатты қорғай алатын адамгершілігі мол, ізгілікті, мәдениетті ұрпақ тәрбиелеу.

«Ана мектебі»: Анасы баласына «жаман болады», «ұят болады», «обал болады» деген тыйым сөздердің мағынасын түсіндіру. Инабаттылық, сыпайлық, әдептілік, нәзіктік, көркем мінез қалыптастыруда өзі үлгі бола білу. Күнделікті отбасындағы қарым-қатынаста айналасындағы адамдармен қарым-қатынаста осыларды дағдыға айналдыру. Үлгілі отбасылар туралы бейне жазбалар түсіріп, тәжірибе алмасу, инстаграм әлеуметтік желісінде жариялау т.б. Бала бойында ата-аналарға деген ерекше жылы сезім қалыптастыру, ата-ананың бала өміріндегі ролін түсіндіру, ата-ананы құрметтей, сыйлай білуге тәрбиелеу. Күнделікті өзіне-өзі қызмет етуге, тұрмыстық еңбекке дағды қалыптастыру. Қарапайым мінез-құлық ережелерін сақтай алуды, өз ұжымы арасында қарым-қатынас және өзара әрекет жасауды үйрету. Мұны жүзеге асыру негізінде отбасы құндылықтары сақталады, салт-дәстүрлерге, ұлттық құндылықтарға жағымды эмоционалдық-психологиялық көзқарас қалыптасады. Бұл мектептерді қалыптастыру ұрпақтар сабақтастығын жалғастырып, ар-ождан, намысқа және мейірімділікке негізделген ұлттық құндылықтарымызды сақтауға негіз болады[3].

Екіншіден, ата-аналармен жұмысты ұйымдастыру формаларын өзгертуде:

- мектепке дейінгі ұйымдардағы

іс-шараларға ата-аналарды тарту және серіктестікте жұмыс жасау, олардың бастамасына қолдау көрсету;

- ұлттық тәрбие мазмұнын жаңартуға ата-аналарды қатыстыру, олардың өмірлік тәжірибесін пайдалану;

- балалардың денсаулығын нығайтуға, аурулардың алдын алуға, қаржыландыру мәселесіне бірлескен іс-шараларға қатысу, балаға мейірімділік стилінде қарау;

- ата, әже, әке, аналардың тәрбие мектебін дәріптеу байқауларын өткізу;

- ұлттық құндылықтарды дәріптеуге арналған түрлі әрекет түріне негізделген шығармашылық байқаулар өткізу;

- ата-аналардың бір күндік үдерісті өздері жүргізуі және эксперимент жұмыстарының нәтижелерінде олардың пікірлерін ескеру;

- балабақша ішілік, балабақша аралық, қалалық, республикалық «Үлгілі отбасы сайысын», «Толағай» спорттық сайысын ұйымдастыру;

- балаларға арналған «Зияткерлік», «Зерттеушілік» сайыстар, «Талантты бала», «Ән салайық шаттана» патриоттық әндер т.б. байқаулары(би, ән айту, мәнерлеп оқу және басқа);

- «Шешендік өнер», «Әсем сөйлеп үйренеміз» т.б. ана тілін жетік меңгеру, сөйлеу дағдысын қалыптастыруға бағытталған сайыстар ұйымдастыру;

- отбасы құндылықтарын дәріптеуде «ұл тәрбиесі», «қыз тәрбиесі» әр отбасының бала тәрбиесіндегі жақсы жетістіктерімен пікірлесу, дөңгелек үстел, өзара тәжірибе алмасу;

- бала тәрбиесінде кездесетін қиындықтар, кемшіліктерді жою бағытында ғалымдар, психологтар, бала дәрігері, әлеуметтік педагог, логопед, дефектолог т.б. арнайы мамандармен кездесу;

- отбасылық кештер, кешкі уақытта отбасы мүшелерімен бірлескен «сазды кеш» (отбасының әр мүшесі бір-біріне арнап ән айтып береді) сәті, «ғибратты әңгіме» кезегі, «сауапты істер» немесе «игілікті істер» (мен бүгін қандай игі істер істедім, ата-анасына әңгімелеп береді) жинағы айтылады;

- әлеуметтік желіде: (инстаграм, электрондық пошта, фейсбук т.б. арқылы пікір жазу, ой бөлісу;

- гаджеттерді, қалта телефонадарын белгіліленген уақытпен ғана пайдалануға баланы дағдыландыру;

- кітап бұрышын жасау, оны толықтыруға ата-аналарды тарту, кітапты уақытша пайдалануға үйге беру, кітап бұрышын ата-аналардың балалармен бірге қолдануына жағдай жасау арқылы жүзеге асырылады [4].

Үшіншіден, ата-аналар мектебін қалыптастыруда балабақша әкімшілігі педагогтар қауымы олармен қарым-қатынас жасаудың және іс-шараларды өткізудің тиімді *әдіс-тәсілдерін* түрлендіріп, үнемі дамытып отыруы керек. Атап айтқанда: - бірлесіп ойлау: жылылық, жақсы ой ойлау, ақыл ойды дамыту, сезімталдық, сабырлы қалыпқа түсіру, имандылық иірімдеріне бойлау, өзін ұстай білу, түсіністік, жағымды эмоциясын ашық білдіре алу, баланың «тіл түйінін шешу», көбірек сөйлесу, сөйлету, өз ойын айтқызу т.б.;

- жақсы көру: ата-ана, педагог балаларға қайырымды, ізгі қатынас жасау, жанама ықпал жасау, қолдау, өзіне деген сенімін нығайту, жақсы сөздер, ғажайып сәт, кейіпкерлер мен жүздесу, сеніммен әңгімелесу, аялы алақанмен сипау, мейіріммен бауырына басу, жақын тарту, ізгі тілектер, бата беру т.б

- *жақсы көруді үйрету*: өзара түсіністік, топпен, шағын топпен жұмыс, байқалмайтын қателік, бірлесіп оқу, шығармашылық бірлестік, балалардың ынтасын дамыту, баланың дауысын есту, жан-дүниесін сезіну;

- *іс-әрекетке дербестік беру*: өздігінен әрекет түрін таңдау, белсенділік көрсету, ізденіс, өз ойын ортаға салу, үлкендер тарапынан баланың көзінше бей-берекет сөйлемеу, дауыс көтермеу, жазаламау;

- тыйым сөздер, ескерту: өтініш білдіру, еркелікте кінәсін мойындату, ымдау, қас-қабақпен айтайын деген ойын білдіру, наразылық білдіру, тыю, «болады», «болмайды», «сауап болады»-деген сөздің мағынасын түсіндіру, кең ойлай алу, баланы

шабыттандыра білу, баланың жеке басын құрметтеу, шығармашылық ізденіске бағыттау;

- шығармашылықпен әрекет ету: ойлану, іздену, зерттеу, өз әрекетінің нәтижесіне жету, өз ойын шығармашылықпен дәлелдеу т.б.

- еңбексүйгіштікке баулу: еңбек етуге қызығушылықты ояту, жағдай жасау, үлкендердің тапсырмаларын орындау, дербес әрекет ету;

- заманауи әдіс-тәсілдерді пайдалану: бақылау, зерттеу, тәжірибе жасау, жобалау, анықтау, мәліметтермен бөлісу, өзара пікір алысу, шағын топтармен жұмыс жасау арқылы өзара түсіністік таныту және келісу, музыка әуендерін пайдалану, психологиялық жағымды көңіл-күй орнату, ойын-жатығулар, ойлану, іздену, қызықты тапсырмалар, ғажайып сәттер, байқалмайтын қателік, бірлесіп оқу, шығармашылық бірлестік, балалардың ынта-ықыласын ояту, диалогты дамыту т.б [4].

Жоғарыда ұсынылған ата-аналар мектебін қалыптастырудың тиімді жолдарын педагогтар басшылыққа алуға басымдық беру көзделеді. Мұнда баланы балабақшаға алып келгенде, алып кеткендегі «ата-ана – бала – тәрбиеші» қарым-қатынас мәдениетінің үлгісін көрсетуге психологиялық тұрғыдан дайын болуы арқылы ата-аналар мектебін қалыптастырып, оның жұмысын үнемі жетілдіріп отыру маңызды. Ата-аналар бұрышындағы хабарландыру тақталарына, ақпараттарға назар салуды өтініп, дәптерлер, жазбалар, бақылау күнделіктерін қарауға, ақпараттық парақ пен отбасылық газеттер шығару мәселесіне көңіл бөлу талап етіледі. Отбасы мүшелерінің топқа келуі, белсенділік орталықтарына ата - аналардың келіп қатысуына көңіл бөлу қажет. Облыстық, қалалық, аймақтық семинарларға отбасының қатысуына ықпал ету керек. Өткізілетін ертеңгіліктерге ата-аналардың қатысуы, «Әкелер мектебі» атасы, әкесі, ағалары, інісін шақыруы, «Әжелер үлгі өнегесі» анасы, әпкесі, сіңілісі т.б. ата-аналарды тарту қарастырылады. Ата-аналар спорттық мерекелерге, демалыс орындарына бару,

ойыналаңдарының ашылуына, топ бөлмесінің дизайндық безендірілуіне қатысу да өз нәтижесін береді. «Әкем, анам және мен» танымдық жарыстар және ата-аналармен өткізілетін тренингтердің тәрбиелік маңызы зор. Сондай-ақ, балабақшадағы отбасылық бөлмені жабдықтау арқылы ата-аналардың оған жиі келуін ұйымдастыру ұжыммен ата-аналардың бала тәрбиесіндегі бірлескен жұмыстарының мүмкіндіктерін кеңейту және оның бала тәрбиесіндегі алатын орны ерекше екендігін дәлелдей түседі. Ата-аналармен жүргізілген пікіртерім, сауалнама қортындыларын жариялап тұру педагогикалық ынтымақтастық орнатудың негізі болады. Атап айтқанда: ұсыныс, сұраныстар негізінде арнайы кеңестер; ата-аналардың ой пікірлері; балабақша ұжымының ата - аналарға арналған алғыс хаттары; жақсы ұйымдастырылған іс-шараларға байланысты естелік кәде сыйлықтар; балабақша тыныс тіршілігіне сауатты, белсене араласатын ата-аналарды мақтау қағаздарымен марапаттау т.б. бала тәрбиесінде бірлескен жұмыстың нәтижесіне қол жеткізуге мүмкіндік береді.

Ойымызды қорытындылай келе, ата-аналар мектебінің жұмысын тиімді ұйымдастыру арқылы отбасында және балабақшада топ бөлмесінде «Заттық-кеңістіктік орта» жабдықтау және оның мүмкіндіктерін барынша тиімді пайдалануға қол жеткізуге болады. Әр баланың жеке қабілеттері мен қажеттіліктерін ескере отырып, жайлы дамытушы қауіпсіз білім беру ортасын орта құруға, балалардың өмірін қорғау және денсаулығын нығайту, салауатты өмір салты негіздерін, қауіпсіз өмір сүру дағдыларын қалыптастыруда бірлескен іс-әрекет нәтижесін көруге болады. Балалардың сөйлеу тілі дамиды, қимыл-қозғалыс белсендігі артып, коммуникативтік, эмоционалдық, әлеуметтік, когнитивтік дағдылары қалыптасады. Баланың дамуы мен алаңсыз өмірлік дағды қалыптасуына, Отанды, ана тілін сүюге, ұлттық құндылықтар мен патриоттық сезімдерге баулу, мектепте оқуға физикалық, психологиялық, әлеуметтік дайындығын қалыптастыруға

ПЕДАГОГТЕР СІЗДЕР ҮШІН

толық жағдай жасалады. Отбасы мектебінің құндылықтарын сақтай отырып балалар мен үлкендердің өзара *ынтымақтастығы* негізінде тәрбиелеу мен білім берудегі

қарым-қатынаста толыққанды қатысушысы ретінде таниды, оларға сенім білдіреді және тәрбиелеу мен дамытуда олардың жетекші әрекеттері негізге алынады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. «Мектепке дейінгі тәрбие мен білім беруді дамыту моделі». 2021.15.03.№137 қаулы-сымен бекітілген.
2. «Мәңгілік ел» ұлттық идеясын мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында жүзеге асырудың шарттары. «Қазақстанда мектепке дейінгі білім берудің ғасырлық тарихи шежіресі» атты Республикалық педагогикалық оқу. Қостанай. 2017.
3. Жумабекова Ф.Н. Абайдың «толық адам» ілімін – ізгілік тәсілдемелері негізінде жүзеге асыру. Нұр-Сұлтан, Халықаралық форум. 2020.
4. Жумабекова Ф.Н., Иманбаева З.М Ұлттық құндылықтарға негізделген «Өркендеу» бағдарламасы – жаңа жоба. Астаналық әдістеме. №1(ОІ) қыркүйек. 2020. 10-14 б.

Кожухметова Раушан Токтаровна

Астана қаласы,
№2 «ҚР Президенті Іс Басқармасының
«Қарлығаш» бөбекжай-балабақшасы
медициналық орталығы»
Меңгеруші

ОҚУ ЖОСПАРЛАРЫНЫҢ ИКЕМДІЛІГІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ АРҚЫЛЫ МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ ТӘРБИЕ МЕН ОҚЫТУ МАЗМҰНЫН ТҮРЛЕНДІРУ

Біз ұсынған қағидаға оралайық:
«Балаларға балалық шақты қайтару»
Шацкий С.Т., «Еңбек мектебіне барар жолда», 1918 ж.

100 жылдан астам уақыт бұрын Станислав Теофилович Шацкий бұл жолдарды өз шығармаларының бірінде жазған [2]. Бұл сөздер біздің «Екі тәрбиеші» пилоттық жобамыздың ұранына айналды. Аталған пилоттық жоба ҚР Үкіметінің 15.03.2021 жылғы №137 қаулысымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуды дамыту моделін іске асыру және мектепке дейінгі ұйымдар практикасына мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту саласындағы озық тәжірибені тарату мақсатында ҚР БҒМ 2022 жылғы 1 сәуірдегі №126 бұйрығымен басталған болатын [1].

Біздің балабақшада эксперименттік алаң 2022 жылдың 18 сәуірінен 18 маусымына дейін жұмыс істеді.

ЭА кезеңінде валидті және репрезентативті деректерді қамтамасыз ету үшін балабақшада келесідей жұмыс жүргізілді:

- ҚР БҒМ ерте даму институтының сарапшылары ECERS-3 шкаласы бойынша кәсіпорынның балабақшаларына бақылау және кешенді бағалау жүргізді [3].

- ECERS-3 мектепке дейінгі білім беру сапасын дамытуды бағалау құралдарымен жұмыс бойынша педагогтерді онлайн оқыту жүргізілді (бірінші және екінші кезеңдер);

- балабақшадағы қауіпсіз ортаны жетілдіру және пәндік – кеңістіктік

ортаның сапасын жақсарту бойынша жұмыс жүргізілді;

- ұйымдастырылған оқу іс әрекеттерінің ұйымдастыру және өткізу сапасын жақсарту.

Эксперименттік бағдарлама бойынша 2 педагогті енгізу педагогикалық тәсілдерді келесі трансформациялауға бағытталды:

- баланың мүдделерін барынша қолдау, бұл жеке назар аударуға және үйлесімді даму мүмкіндіктерін қамтамасыз етуге мүмкіндік береді;

- топта мектепке дейінгі білім беру сапасын арттыру, баланың дағдыларын неғұрлым жоғары дамыту;

- баламен сапалы жылы қарым - қатынас құру, дамытушы қолдау ортасын құру, балаларға жеке көзқарас;

- жалпы қабылданған типтік бағдарламалық тапсырмаларды орындаудан бастартуарқылыәрбаланыңқажеттіліктеріне бағдарлануға ұмтылу арқылы мұғалімдердің өзгеруі, атап айтқанда:

- Балалармен сенімді қауіпсіз қарым-қатынас орнату;

- Балалармен ойын қарым-қатынасынан ләззат алу;

- Балалар ойынына мүмкіндік жасау;

- Тиісті құрылымды қамтамасыз ету;

- Жеке айырмашылықтарды құрметтеу;

- Даму пен ауысуды басқару.

Бізде қандай өзгерістер болды?

ПЕДАГОГТЕР СІЗДЕР ҮШІН

1. Біз ҰОҚ-пен келесі түрлерін ойындармен біріктіруді шештік:

Математика / құрылыс / құрылыс материалдары бар ойындар / робототехника

Көркем әдебиет / сурет салу / сахналау

Сөйлеуді дамыту // театр ойындары

Қоршаған ортамен танысу / сюжеттік-рөлдік ойындар

Топта/көшеде/саябақта тәжірибе/жаратылыстану

2. Біз кестені икемді етіп жасадық, атап айтқанда, ҰОҚ-ті ойындармен біріктірудің арқасында жобалық іс-әрекеттерді қолдану балалардың үстелдерде отыратын және тәрбиешіні пассивті тыңдайтын уақытын қысқартты. Тәрбиешілер фасилитатор болған тәуелсіз іс-әрекеттің көкжиегі кеңейе түсті (даму процесінің белсенді және объективті қатысушылары, бақылау кезінде анықталған балалардың қиындықтары мен жетістіктеріндегі бақылаушылар мен көмекшілер).

Бұл пилоттық жоба, бір қарағанда, ең стихиялық, қысқа мерзімді, болжап болмайтын жоба болды. Біз бір ғана нәрсені білдік – педагогикалық процестегі ең бастысы-бала және оның мүдделері, даму кезеңдері, ЖЕКЕ ДАМУ БАҒДАРЛАМАСЫ

құрылуы керек.

2 айдағы жұмыс нәтижелері шынымен керемет болды:

ТӘРБИЕШІЛЕР:

- балаларды бақылап, әр баланы көруді үйренді;

- топты бақылауды қамтамасыз ету үшін орындықтарға отырғызуды, жалпы сабақтар, ойындар ұйымдастыруды тоқтатты;

- балалар бастамасына көңіл бөлуді, күнді жоспарлау кезінде икемді болуды, сөздікті, тәжірибені байытуға, идеялардың көкжиегін кеңейтуге көмектесуді үйренді;

- оқу күнінің соңында рефлексиялауды үйренді, келесі күні бірлескен іс-әрекеттерді жоспарлады,

- міндеттерді бір-біріне бөлуді, ойын, дидактикалық және қиынды материалдарды мұқият таңдауды үйренді;

- ұйымдастырылған оқу іс-әрекет түрлерін біріктіруді, сыныптық-сабақтық ҰОҚ типтерін ойындық типке алмастыруды үйренді;

- ересек адамның қатысуымен болған ойында, бала ойынды тез үйренетінін түсіндік.

БАЛАЛАР:

- балалардың танымдық белсенділігі артты, бұл білім, білік және дағдылардың сапасына әсер етті;

- әр баланың коммуникативті дамуында елеулі өзгеріс болды (балалардың бір-біріне, ересектерге жүгінуінің саны артты, қарым-қатынас сапасы жақсарды, синонимдік сөздер күнделікті өмірде пайда болды: кемпірқосақ, керемет, керемет, «сен бомба сияқтысың» және т. б.), егер бұрын балалар бір-бірін бұрмаласа, енді олар тыныш сөй-

лей бастады, бір-бірін есту үшін;

- топта психологиялық атмосфераның жақсаруы байқалды - мазасыздық, агрессия көріністері төмендеді, өзара көмекке бағытталған өзара іс-қимыл, оң қарым-қатынас, жағымды эмоциялардың ашық көрінісі артты;

- балалардың тәуелсіздігі көрінді: балалар өз бетінше киінуге ұмтыла бастады (бұрын олар әрқашан ересек адамның көмегіне жүгінді, фраза жиі болды: Мен білмеймін), егер бұрын ойындарда балалар тәрбиешілердің рөлдерін анықтап, қиялға, сюжетке көмектесуін күтсе, енді олар өздері қиялдайды, рөлдерді өздері таратады, серіктестерді таңдайды ойындар бойынша (шахмат, рөлдік);

- балалар бір-бірінің жаттықтырушысына айналды-киіну кезінде көмектеседі-түймені бекітеді, аяқ киімін байлайды, жуған кезде қолдарын дұрыс жуады, шығармашылық жұмыстарда балалар бір-біріне көмектесуге қуанышты;

- балалар өздері жасаған жұмыстарын талқылай бастады (және бұрын үнсіз, тек ересек адамның пікірімен, қойылмалы табаққа апарылды).

Ата-аналар:

- тәрбие-білім беру процесінің белсенді қатысушылары болды (жобаларға, көрмелерге қатысудан бастап, спорттық жарыстарға, экоакцияларға дейін);

- олар не жегендері туралы емес, не білгендері туралы және келесі күні қандай тапсырма туралы сұрай бастады (қызықты тастар, таяқшалар, сынықтар әкеліңіз);

- балалармен қарым-қатынасты жақсарту бағытында өзгерістерді байқадық-балалармен келіссөздер жүргізу оңай болды, ұйымдастырыла бастады, таңертең қыңырлығы төмендеді, балалар кітапқа, соның ішінде үйде де қызығушылық танытты.

Осылайша, процестің барлық қатысушылары мен байқаушылары ҰОҚ – ның дұрыс құрылған кестесі, үлгілік оқу бағдарламасын ұстану, балаларды бірыңғай үлгі бойынша оқыту-балалардың білім, білік және дағдыларды тиімді игеруінің көрсеткіші емес екенін түсінді.

Сонымен бірге, мемлекеттік жалпыға міндетті стандарт баланың жас ерекшелік кезеңдерін, жалпы статистикалық психологиялық ерекшеліктерін - әрбір баланың табиғатын, оның даму дәрежесін ескермейді.

Біз ересектерге арналған білім беру және даму процесінің фасилитаторы ретінде түсінігімізді кеңейтуіміз керек.

Балабақшаның әр мұғалімі балалармен іс-әрекетті жоспарлауда икемді болуы керек, оқу және тәрбие процесінің стихиясына мүмкіндік беруі керек, ал әкімшілік сабақ уақыты мен әдіснаманың сақталуын емес, танымдық белсенділікті, оқу материалының мазмұны мен баланың дамуын бақылауы керек.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуды дамытудың үлгісін бекіту туралы. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 15 наурыздағы No 137 қаулысы;
2. Шацкий С.Т. «На пути к трудовой школе», с. 212-215, История советской дошкольной педагогики, Хрестоматия, Москва «Просвещение», 1980;
3. «ECERS - 3» мектепке дейінгі білім беру ұйымдарындағы білім беру сапасын кешенді бағалау шкаласы, Ұлттық білім баспасы, Мәскеу - 2019 ж.

Серикбаева Ляззат Сайлаубаевна

Павлодарская область
Инновационный
центр развития образования
Методист

МЕТОДИЧЕСКАЯ ПОДДЕРЖКА РУКОВОДИТЕЛЕЙ И ПЕДАГОГОВ ДОШКОЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ В СВЕТЕ РЕАЛИЗАЦИИ МОДЕЛИ ДОШКОЛЬНОГО ВОСПИТАНИЯ И ОБУЧЕНИЯ

Аннотация. В статье раскрываются особенности информационной и методической поддержки педагогического коллектива в условиях дошкольной образовательной организации, раскрываются основные понятия темы, описаны основные задачи информационно-методического сопровождения работы, перечислены главные формы информационно-методической поддержки для повышения профессиональной компетентности педагогов и руководителей ДО, раскрыты особенности планирования и составления программы развития дошкольной организации.

Ключевые слова: методический кабинет, поддержка, модель, развитие, качество образования, управление, исследование, программа.

Методический кабинет Инновационного центра развития осуществляет свою деятельность согласно Устава о функционировании областного методического кабинета управления образования Павлодарской области.

В 2021-22 учебном году содержание и формы методической работы в области определялись единой методической темой «Развитие профессиональных компетенций педагогов как фактора повышения качества образования».

Основной целью деятельности Центра является обеспечение информационной поддержкой образовательного процесса, инновационной и методической работы во всех образовательных организациях области, оказание организационной, координационной, консультативной, контрольно-диагностической, учебно-методической помощи в области совершенствования профессиональных знаний и умений педагогов, улучшение организации учебно-воспитательного

процесса, обобщение и распространение передового педагогического опыта.

С этой целью для педагогов дошкольного воспитания и обучения были организованы 2 семинара по инклюзивному образованию, 14 семинаров по содержанию учебно – воспитательного процесса, в рамках взаимодействия с высшим педагогическим колледжем им.Б.Ахметова проведены 4 диалоговые площадки и мастер классы для студентов.

Центром разработаны и реализуются долгосрочные проекты «Бақытты бала» и «Салауатты өркен» в целях развития и создания условий для формирования гражданских и патриотических чувств детей. Проекты направлены на обращение к памяти об историческом прошлом нашего государства, привлечения родителей и педагогов к воспитанию у детей чувства гордости за достижения родной страны, бережного отношения к традициям своего народа и формирования основ здорового

образа жизни у детей дошкольного возраста, воспитание физически развитого ребенка путем осознанного отношения к своему здоровью.

В рамках реализации проектов проводились обучающие мастер-классы и семинары для педагогов дошкольных организаций области для демонстрации и распространения своего наработанного педагогического опыта.

В силу сложившихся экономических причин, занятости на работе, современные родители большую часть времени уделяют вопросам материального обеспечения семьи, таким образом, естественная потребность ребенка в движении в семье пусть неосознанно, но подавляется. Для устранения проблемы «двигательного дефицита» систематизирована работа по проведению спортивных досугов и соревнований, конкурсов, закаляющих мероприятий.

Актуальность проблемы патриотического воспитания заключается в том, что современные дети мало знают о родном городе, стране, особенностях народных традиций, часто равнодушны к близким людям, в том числе к товарищам по группе, редко сострадают чужому горю. Через регулярное проведение экскурсий, выставок, развлечений, конкурсов национальных игр и семейных праздников ожидаемым результатом является сближение, умение работать в команде, приобщение к тому, что поможет детям стать людьми ответственными, с активной жизненной позицией, чувствующими причастность к родному краю, его истории, традициям.

Так, в обоих проектах было охвачено 187 дошкольных организаций (детские сады, мини-центры и предшкольные классы). Задействовано 7 734 ребенка, 1036 педагогов и медицинских сестер.

23 февраля 2022 года была организована 1 областная научно-практическая конференция «Новые тенденции внедрения современных методик и технологий в дошкольных организациях». Были обсуждены направления развития системы дошкольного воспитания

и обучения, вопросы профессионального и личностного роста педагогов дошкольного образования, подготовки кадров для системы дошкольного образования и другие.

С целью понимания текущего состояния, оценки качества дошкольного образования и реализации новой Модели развития дошкольного воспитания и обучения в «ЦГР «Радуга» ясли-саду №96» г. Павлодара проводилась апробация 2 пилотных республиканских проектов «Организация работы Центров компетенций», «Два воспитателя в группе дошкольной организации в течении дня». В проекте приняли участие руководитель, методист, 2 воспитателя, педагог - психолог, 33 ребенка, 50 родителей.

Для проведения исследований по Шкалам «ECERS-3» на первоначальном, промежуточном и итоговом уровне приезжали сертифицированные эксперты Института раннего развития МОН РК, в результате из 7 детских садов задействованных в пилотном проекте наивысшие показатели показали наши воспитанники.

В нашей области функционирует 160 государственных и 14 частных детских садов, где руководители выступают как ключевое звено эффективного функционирования и результативности воспитательно-образовательной работы. Ведь от профессиональных умений руководителя, его способностей оперативно принимать решения, способностей нацеливать коллектив на непрерывное развитие, творческий рост, зависит успешность развития детского сада, его социальный статус.

Для оказания методической поддержки руководителям детских садов был организован ряд семинаров: «Организация и предоставление платных образовательных услуг в дошкольных организациях»; «Внедрение инноваций в менеджмент руководителя дошкольной организации»; «Правовые и этические нормы профессиональной деятельности педагога дошкольной организации»; семинар - тренинг «Создание условий

психологически комфортного пребывания ребенка в детском саду». На семинарах были освещены актуальные вопросы дуального обучения педагогов дошкольного обучения и воспитания, педагоги были ознакомлены с основами организации платных услуг, вопросами соблюдения педагогической этики и профилактики профессионального выгорания у педагогических работников. Также был создан совет руководителей дошкольных организаций области.

В связи с социально-экономическими изменениями, происходящими в современном обществе, меняется позиция дошкольной организации, усложняются задачи, которые приходится решать воспитателю. Рассмотрим структуру управления организацией.

Есть такое выражение: «Самое трудное искусство - это искусство управлять» [6]. В структуре управления ключевой фигурой является руководитель предприятия. В административный состав входят: методисты, заместитель руководителя по хозяйственной работе, медицинские сестры, делопроизводитель, которые взаимодействуют с соответствующими объектами управления. На этом уровне руководитель осуществляет непосредственную реализацию управленческих решений через распределение обязанностей между административными работниками с учетом их подготовленности, опыта, а также

структуры организации.

Третий уровень управления осуществляют воспитатели, музыкальные руководители, специалисты (педагог-психолог, учитель-логопед), воспитатель по физической культуре, педагоги дополнительного образования. На этом уровне объектами управления являются дети и их родители. Современный руководитель должен понимать, что успешность управленческой деятельности в единых правилах поведения, осмыслении цели и поступков, обучении, саморазвитии и самосовершенствовании и как результат – признание.

Питер Фердинанд Друкер, которого многие считают ведущим теоретиком в области управления и организации в мире, предлагает следующее определение: «Управление - это особый вид деятельности, превращающий неорганизованную толпу в эффективную целенаправленную и производительную группу» [7]. Только такой командой единомышленников можно решать любые задачи и идти прямо к цели.

«Человек никогда не сможет стать эффективным менеджером, не имея практического опыта – он должен прожить свои собственные взлеты и падения, прочувствовать собственные успехи и неудачи, дойти до интуитивного понимания всех тонкостей процесса, и только тогда можно говорить о практической компетентности менеджера».

Легко справиться с любым делом, когда есть сплоченная команда, хорошо знающая свой функционал. Отсюда можно сделать вывод, что одним из аспектов успешного управления является четкое и конкретное распределение функциональных обязанностей сотрудников, которые определяются на уровне компетенции руководителя.

После определения функционала каждого члена администрации можно смело приступать к разработке планов.

Планирование – это один из аспектов четкого управления содержанием деятельности организации. Нельзя обеспечить целенаправленную, эффективную работу без четкой, соответствующей современным требованиям системы планирования. Кроме того, планирование является ключевой из основных управленческих функций. Схема планирования предприятия выглядит так: программа развития организации на 5 лет - планирование на год - чек-лист (месяц, неделя, день).

Для осуществления успешной деятельности на рынке образования образовательной организации необходимо учиться отслеживать и прогнозировать все изменения внешних и внутренних условий. Своевременно принятые меры помогут избежать некоторые проблемы или выгодно использовать сложившуюся ситуацию. Сегодня перед многими педагогическими коллективами возникла проблема разработки программы развития. Потребность в документе такого рода обусловлена, во-первых, необходимостью сохранить свой статус на рынке образовательных услуг; во-вторых, стремлением успешно пройти процедуры аттестации. И то, и другое предполагает наличие ясных перспектив развития, четких достижимых ориентиров. Программа развития как раз и является важнейшим стратегическим документом, дающим развернутую характеристику инновационных процессов организации.

Программа развития - документ, в котором прослеживается целенаправленное

и планомерное решение какой-то конкретной проблемы или ряда проблем, что обеспечивает не просто осуществление деятельности, а, прежде всего развитие.

В программе развития должны быть ответы на следующие вопросы:

1. Что представляет собой в настоящее время образовательная организация, каковы его сильные и слабые стороны?
2. Какие противоречия есть внутри и во вне его?
3. Какую проблему необходимо решить для успешного развития детского сада?
4. Каким мы хотим видеть детский сад в будущем?
5. Какие возможности существуют для реализации стратегической цели развития, и что может этому помешать?
6. Какие действия и в какой последовательности должны быть предприняты, чтобы достичь поставленной цели?

К настоящему времени сложилась довольно четкая система работы над программой развития и ее структура:

Программа развития ДОО (титульный лист, пояснительная записка, анализ деятельности ДОО за предыдущие 5 лет, цели и задачи развития ДОО, ожидаемые результаты развития ДОО, концептуальные основы программы развития, основные направления реализации программы развития, индикаторы выполнения программы).

Этапы календарного планирования - определение целей и задач работы на период планирования; уточнение в соответствии с содержанием программы представлений, умений, способностей, интересов над которыми предстоит работать; определение форм организации и видов детской деятельности; подбор методов, приемов, средств, дидактических материалов и ресурсов; проверка соотношения форм и способов интеграции-дифференциации, недублированности информации в разных разделах плана.

Мониторинг Программы:

Разрабатывается и отслеживается педагогическим советом школы; предусма-

тривает внесение корректив в мероприятия по реализации Программы на основании результатов мониторинга, а также возможных изменений в приоритетных направлениях социально-экономической, образовательной политики государства.

В заключении делаем вывод, что современный руководитель ДО в настоящее время должен уметь:

- правильно планировать деятельность ДО;
- уметь осуществлять управленческие функции;
- координировать действия педагогического и общего коллектива [1].

Успех любого дела зависит от людей, его продвигающих. Всем педагогам желаю плодотворной работы и творческих успехов в новом учебном году!

Список литературы:

1. «О внесении изменений в некоторые приказы Министра образования и науки Республики Казахстан»// Приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 16 сентября 2021 года № 472.
2. Гриба Е.Ю. Методическая работа как механизм управления качеством образования. С.: МОУДПО «Учебно-методический центр», 2010г.
4. Андреева О.И. «Как организовать планирование деятельности предприятия» – М.: Юрист, 1998г.
5. Менеджмент: Учебн. Пособие для вузов /Под ред. В.И. Подлесных: ИД «Бизнес-Пресса», 2002
6. Уровни управления и типы руководителей// studbooks.net...urovni_upravleniya_i...rukovoditeley
7. Как организовать планирование деятельности предприятия// assistentus.ru...uchet/planirovanie-deyatelnosti
8. Эффективное управление компанией: цели, задачи, методы // Surgay.ru>blog/effektivnoe-upravlenie-kompaniey
9. Сущность менеджмента// present5.com...klyuchevye...samoe-trudnoe-iskusstvo/

Гаухар Кийкова - «Білім мен ғылым жүйесін модернизациялаудың ғылыми негіздері» ғылыми жобаның зерттеу тобының мүшесі, мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту саласындағы тәуелсіз сарапшы

«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАҒЫ ТОПТА КҮН БОЙЫНДА ЕКІ ПЕДАГОГ» ПИЛОТТЫҚ ЖОБАҒА ҚАТЫСУШЫЛАРҒА АРНАЛҒАН НҰСҚАУЛЫҚ

Бұл нұсқаулық тәрбиешілерге, әдіскерлерге және мектепке дейінгі ұйымдардың психологтарына жұмыс құрылымын түсінуге, өздері үшін маңызды бағыттарды анықтауға, балаларға ықпал ету мен тиімділікті бақылау үшін ұсынылған құралдарды қолдануға көмектеседі. Басшылық Ұлыбритания мен АҚШ ғалымдары әзірлеген мониторинг құралдарына негізделген (Quality of Learning, Ages and Stages, Strengths and Difficulties Questionnaire, Scales Packet, Mind Tools).

Әлемде мектепке дейінгі білім беру мазмұнды заттық-кеңістіктік дамытушы ортаны ұйымдастыру, балаларды оқыту үшін ойынды пайдалану, балалармен қарым-қатынас жасау және олар үшін жақсы оң тәжірибе ұйымдастыру арқылы, балалардың дамуына жағдай жасау бағытында жүреді. Балаларға арналған бағдарлама баланың дамуына сәйкес келуі тиіс және академиялық бағыты болмауы керек¹.

«Баланың дамуына сәйкес» деген нені білдіреді?

Соңғы 20 жыл ішінде әлемдегі осы терминді қолдану туралы, сондай-ақ баланың дамуы, оның оқуы және осы процестердегі ойынның рөлі туралы ғылыми әдебиеттерге шолу бойынша, балаларды оқытудың табиғаты туралы теориялық жағынан дамудың «жасы мен кезеңдері» тұрғысынан айтарлықтай өзгеріс болды (негізінен Пиаже бойынша), ол балалармен бірге білім беруді қалыптастыру мен құрудағы ересектердің рөлін түсіну (әдетте Выготскиймен байланысты), сонымен қатар

балаларды оқытудағы әлеуметтік және мәдени ықпалдың маңыздылығында.

Практика, баланың тиісті дамуында, оның өз дамуының қай сатысында екенін түсінуді талап етеді, ал бұл -тәрбиешінің баланы жақсы біліп, оған бір мезгілде күрделі, бірақ қолжетімді болып табылатын мақсаттарға жетуіне мүмкіндік беруі (жақын даму аймағы).

Оқытудың барлық әдістері балалардың жасына және даму сатысына сәйкес келуі керек, оларды ерекше тұлға ретінде қарастырып, олар өмір сүретін әлеуметтік және мәдени жағдайларды ескеру керек.

Баланың дамуына сәйкес келетін тәжірибе балаларға оңай тапсырмалар қоюды білдірмейді. Керісінше, бұл балалардың мақсаттары мен тәжірибелерінің олардың оқуы мен дамуына сәйкес келуін және олардың ілгерілеуі мен қызығушылығын ояту үшін жеткілікті күрделі болуын қамтамасыз етуді білдіреді.

Озық тәжірибе балалардың қалай оқитыны және дамитыны туралы болжамдарға емес, білімге негізделген. Зерттеу базасы адам дамуы мен оны оқытудың негізгі принциптерін ұсынады. Бұл принциптер оқу жоспары мен оқытудың тиімділігі туралы мәліметтермен қатар, ерте білім беру мен оқыту саласында шешім қабылдауға берік негіз болады.

Баланың дамуына сәйкес келетін практиканың негізгі элементтерінің бірі-әр баланың бір салада басқаларына қарағанда ертерек жетілетінін түсіну, сондықтан жеке балаға арналған оқу бағдарламасының мазмұны олардың жасына ғана емес, бұрын

нені игергеніне де байланысты болуы керек². Балаларды жетістіктері үшін емес, күш-жігері үшін мадақтау керек және тапсырманы орындау үшін басқаларға қарағанда көбірек уақыт қажет балаларға құрмет пен түсіністік таныту керек. Әр баланың белгілі бір құралмен оқуда әртүрлі артықшылықтары бар, сондықтан балаларға ойын сабақтары кезінде таңдауға болатын көптеген материалдар мен іс-әрекет түрлері қолжетімді болуы керек. Көптеген мұғалімдер бір ойды жеткізу үшін құрылымдық оқытуда білім берудің әртүрлі тәсілдері (мысалы, визуалды/аудио/кинестетикалық) қолданылуы керек екенін біледі.

«Педагог әр минут сайын балалармен іс-әрекеті мен қарым-қатынасы оқу мен дамудың нәтижелерін анықтайтын ең күшті фактор болып табылады. Оқу бағдарламасы өте маңызды, бірақ мұғалімнің не істейтіні одан маңыздырақ»². Сондықтан басты назар - пилоттық жобаның негізгі мақсаттарының бірі болып табылатын, тәрбиешілердің балалармен өзара іс-әрекетіне аударылуы тиіс.

Тәрбиешілер балалардың ынталану, жинақтылық, сенімділік, тәуелсіздік, физикалық жайлылық, көптеген дағдыларды игеру, жоғары сатылы ойлау, әлеуметтік қарым - қатынас және құрмет сияқты қасиеттерін дамытуға күн сайын назар аударуы керек. Назарда ұсталатын қарым-қатынас түрлері: мұғалімдердің өзара байланысы, мұғалім мен баланың өзара қарым-қатынасы, бала мен баланың өзара қарым-қатынасы, ұсынылған оқу іс-әрекеті және сынып бөлмесінің жоспарлануына қарай қоршаған ортаның рөлі және ондағы балалардың өзара іс-әрекеті.

Балаларды оқыту және олармен байланыс орнату балаға бағытталған болуы керек. Терминдер арасындағы айырмашылықты түсіндірейік. Балаға бейімделу - баланың қызығушылығы мен әуестенуіне қарай ыңғайлану. Балаға бағдарланған болу -

2 NAEYC. (2009). *Developmentally appropriate practice in early childhood programs serving children from birth through age 8 (3rd edition)*. Position Statement available at <http://www.naeyc.org/store/>

баланың қызығушылығын жүрегінде ұстау. Ең жақсы тәсіл - әрқашан балаға назар аудару, бірақ баланы әрдайым оның іс-әрекетінде бағыттап отыру міндетті емес.

Ойын арқылы балаларды оқыту

Ойын балалар тәжірибесінің барлық аспектілеріне — баланың физикалық белсенділігіне, оның ақыл-ойы мен қиялына, сондай-ақ эмоцияларына әсер етеді. Ойын басқа адамдармен қарым-қатынасты немесе жалғыз жұмыс жасауды қамтуы мүмкін. Қалай болғанда да, ол балаларды өз іс-әрекеттерін басқаруға және өзін-өзі реттеудің белгілі бір дәрежесін көрсетуге шақырады. Осы (және басқа да көптеген себептерге) байланысты, ойын кішкентай балаларға арналған оқу құралы ретінде ерекше орын алады.

Ойынпаздық

Ойынпаздық - бұл тәрбиешілер мен балалар арасындағы қарым-қатынастың ерекшелігі. Бұл - педагогтің ойын процесіне қатысуын және одан шынайы әсер алуын білдіреді.

Тәрбиешілерге балаларға арналған ойын құрылымын беру ұсынылады, бұл педагогтердің баланы оқыту процесінде белгілі бір «ойынды» бастауын және қолдауын, сонымен бірге тиімді оқытуды қамтамасыз ету үшін қажетті құрылымды сақтауын қамтиды. Осылайша, ойын идеясы баланың бастамасы мен ересек адамның бастамасы ғана емес, ересек пен баланың өзара қарым-қатынасының сипаттамасына айналады³. Бейресми және ресми оқытуды, сондай-ақ ойын мен жұмысты нақты ажыратудың қажеті жоқ. Ойын сипаттамаларын жұмысқа қосуға болады - мысалы, «еркін үн», өзара белсенділік қолдау табады, өйткені ол екі жаққа да ұнайды, күтпеген өзгерістер мен бағыттарға рұқсат етіледі.

Бұл - ойынға барлық уақыт бөлінеді дегенді білдірмейді, керісінше барлық

3 Walsh, G., Sproule, L., McGuinness, C., Trew, K., & Ingram, G. (2010). *Playful Structure: Six Pillars of Developmentally Appropriate Practice*. Handbook.

ПЕДАГОГТЕР СІЗДЕР ҮШІН

өзара іс-әрекет кейбір маңызды ойын сипаттамаларына ие болуы керек:

- * іштей ынталандырушы, тартымды және жағымды болуы;

- * екі тарап үшін де стресс жағдайының орын алмауын бақылауда ұстау;

сондай-ақ

- күтпеген әсерлерге уақыт қалдыру.

«Екі тәрбиеші» пилоттық жобасында балалармен жұмыс істеудің жақсы тәжірибесінің негізін құрайтын бірнеше тіректер бар. Тәрбиешілерге келесі міндеттерді орындауға назар аудару ұсынылады:

1. Балалармен сенімді қауіпсіз қарым-қатынас орнатыңыз

2. Балалармен ойнақы қарым-қатынаста шынайы әсерге беріліңіз

3. Балалардың ойынына мүмкіндіктер жасаңыз

4. Тиісті құрылымды қамтамасыз етіңіз

5. Жеке айырмашылықтарды құрметтеңіз

6. Ілгерілеу және ауысуды басқару

Балалардың оқуы үшін жағымды эмоционалды көңіл-күйге ие болуына педагогтермен жақсы қарым-қатынастың нәтижесі әсер етеді⁴. Нәтижелі оқыту, ең алдымен, қауіпсіз қарым-қатынаста және топ ішіндегі ұйымшылдықта көрінеді. Тәрбиешілердің міндеті - әр баланың педагогпен қарым-қатынасында қауіпсіздігін және балалардың бір-бірімен қарым-қатынасында өзін қауіпсіз сезінуін қамтамасыз ету.

Сапа мониторингі

Сапа мониторингі төрт бағытта жүргізіледі: (1) мектепке дейінгі ұйым беретін қызмет сапасы, (2) қызметкерлер сапасы (тәрбиеші және басқа қызметкерлер), (3) балалардың ілгерілеуі мен жетістіктері және (4) бағдарламаның сапасы және жүзеге

асырылуы⁵.

Сапа мониторингінің мақсаты күшті және әлсіз тұстарды анықтау, оларды әрі қарай жетілдіруге жұмыс жасау.

Мектепке дейінгі ұйым беретін сапаға мониторинг жасаудың бірнеше құралдары мен әдістері бар:

1. Мектепке дейінгі ұйым беретін қызмет сапасы

2. Аттестация (құралдар арқылы тексеру)

3. Сауалнама

1. Қызметкерлер сапасы

1. Бақылау

2. Өзін өзі бағалау

3. Тест

4. Интервью

5. Сауалнама

2. Балалардың ілгерілеуі мен жетістіктері

1. Тест

2. Бақылау

3. Балалардың жетістіктері туралы естеліктер жазу (портфолио және нарратив)

4. Скрининг

3. Бағдарлама сапасы және оның жүзеге асырылуы

1. Аттестация

2. Кері байланыс

3. Өзін өзі бағалау

4. Тест

Пилоттық жобаны іске асыру мақсатында қолданылатын болады:

- ECERS-3 шкаласының көмегімен сертификатталған сарапшылардың бақылауы;

- тәрбиешілердің бақылау парағы;

- әдіскерлердің бақылауы және кері байланысы;

- өңірлік әдіскердің сыртқы бағалауы.

Пилоттық жобаға қатысушы барлық балабақшалардың қадамдық іс-қимылдары Жол картасында көрсетілген.

«Балаларды ерте дамыту институтымен» келісілген

4 Margetts, K. (2007). Understanding and supporting children: Shaping transition practices. In A. Dunlop, & H. Fabian (Eds.), *Informing transitions in the early years: Research, policy and practice* (pp. 107-119). Maidenhead, England: Open University Press

5 OECD. (2014). Literature review on monitoring quality in early childhood education and care

Гаухар Кийкова – участник исследовательской группы в рамках проекта «Научные основы модернизация системы образования и науки», независимый эксперт в области ДО

РУКОВОДСТВО ДЛЯ УЧАСТНИКОВ ПИЛОТНОГО ПРОЕКТА «ДВА ПЕДАГОГА В ГРУППЕ ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ В ТЕЧЕНИЕ ДНЯ»

Данное руководство поможет педагогам, методистам и психологам дошкольных организаций понять структуру работы, выделить для себя важные направления, использовать предложенные инструменты для мониторинга эффективности и влияния на детей. Руководство основано на инструментах мониторинга, разработанных учеными Великобритании и США (Quality of Learning, Ages and Stages, Strengths and Difficulties Questionnaire, Packet of Scales, Tools of the Mind).

В мире дошкольное образование движется в сторону создания детям условий для развития через организацию насыщенной предметно-пространственной развивающей среды, использования игры для обучения детей, работы над отношениями с детьми и создания позитивных опытов для них. Программа для детей должна быть соответствующей развитию ребенка и не иметь академической направленности¹.

Что значит «соответствующей развитию ребенка»?

Согласно обзору научной литературы по использованию данного термина в мире за последние 20 лет, а также по развитию ребенка, его обучению и роли игры в этих процессах, произошел заметный сдвиг в теоретической точке зрения на **природу обучения детей**, от точки зрения «возрастов и стадий» развития (обычно связанной с Пиаже) к более широкому пониманию роли взрослых в формировании и совместном построении обучения с детьми (обычно ассоциируется с Вygотским), а также о

1 Walsh, G., Sproule, L., McGuinness, C., Trew, K., & Ingram, G. (2010). Playful Structure: Six Pillars of Developmentally Appropriate Practice. Handbook.

важности социальных и культурных влияний на обучение детей.

Практика, соответствующая развитию ребенка, требует как понимания, где ребенок находится в своем развитии, а это означает, что воспитатели должны хорошо знать ребенка, так и предоставления им возможности достичь целей, которые являются одновременно сложными и достижимыми (зона ближайшего развития).

Все методы обучения должны соответствовать возрасту и стадии развития детей, учитывать их как уникальных личностей и учитывать социальные и культурные условия, в которых они живут.

Практика, соответствующая развитию ребенка, не означает постановки заведомо легких задач для детей. Скорее, это означает обеспечение того, чтобы цели и опыт детей соответствовали их обучению и развитию и были достаточно сложными, чтобы способствовать их прогрессу и заинтересованности.

Передовая практика основана на **знаниях**, а не на *предположениях*, о том, **как** дети развиваются и обучаются. Исследовательская база дает основные принципы человеческого развития и обучения. Эти принципы, наряду с данными об эффективности учебного плана, образуют прочную основу для принятия решений в области раннего воспитания и обучения детей.²

Одним из основных элементов практики, соответствующей развитию ребенка, является понимание того, что разные дети

2 NAEYC. (2009). Developmentally appropriate practice in early childhood programs serving children from birth through age 8 (3rd edition). Position Statement available at <http://www.naeyc.org/store/>

созревают в одних областях раньше, чем в других, и поэтому содержание учебной программы для отдельного ребенка должно зависеть от того, что он уже освоил, а не просто от их возраста². Детей следует хвалить за усилия, а не за достижения, и следует проявлять уважение и понимание к тем детям, которым требуется больше времени, чем другим, для выполнения задания. Разные дети имеют разные предпочтения в обучении с помощью определенного средства, поэтому детям должен быть доступен широкий спектр материалов и занятий, из которых они могут выбирать во время игровых занятий. Большинство педагогов знают, что в структурированном обучении также должны использоваться различные способы воспитания и обучения (например, визуальный/аудиальный/кинестетический), чтобы донести одну мысль.

«Действия и взаимодействие педагогов с детьми каждую минуту являются наиболее мощным фактором, определяющим результаты обучения и развития. Учебная программа очень важна, но то, что делает педагог, имеет первостепенное значение»². Поэтому главный акцент пилотного проекта должен быть на взаимодействиях воспитателей с детьми, что является одной из основных целей пилотного проекта.

Воспитателям необходимо ежедневно обращать внимание на развитие таких качеств детей как: мотивация, концентрация, уверенность, независимость, физическое благополучие, приобретение множества навыков, мышление более высокого порядка, социальное взаимодействие и уважение. Виды взаимодействия, которые нужно держать в фокусе: взаимодействия педагогов, взаимодействия педагога и ребенка, взаимодействия ребенка и ребенка, роль среды и взаимодействия детей с ней, предлагаемыми видами образовательной деятельности и планировкой групповых помещений.

Обучение и взаимодействие с детьми должны быть ориентированными на ребенка. Объясним разницу между терминами. Быть *ведомым ребенком* — значит следовать туда,

куда ведут интересы и увлечения ребенка. Быть *ориентированным на ребенка* означает иметь в сердце интересы ребенка. Наилучший подход заключается в том, чтобы всегда ориентироваться на ребенка, но не обязательно всегда направлять ребенка в его деятельности.

Обучение детей через игру

Игра затрагивает все аспекты детского опыта — физическую деятельность ребенка, его разум и воображение, а также эмоции. Игра может включать взаимодействие с другими людьми или работу в одиночку. В любом случае, она побуждает детей управлять своей деятельностью и демонстрировать некоторую степень саморегуляции. По этим (и многим другим) причинам игра занимает уникальное положение как средство развития для маленьких детей.

Игра

Воспитателям предлагается создание *игровой структуры* для детей, что предполагает инициирование и поддержание педагогом определенной «игривости» в процессе воспитания ребенка, в то же время сохраняя адекватную структуру для обеспечения эффективного обучения. Таким образом, идея игры становится характеристикой взаимодействия между взрослым и ребенком, а не только характеристикой деятельности, инициируемой ребенком, и деятельностью, инициируемой взрослым.³ Нет необходимости четко разграничивать неформальное и формальное обучение, а также игру и работу. Возможно включать работу и игровые характеристики — например, беззаботный тон, деятельность становится самоподдерживающей, потому что она доставляет удовольствие обоим участникам, допускаются неожиданные повороты и направления.

Это не означает, что все время отводится игре, а скорее то, что все взаимодействия должны обладать некоторыми важными 3 Walsh, G., Sproule, L., McGuinness, C., Trew, K., & Ingram, G. (2010). Playful Structure: Six Pillars of Developmentally Appropriate Practice. Handbook.

игровыми характеристиками:

- быть внутренне мотивирующим, привлекательным и приятным;
- быть беззаботным по тону в смысле отсутствия стресса для обеих сторон;
- а также оставлять место для спонтанности.

В пилотном проекте «Два педагога» существует несколько столпов, составляющих основу хорошей практики в работе с детьми. Воспитателям предлагается ориентироваться на выполнение следующих задач:

1. Устанавливать надёжные безопасные отношения с детьми
2. Наслаждаться игровым взаимодействием с детьми
3. Создавать возможности для игр детей
4. Обеспечивать адекватную структуру
5. Уважать индивидуальные различия
6. Управлять прогрессом и переходами.

У детей должны быть хорошие отношения с педагогическим коллективом, чтобы они могли приобрести положительный эмоциональный настрой на обучение⁴. Лучшее обучение, скорее всего, произойдет тогда, когда будут установлены безопасные отношения и привязанности в группе. Задача воспитателей состоит в том, чтобы гарантировать, что каждый ребенок находится в безопасности в своих отношениях с педагогом и что дети чувствуют себя в безопасности в отношениях друг с другом.

Мониторинг качества

Мониторинг качества осуществляется в четырех плоскостях: (1) качество услуг, предоставляемых организацией, (2) качество персонала (воспитателей и других сотрудников), (3) результаты и прогресс детей и (4) качество и имплементация программы⁵.

Целью мониторинга качества является выявление сильных и слабых сторон и работа над его улучшением.

Для мониторинга качества, предоставляемого дошкольной организацией, возможно использование нескольких инструментов и методов:

1. Качество услуг, предоставляемых организацией
 - a. Инспекции (проверки с использованием инструментов)
 - b. Опросы
2. Качество персонала
 - a. Наблюдение
 - b. Самооценка
 - c. Тесты
 - d. Интервью
 - e. Опросы
3. Результаты и прогресс детей
 - a. Тесты
 - b. Наблюдения
 - c. Создание историй о детях и их прогрессе (портфолио и нарративы)
 - d. Скрининг
4. Качество и имплементация программы
 - a. Инспекции
 - b. Обратная связь от коллег
 - c. Самооценка
 - d. Тесты

В целях данного пилотного проекта будут использованы

- Оценка группы сертифицированным экспертом с помощью шкалы ECERS-3;
- Листы наблюдения воспитателей;
- Наблюдение методистами и предоставление обратной связи;
- Получение внешней оценки от регионального методиста.

Все шаги, которые будут предприняты сотрудниками детского сада – участника пилотного проекта, представлены в Дорожной карте.

Согласовано «Институтом раннего развития детей»

⁴ Margetts, K. (2007). Understanding and supporting children: Shaping transition practices. In A. Dunlop, & H. Fabian (Eds.), *Informing transitions in the early years: Research, policy and practice* (pp. 107-119). Maidenhead, England: Open University Press.

⁵ OECD. (2014). Literature review on monitoring quality in early childhood education and care

«ҚҰЗЫРЕТТІЛІК ОРТАЛЫҚТАРЫ», «МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАҒЫ ТОПТА КҮН БОЙЫНДА ЕКІ ПЕДАГОГ» ПИЛОТТЫҚ ЖОБАЛАРДЫ ЭКСПЕРИМЕНТТІК АЛАҒДАРДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ БОЙЫНША ҰСЫНЫМДАР

Пилоттық жобалардың мақсаты мен міндеттері

Мақсаты – мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту жүйесінде апробациядан өткен және ұсынылған инновацияларды одан әрі тарату үшін объективті бағалау және шешімдерді әзірлеу мақсатында мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудағы педагогикалық тәсілдердің пәрменділігін практикада тексеру.

Міндеттері:

- тікелей әкімшілік басқарудан мотивациялық жүйе қалыптастыруға, педагогтердің шығармашылық бастамасын дамытуға көшу;
- баланың дамуына әсер ететін қоршаған ортаның нақты көрсеткіштері негізінде білім беру қызметтерін көрсету сапасын басқару тетігін әзірлеу;
- мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту педагогтерінің кәсіби деңгейін арттыру;
- сапалы білім беру қызметтерін ұсынуда мектепке дейінгі ұйымдардың әлеуетін арттыру;
- мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту саласындағы көшбасшы-басқарушылар корпусын құру;
- білім беру сапасының көрсеткіштері төмен мектепке дейінгі ұйымдардың қызметін жақсарту.

Пилоттық жобалардың критерийлері:

- заманауи талаптарға жауап беретін материалдық-техникалық база;
- заттық-дамытушылық орта;
- білікті педагогтер;
- үздік педагогикалық тәжірибе;
- ата-аналарды тартудың тиімді тәжірибесі.

Ұйымдастыру жұмысы:

- 1) Балаларды ерте дамыту институты сарапшысының мектепке дейінгі ұйымдағы педагогикалық процесті бір күндік алдын

ала бақылауы;

2) Балаларды ерте дамыту институты сарапшысының педагогтердің үздік практикасын тарату үшін таңдалған топтарға баруы;

3) мектепке дейінгі ұйымда бақылау нәтижелерін талқылау және мектепке дейінгі ұйымға, педагогтерге арналған ұсынымдар әзірлеу;

4) пилоттық жобаларды жүргізуге жауапты тұлғаларды (әдіскерді, психологті, тәрбиешілерді) айқындау (1-кесте); және мектепке дейінгі ұйымның жергілікті актісімен бекіту (бұйрық);

5) пилоттық жобаларды жүргізу өлшемшарттарын ескере отырып, 2022 жылғы сәуір-мамыр айларына арналған мектепке дейінгі ұйымның жұмыс жоспарын жасау;

8) айына бір рет жұмыстың аралық нәтижелерін қорытындылау;

9) пилоттық жобаларды әдістемелік сүйемелдеуді қамтамасыз ететін үйлестірушілермен пилоттық жобаларды талқылау;

11) пилоттық жобалар аясында ата-аналар арасында сауалнама ұйымдастыру.

Пилоттық жобаларды жүзеге асыру:

1) мектеп жасына дейінгі топтар арасында негізгі топ пен бақылау тобын таңдау (2-кесте);

2) пилоттық жобаны іске асыру кезінде топтардың күн тәртібін жасау;

3) заттық-дамытушылық ортаны құру және ойын кеңістігін қызығушылық орталықтары бойынша аймақтарға бөлу;

4) негізгі топ және бақылау тобы үшін оқу бағдарламасының тақырыптары мен материалдарының мазмұнын нақтылау;

5) тәрбие мен оқыту процесінің циклограммасын жасау;

6) балаларды ойын арқылы оқытуды жүзеге асыру;

7) «педагог-бала» деңгейінде сапалы өзара іс-әрекетті ұйымдастыру;

9) білім беру салаларын интеграциялау негізінде Үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру;

10) педагогтердің, әдіскердің, психологтің, мектепке дейінгі ұйым басшысының күнделікті бақылауларын бекіту.

Екі тәрбиешінің қатысуымен эксперименттік топтарда жұмыс күні ішінде іс-шаралар ұйымдастыру

1. Топтағы ағымдағы кестеге талдау жүргізу, проблемалар мен қиындықтарды бөліп көрсету.

2. Әр мәселеге 1-2 шешім ұсыну.

3. Екі тәрбиешісі бар топ үшін сәйкес келетін кесте нұсқасын ұсыныңыз.

4. 2-3 күн ішінде туындаған барлық қиындықтар мен проблемаларды жазып алыңыз.

5. Командамен бірге мәселелерді шешу үшін не өзгертуге болатындығын талқылаңыз.

6. Әр апта сайын топпен эксперимент ба-рысын талқылаңыз.

Топтағы тәрбиешілер санының артуымен жұмыста нені жақсартуға болады:

- жеке жұмыс;

- балалардың өз бетінше зерттеуіне көбірек уақыт;

- балалармен сөйлесуге көбірек уақыт бөлу (балалар өздеріне не қызықтыратынын және олар үшін не маңызды екенін айтқан кезде);

- баланың өз бетінше әрекеттенуіне көбірек уақыт (киіну, шешіну, артынан жинау және т. б.);

- топтағы балалар саны мен ересектер са-нының арақатынасын сақтау;

- балалардың эмоционалды дамуына уақыт бөлу, олардың эмоциялары мен сезім-дері туралы айту;

- балалардың ұйқысы кезінде тәрбиешінің өз жұмысына рефлексияға уақыт бөлуі.

Не нәрсеге назар аудару керек:

* Кеңістікті ұйымдастыру

* Егер бірінші тәрбиеші – ата-ана, ал екінші тәрбиеші - педагог болса, Орта үшінші тәрбиеші ретінде жұмыс істей алады

* Қоршаған ортадағы барлық нәрсе бала-ның назарын аударып, оның дамуына көмек-тесетін етіп ұйымдастырылуы қажет. Содан кейін қоршаған орта балалардың дамуына жұмыс жасауы тиіс, заттар, материалдар, кеңістікке, қабырғалар және еден - бәрі білім беру ресурсы ретінде қолданылады.

* Ортаның қанықтылығы-балалар қолда-на алатын әртүрлі материалдар мен ойын-дардың жеткілікті мөлшері қажет. Ортаның қолжетімділігі-қолжетімді материалдардың болуы, балалар үшін оларды өз бастама-сы бойынша дербес пайдалану мүмкіндігі маңызды. Ортаның қанықтылығы мен қол жетімділігі ғана емес, сонымен бірге ере-сек адамның балаларға оны игеруге қалай көмектесетіні де маңызды.

* Егер баланың өзін қоршаған ортаға (кеңістікке) әсер ету мүмкіндігі болса, ол маңызды және құнды тәжірибе алады, өзін осы кеңістіктің иесі және субъектісі ретінде сезінеді.

* Балалар өздерінің суреттерін қабы-рғалар мен фотолардан көргенде, олардың жоспарлары, идеялары, жұмыстары маңызды екенін және оларды құрметтейтінін сезінеді.

* Қызығушылық орталықтары

* Оқшау орындар

* Ортадағы сауаттылық

* Қарым-қатынас

* Тәрбиешінің әр баламен жылы қа-рым-қатынасын қалыптастыру

* Балалар арасындағы қақтығыстарды шешу

* Әлеуметтік нормаларды түсіну

* Достарымен іс-әрекеттерді таңдау мүмкіндігі

* Куррикулум (бағдарлама)

* Апта ішінде бірыңғай тақырыптың бо-луы (әндер, кітаптар, белсенділік, осы тақы-рыпта кеңістікті безендіру)

* Балаларда күніне кемінде 2 сағат фи-зикалық белсенділік уақыты бар (сыртта серуендеу (құрылымдалмаған), балаларға белсенді қозғалуға рұқсат етілген, қозғалы-

сты тәрбиешілер қолдайды)

* Сабақтар тек үстелдерде ғана өткізілмейді (егер бұл ұсақ моторика/сурет салу болса, қалғаны қозғалыста, кілемде, жатып және т. б.)

* Кітап оқу-бұл күнделікті іс-әрекет (мұғалім балаларға қызықты кітапты кілемде дауыстап оқиды, суреттерді көрсетіп, мәтінді саусақпен көрсетеді, бірақ балаларды оқуға мәжбүрлемейді)

* Онымен сөйлесу арқылы баланың сөйлеуін дамыту және балаларға сөйлесу мен талқылауға мүмкіндік беру

* Баланың қажеттіліктеріне назар аударылады

Балаларда нені қолдау керек:

Дербестік дегеніміз – мәселені алдынала таңдап, іс-қимыл режимін жоспарлау, содан кейін нәтижені талдау арқылы шеше білу

Балалар өздері өте күрделі іс-әрекеттерді жасай алады, егер бұл әрекеттердің мәні оларға түсінікті болса

Дербестікке қолдау көрсету үшін топтың барлық ортасы және өмірді ұйымдастыру осыған жұмыс істеуі тиіс

Бастама-бұл сыртқы жағдай талап етпеген жерде әрекет ету ниеті мінез-құлықтың күрделі формасы, онда бала өзін ғана емес, сонымен бірге сыртқы жағдайлар мен мәдениеттілік талаптарын ескеруі керек, ол, ең алдымен, ересек адаммен бірге бұрын игерген дағдыларын қолданады

Балалар бастамасын қолдау жолдары:

* психологиялық жайлылық жасау және кез-келген іс-әрекетте ересек адаммен эмоционалды байланыста болу

* ересектермен бірлескен ойын

* көбірек сөйлесу (жоспарлар туралы, әрекеттерге түсініктеме беру, түсіндіру, сұрақтар қою)

* суреттерді қарастыру, кітап оқу, бірге жаңа нәрселерді көру, таңдану, ойлап табу, заттардың қасиеттерін зерттеу таңдауды ұсыну

* ортада: өз жоспарларын өз бетінше жүзеге асыру үшін кеңістікті жабдықтаңыз (сурет салу, ойнау, оқу және т. б. үшін)

* мәселелерге, проблемалық мәселелер-

ге, балалар идеяларын қолдауға және талқылауға, идеяларды жүзеге асыру тәсілдерін талқылауға баса назар аудару.

Егер мұғалім балалар тобында бастаманы қолдаса, онда балалар конфликтіге бармайды, оларда қызықты әрекет түрлері болады, олар бірі-бірімен алмаса алады, бірлескен ойындар ұйымдастыра алады, оларда көптеген идеялар бар

Эмоционалды жайлылық

Ол барлық салаларда баланың одан әрі дамуына негізделген.

Баланың эмоционалды жайлылығы оның қажеттіліктерін, мүдделерін, сезімдерін құрметтеуге негізделген

§ Баланың сана-сезімі енді ғана қалыптаса бастағанын ескеру. Өзін бағалауда ол ересектердің мағыналы сөздеріне сүйенеді

Танымдық дамуы

- қабылдауды, ойлауды, қиялды дамыту, міндеттерді шешу қабілетін дамыту;

- танымдық дамуды фактілерді механикалық есте сақтаумен шатастыруға болмайды.

Қиял - бұл мектепке дайындықтың маңызды факторларының бірі. Қиялдағы мәселелерді шеше отырып, бала ішкі жоспарда бейнені құруды үйренеді, қолма-қол іс-әрекеттен болжамды мүмкіндікке ауысуды үйренеді.

Мектеп жасына дейінгі жастағы бала әр түрлі мәселелерді шешуге дайын болуы керек, ал психологтар қиялды мектепте оқуының сәттілігін болжаудың бірі деп санайды, өйткені қиялда бала ішкі жоспарда бейнені құруды үйренеді, ол көргендерін және әлі көрінбейтін нәрсені түйсінуді үйренеді.

Құрдастарымен қарым-қатынас және өзара іс-әрекет

ортақ оң ықпалды шарттары бар өзара іс-қимыл

шағын топтарда жұмыс жасау қоршаған орта бірлескен қызметті белсендіреді

құрмет ережелері

ересек адам - дұрыс әлеуметтік қатынастардың үлгісі болуы тиіс

Ересек адамның міндеті-олардың қарым-қатынасында делдал, медиатор болу және бір-бірімен келіссөздер жүргізуге, байланыс нүктелерін табуға үйрету

Физикалық өзін-өзі реттеу

өз сезімдерін, эмоциялар, мінез-құлық, қозғалысын бақылау қабілеттілігі

Өзін-өзі реттеу - бұл еркіндіктің дамуының нәтижесі

Өзін-өзі реттеу – қабілетін, өзінің денесін, эмоцияларын, мінез-құлықын басқару.

Балалар үшін физикалық өзін-өзі басқаруды дамыта алатын кеңістік құру.

Денені, эмоциялары мен сезімдерін және мінез-құлықты бақылау бұл адам өміріндегі одан әрі табысқа негізделетін дағдыларымен тығыз байланысты және оған негіз болып табылады

Эстетикалық даму

Кішкентай бала үшін эстетика - бұл эксперимент және зерттеу. Сұлулық оған әлі түсініксіз және маңызды емес, және жалпы, оған өз түсінігі сұлулық.

Жас кезіндегі бала өзінің сенсорлық тәжірибесін кез-келген нәрсемен мүмкіндігінше байытуы керек.

Балаға көркем, музыкалық, театрлық мақсаттағы әртүрлі материалдармен тәжірибе жасауға мүмкіндік бере отырып, біз шығармашылық механизмін іске қосамыз.

Баланың шығармашылық дамуы үшін оған оңтайлы жағдай жасау керек - бұл материалдың әртүрлілігі, оның қолжетімділігі.

Күн режимі (үлгі жобасы)

07: 30-08: 00 келу

08: 00-08: 30 ТАҢҒЫ АС (жеке уақыт, икемді болуын ескеру)

08:30 – 09: 00 кілемдегі таңертеңгілік шеңбер (топта бірлескен талқылау, бүгін қандай күн, ауа-райы қандай, балалар өздерін қалай сезінеді, бүгін не жоспарланған)

09:00-09: 45 шағын топтардағы белсенділік (мысалы, сурет салу және математика біріктірілген)

09: 45-10: 45 аулада серуендеу

11: 00-11: 30 Түскі ас (балалар өздеріне қызмет етеді, ересектер тек көмектеседі)

11:45 – 13: 30 оқиғалар, ертегі оқу (әңгіме) және ұйқы

13: 30-14: 15 кішкентай топтардағы белсенділік (мысалы, паззлдар, кейбір балалар әлі ұйықтап жатқан болуы мүмкін)

14: 15-14: 45 екінші тамақ

14: 45-15: 30 еркін ойын

15: 30-17: 00 серуен (үйге қайту уақытына дейін)

17:00 баламен, ата-анамен және тәрбиешімен бірге қысқа уақытқа жиналу және талқылау (бала үшін қалай өтті, қандай жарқын сәттер, қиындықтар болды)

Күтілетін нәтижелер:

озық тәжірибесі бар мектепке дейінгі ұйымдардың санын ұлғайту;

үздік озық педагогикалық тәжірибені тарату;

мектепке дейінгі ұйымдар көрсететін білім беру қызметтерінің сапасын арттыру;

көшбасшы-басқарушылардың көмегімен жергілікті жерлерде озық тәжірибені тарату және енгізу үшін бірыңғай басқару орталықтарына (мектепке дейінгі ұйымдардың альянстарына) «өсу нүктелерін» одан әрі шоғырландыру;

сапалы білім беру қызметін ұсынатын және сапа критерийлерінің талаптарына сәйкес келетін мектепке дейінгі ұйымдардың санын ұлғайту.

РЕКОМЕНДАЦИИ ПО ОРГАНИЗАЦИИ ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНЫХ ПЛОЩАДОК ПО ПРОВЕДЕНИЮ ПИЛОТНЫХ ПРОЕКТОВ «ОРГАНИЗАЦИЯ РАБОТЫ ЦЕНТРОВ КОМПЕТЕНЦИЙ «ТОЧЕК РОСТА», «ДВА ПЕДАГОГА В ГРУППЕ ДОШКОЛЬНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ В ТЕЧЕНИЕ ДНЯ»

Цели и задачи пилотных проектов

Цель - проверка на практике действенности педагогических подходов в дошкольном воспитании и обучении с целью объективной оценки и выработкой решений для дальнейшего распространения апробированных и рекомендованных инноваций в системе дошкольного воспитания и обучения.

Задачи:

- переход от прямого администрирования к формированию систем мотивации, к развитию творческой инициативы педагогов;
- выработать механизм управления качеством оказания образовательных услуг на основе конкретных показателей окружающей среды, влияющих на развитие ребенка;
- повышение профессионального уровня педагогов дошкольного воспитания и обучения;
- наращивание потенциала дошкольных организаций в предоставлении качественных образовательных услуг;
- создание корпуса лидеров-управленцев в сфере дошкольного воспитания и обучения;
- улучшение деятельности дошкольных организаций с более низкими показателями качества образования.

Критерии для участия в проекте:

- материально-техническая база, отвечающая современным требованиям;
- предметно-развивающая среда;
- квалифицированные педагоги;
- лучший педагогический опыт;
- эффективная практика вовлечения родителей.

Организационная работа:

1) однодневное предварительное наблюдение экспертом Института раннего развития детей педагогического процесса в дошкольной организации;

2) посещение групп экспертом Института раннего развития детей, выбранных для трансляции лучшей практики педагогов;

3) обсуждение в дошкольной организации результатов наблюдений и выработка рекомендаций для дошкольной организации, педагогов;

4) определение ответственных лиц (методиста, психолога, воспитателей) за проведение пилотных проектов (таблица 1); и закрепление локальным актом дошкольной организации (приказ);

5) составление плана работы дошкольной организации на март-май месяцы 2022 года с учетом критериев проведения пилотных проектов;

8) подведение промежуточных результатов работы один раз в месяц;

9) обсуждение пилотных проектов с координаторами, обеспечивающими методическое сопровождение пилотных проектов;

11) организация опроса среди родителей в рамках пилотных проектов.

Реализация пилотных проектов:

1) выбор основной группы и контрольной группы среди групп старшего дошкольного возраста (таблица 2);

2) составление режима дня групп на время реализации пилотного проекта;

3) создание предметно-развивающей среды и зонирование игрового пространства по центрам интересов;

4) уточнение тем и содержания материалов учебной программы для основной группы и контрольной группы;

5) составление циклограмм воспитательно-образовательного процесса;
6) осуществление обучения детей через игру;

7) организация качественного взаимодействия на уровне «педагог-ребенок»;

9) реализация типовой учебной программы на основе интеграции образовательных областей;

10) фиксация ежедневных наблюдений педагогами, методистом, психологом, руководителем дошкольной организации.

Организация активностей в течение рабочего дня в экспериментальных группах с участием двух воспитателей

1. Провести анализ текущего расписания в группе, выделить проблемы и сложности

2. Предложить 1-2 решения для каждой проблемы

3. Предложить возможный вариант расписания для группы с двумя воспитателями

4. В течение 2-3 дней записывать все сложности и проблемы, которые возникают

5. Вместе с командой обсудить, что можно изменить для решения проблем

6. Каждую неделю проводить обсуждение течения эксперимента с командой

Что можно улучшить в работе с увеличением количества воспитателей в группе:

- индивидуализированное обучение
- больше времени на самостоятельное исследование детьми

- больше времени на разговоры с детьми (когда дети говорят о том, что им интересно и что для НИХ важно)

- больше времени на самостоятельные действия ребенка (одеться, раздеться, убрать за собой и т.д.)

- поддерживать соотношение количества детей и количество взрослых в группе

- уделять время эмоциональному развитию детей, говорить об их эмоциях и чувствах

- во время сна детей выделять время на рефлексии о своей собственной работе

На что следует обратить внимание:

- Организация пространства
- Среда может работать как третий педагог, если первый педагог – это родители, а второй педагог – воспитатель

- Все в среде может быть устроено таким образом, чтобы привлекать детское внимание и помогать ему развиваться. Тогда среда идет навстречу детскому развитию, предметы, материалы, и пространство, стены и пол – все используется как образовательный ресурс

- Насыщенность среды – достаточное количество разнообразных материалов и игр, которые дети могут использовать. Доступность среды – наличие материалов в доступе, возможность для детей использовать их самостоятельно по собственной инициативе. Важны не только насыщенность и доступность среды, но и то, как взрослый помогает детям ее осваивать.

- Когда у ребенка есть возможность повлиять на то пространство, в котором он находится, он получает важный и ценный опыт, чувствует себя хозяевами и субъектами этого пространства.

- Когда дети видят свои детские рисунки на стенах и фотографии, они чувствуют, что их замыслы, идеи, их занятия ценны важны, и их здесь уважают.

- Центры интересов
- Места для уединения
- Грамотность в среде
- Отношения
- Выстраивание теплых отношений воспитателя с каждым ребенком

- Разрешение конфликтов между детьми
- Понимание социальных норм
- Возможность выбирать друзей и занятия

- Куррикулум (программа)
- Наличие единой темы в течение недели (песни, книги, активности, оформление пространства на данную тему)

- У детей есть минимум 2 часа физической активности в день (прогулки на улице неструктурированы, детям разрешается активно двигаться, движение поддерживается воспитателями)

- Занятия проходят не только за столами (только если это мелкая моторика/рисование, остальное – в движении, на ковре, лежа и т.д.)

- Чтение книг является ежедневным занятием (воспитатель читает интересную детям книгу на ковре вслух, показывая картинки, водя пальцем по тексту, но не заставляет детей участвовать в чтении)

- Развитие речи ребенка путем разговоров с ним и предоставления возможностей для разговоров и обсуждений детям

- Фокус на потребности ребенка

Что необходимо поддерживать в детях:

- Самостоятельность - умение решить задачу, предварительно ее выбрав и спланировать способ действия, а после выполнения – проанализировать результат

- Дети могут сами выполнять довольно сложные действия, если смысл этих действий им понятен

- Для проявления самостоятельности вся среда группы и организация жизни должны на это работать

- Инициатива – это намерение подействовать там, где внешняя ситуация этого не требовала

- сложная форма поведения, в которой ребенок должен учитывать не только себя, но и внешние обстоятельства и культурную рамку, которую, скорее всего, он заранее освоил в совместной со взрослым деятельности

Способы поддержания детской инициативы:

- создание психологического комфорта и поддержание эмоционального контакта со взрослым в любой деятельности

- совместная со взрослым игра

- больше разговаривать (о планах, комментировать действия, объяснять, задавать вопросы)

- рассматривать картинки, читать книжки, вместе пробовать новое, удивляться, придумывать, исследовать свойства предметов

- предлагать выбор

- в среде: обустроить пространство для самостоятельной реализации своих замыс-

лов (для рисования, игры, чтения и пр.)

- акцент на вопросах, проблематизации, поддержке и обсуждении детских идей, обсуждении способов реализации задумок.

- Если воспитатель поддерживает инициативу в детском коллективе, то дети меньше конфликтуют, у них есть интересные занятия, они могут переключаться, устраивать совместные игры, у них много идей

Эмоциональный комфорт

- На нем основывается дальнейшее развитие ребенка во всех областях.

- Эмоциональный комфорт ребенка основан на уважении его потребностей, интересов, чувств

- Самосознание ребенка только начинает формироваться. В оценке себя он опирается на слова значимых взрослых

Познавательное развитие

- развитие восприятия, мышления, воображения. развитие умения решать задачи

- Нельзя путать познавательное развитие с механическим запоминанием фактов.

- Воображение - один из важнейших факторов готовности к школьному обучению. Решая задачи на воображение, ребенок учится выстраивать образ во внутреннем плане, учится переходить от наличного к возможному

- Именно в дошкольном возрасте ребенок должен почувствовать вкус к решению задач разного рода, а воображение психологи вообще считают одним из главных предикторов или предсказателей успешности школьного обучения, потому что именно в воображении ребенок учится выстраивать образ во внутреннем плане, учится переходить от того, что он видит, к тому, что еще не видимо, невозможно, но можно выстроить.

Общение и взаимодействие со сверстниками

- Условия позитивного взаимодействия

- работа в небольших группах

- среда провоцирует совместную деятельность

- правила уважительного отношения

- взрослый - пример позитивных социальных отношений

- Задача взрослого - выступить посред-

ником, медиатором в их отношениях и учить договариваться друг с другом, находить точки соприкосновения

Физическая саморегуляция

§ Способность контролировать свои чувства, эмоции, поведение, движения.

§ Саморегуляция – это результат развития произвольности

§ Саморегуляция – способность управлять своим телом, эмоциями, поведением.

§ Принципиально создавать пространство для детей, в которых они могут развивать физическую саморегуляцию.

§ Контроль над телом неразрывно связан с контролем над эмоциями и чувствами и поведением, и это основа, на которой потом будет строиться дальнейшая успешность в жизни человека

Эстетическое развитие

§ Для маленького ребенка соприкосновение с эстетикой - это экспериментирование и исследование. Красота для него еще пока непонятна и неважна, и вообще у него свои понятия о красоте.

§ Ребенок в маленьком возрасте должен как можно больше обогатить свой сенсорный опыт всем, чем угодно.

§ Предоставив ребёнку возможность экспериментировать разнообразными материалами художественного, музыкального, театрального назначения мы запускаем механизм творчества.

§ Для того, чтобы ребенок развивался творчески, необходимо создать ему оптимальные условия - это многообразие материала, его доступность.

Расписание (примерный образец)

07:30 – 08:00 прибытие

08:00 – 08:30 завтрак (индивидуальное время, гибко)

08:30 – 09:00 утренний круг на ковре (совместное обсуждение в группе, какой сегодня день, какая погода, как дети себя чувствуют, что планируется на сегодня)

09:00 – 09:45 активности в малых группах (например, рисование и математика объединенные)

09:45 - 10:45 прогулка на улице

11:00 – 11:30 обед (дети самостоятельно себя обслуживают, взрослые только помогают)

11:45 – 13:30 чтение истории (рассказ) и сон

13:30 – 14:15 активности в маленьких группах (н-р, паззлы, некоторые дети, возможно, еще спят)

14:15 – 14:45 перекус

14:45 – 15:30 свободная игра

15:30 – 17:00 прогулка (до времени возвращаться домой)

17:00 короткий сбор вместе и обсуждение с ребенком, родителем и воспитателем прошедшего дня (как прошел для ребенка, какие были яркие моменты, сложности)

Ожидаемые результаты:

увеличение количества дошкольных организаций с передовым опытом;

распространение лучшего передового педагогического опыта;

повышение качества образовательных услуг, предоставляемых дошкольными организациями;

дальнейшая консолидация «точек роста» в единые центры управления (альянсы дошкольных организаций) для трансляции и внедрения передового опыта на местах с помощью лидеров-управленцев;

увеличение количества дошкольных организаций, предоставляющих качественную образовательную услугу и соответствующих требованиям критериев качества.

Абдрахманова Арна Кызырбековна

Павлодар облысы,
Екібастұз қаласы,
№21 «Ресурстық орталық»
Тәрбиеші

БАЛАБАҚШАДАҒЫ БАЛАЛАРДЫҢ СЕНСОРЛЫҚ ДАМУЫ

Аңдатпа. Бұл мақалада мектепке дейінгі жастағы балаларға сенсорлық тәрбие беру, заттардың формасын, түсін, көлемі мен басқа да ерекшеліктері мен қатынастарын зерттеуге бағытталған қабылдау әрекеттерінің нәтижесінде қалыптасқан кез-келген түсініктер туралы айтылады.

Түйін сөздер: сенсорлық тәрбие, түсті ажырату, атауға үйрету, есту сезімін дамыту, дыбыстарды тыңдау.

Мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелеуде түрлі әдіс-тәсілдер қолданылады. Соның бірі – баланың сенсорлық дамуы. Баланың сенсорлық дамуы – бұл заттардың сыртқы қасиеттері туралы ойларының қалыптасуы және оны қабылдай білуі: олардың пішіні, түсі, көлемі, кеңістіктегі орналасуы, сонымен қатар иісі, дәмі т.б. мектепке дейінгі жаста сенсорлық дамудың мәнін бағалау қиын. Дәл осы жаста сезім мүшелерінің әрекетін жетілдіру, қоршаған орта туралы білімін жинақтауға қолайлы кез [4].

Сенсорлық даму, бір жағынан баланың жалпы ақыл-ойының дамуының іргетасын құрайды, бір жағынан өзіндік мәні бар, өйткені толыққанды қабылдау баланы балабақшада, мектепте оқыту үшін қажет. Қоршаған орта құбылыстары мен заттарын қабылдаудан тану басталады. Танудың басқа түрлері – есте сақтау, ойлау, елестету – қабылдау негізінде құралады. Сондықтан қалыпты ақыл-ойдың дамуы толыққанды қабылдауға сүйенусіз мүмкін емес. Балабақшада бала сурет салуға, жабыстыруға, құрастыруға үйренеді, табиғат құбылыстарымен танысады, математика мен жазу негіздерін меңгере бастайды.

Суретте бейнеленген затпен ұқсастықты

алу үшін бала оның пішіні, түсінің ерекшеліктерін нақты меңгеруі тиіс. Құрастыру заттың пішінін, оның құрылымын зерттеуді қажет етеді. Бала бөлшектердің ара-қатынасын кеңістікте анықтайды және үлгінің қасиеттерін қолдағы материалдың қасиеттерімен сәйкестендіреді. Заттардың сыртқы қасиеттеріне ұдайы бағдарсыз табиғаттың тірі және өлі құбылыстары туралы нақты ақпарат алу мүмкін емес.

Қарапайым математикалық элементтердің қалыптасуы геометриялық пішіндермен танысудан, көлемі бойынша заттарды салыстырудан басталады. Баланың мектепте оқуға дайындығы оның сенсорлық дамуына байланысты болады. Сенсорлық қабілеттің бастауында ерте жаста жететін сенсорлық дамудың жалпы деңгейі жатыр. Сенсорлық тәрбиелеудің басты бағыты баланы сенсорлық мәдениетпен азықтандырудан тұрады.

Баланың сенсорлық мәдениеті – адамзат жасаған (заттардың түсі, пішіні туралы жалпыға ортақ қабылдаулар) сенсорлық мәдениетті меңгеру нәтижесі. Бала өмірде де заттардың алуан түрлі пішіндері, түстері және басқа қасиеттерімен, әсіресе ойыншықтар және тұрмыстық заттармен кездеседі. Ол өнер туындыларымен де

танысады: музыка, жазба өнері, скульптура. Әр бала мақсатты бағытталған тәрбиелеусіз осының бәрін қабылдайды.

Бірақ егер меңгеру ересектердің педагогикалық басшылығынсыз өзінен өзі болса, ол үстіртін, толыққанды емес болады. Мұнда адамзаттың сенсорлық мәдениетімен жоспарлы таныстыратын сенсорлық тәрбиелеу көмекке келеді [1].

Сенсорлық тәрбиелеу кезінде балаларда сенсорлық эталондары туралы – заттардың сыртқы қасиетінің жалпыға ортақ үлгілерінің қалыптасуы үлкен мәнге ие. Сенсорлық үлгілер ретінде қанықтығы бойынша орналасқан жеті түс пайдаланылады. Сенсорлық үлгілерді меңгеру – ұзақ және қиын процесс. Бұл қандай да бір затты дұрыс атауға үйрену деген сөз емес. Әр қасиет туралы дәл нақты білу керек, және ең бастысы оны әртүрлі заттардың қасиетін әртүрлі жағдайда пайдалана білу қажет. Басқа сөзбен айтқанда, сенсорлық үлгілерді меңгеру – бұл оларды заттардың қасиеттерін бағалау кезінде «өлшем бірлік» ретінде қолдану. Осы бағдарламада пішін, көлем және түсті қабылдау аясында балаларды сенсорлық тәрбиелеу туралы сөз болмақ. Осы қасиеттермен таныстыру балабақшадағы сенсорлық тәрбиелеудің негізгі мазмұнын құрайды. Бұл түсінікті, өйткені дәл пішін, көлем және түс заттар мен құбылыстар туралы көруді қалыптастыру үшін маңызы зор. Пішін, көлем және түсті дұрыс қабылдай білу мектептегі көптеген пәндерді меңгеруге қажет [3].

Әр жаста сенсорлық тәрбиелеу алдында өзіндік мақсаттар тұрады, сенсорлық мәдениеттің белгілі бір бөлігі қалыптасады. Бір жас кезінде негізгі міндет балаға заттардың сырына, қасиеттеріне назар аударуын дамыту, жеткілікті байлықты және сыртқы ортаның алуан түрлілігін ұсыну болып табылады. Балада ұстау қимылдары қалыптаса бастағанда, бұл мақсатқа тағы бірі қосылады, балаға заттың пішіні, көлемі және кеңістікте орналасуына ұмтылу қимылдарын дағдыландыру қажет.

Ақырындап мұндай дағдылар бала үшін нақты мән бере бастайды (кішкентай-бұл

бір қолмен ұстауға болатын нәрсе, үлкен-екі қолмен, домалақ- толықтай алақанмен ұсталады, төртбұрыш-затты саусақпен екі жағынан ұстайтын нәрсе т.б.) [5].

Осы кездегі сенсорлық тәрбиелеу – жалпы тәрбиелеудің негізгі түрі. Барлық жаңа әсерлер түсімін қамтамасыз ете отырып, ол тек сезім мүшелерінің дамуына ғана емес, баланың қалыпты тұлғалық және психикалық дамуы үшін өте қажет. Әсерлер түсімі шектеулі болса, балалар жалпы дамуын кідіртетін «сенсорлық ашығуға» тап болатыны белгілі.

Екі-үш жасқа келгенде сенсорлық тәрбиелеудің міндеттері күрделене бастайды. Жас баланың сенсорлық эталондарды меңгеруге дайын емес болса да, онда заттардың түсі, көлемі, пішіні туралы ақпараттар қорлана бастайды. Бұл ұғымдардың әр алуан болғаны маңызды. Бұл дегеніміз-баланы қасиеттердің барлық негізгі түрлерімен – алты түспен (көгілдір түсті алып тастаған жөн, өйткені балалар оны көк түспен шатастырады), ақ және қара түспен, шеңбер, төртбұрыш, сопақ, тік-төртбұрыш сияқты пішіндермен таныстыру деген сөз. Мектепке дейінгі тәрбиелеу тәжірибесінде балаларды екі-үш түспен және пішінмен таныстырып, балалардан оларды есте сақтап, дұрыс атауын талап ету сияқты ескірген беталыс әлі де кездеседі.

Қазіргі заманғы зерттеулер көрсеткендей, мұндай оқыту баланың сенсорлық дамуына аз себеп болады, заттардың қасиеттері туралы ақпараттардың аясын шектейді. Онымен қоймай, әртүрлі қасиеттерді жаттау олардың басқа түрлеріне балалар назар аудармайды. Нәтижесінде қабылдаудың өзіндік қателіктері пайда болады: егер бала мысалы-сары түсті білсе, бірақ қызыл сары түсті білмесе, ол қызыл сары түсті қателесіп сары- деп қабылдайды [2.]

Сенсорлық тәрбиенің тағы да бір маңызды міндеті балалардың ғылыми дүниетанымын қалыптастыру болып табылады. Мұның негізінде әлем танымдылығын түсіну, табиғат пен қоғам дамуының заңдарын ұғыну. Баланың сенсорлық дамуы ол баланың сыртқы заттардың пішініне түсіне

БІЗДІҢ БАЛАБАҚША: БІЗ ҰСЫНАМЫЗ

мөлшеріне кеңістіктегі орнына және де әртүрлі иістер мен дәмдерге көзқарасының дамуы мен қалыптасуы.

Сенсорлық даму маңызын ерте және бастауыш сыныптағы балаларға беру өте қиын. Дәл осы жаста балалардың сезім мүшелерінің дамуы қоршаған дүниеге деген көзқарастың пайда болуымен қатар жүреді.

Сенсорлық даму, бір жағынан баланың ақыл – есінің дамуының негізі, екінші жағынан, өзіндік маңызға ие, себебі, баланың қарқынды оқуы үшін (балабақшада, мектепте, басқа да оқу орындарында) толыққанды тәрбиелеу үшін қажет. Қоршаған ортаның әртүрлі заттары мен әсерлерін қабылдаумен таным пайда болады.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. «Мектепке дейінгі тәрбие» журналы № 1, 2014 жыл.;
2. Андабекова С. «Мектепке дейінгі педагогика».;
3. Журнал «Балабақша», №2-6, 2019 жыл.;
4. http://www.psychologos.ru/articles/view/pedagogika_frebelya;
5. https://ru.wikipedia.org/wiki/Фрёбель,_Фридрих.

Сүлеймен Назерке Майбасқызы

Алматы облысы, Еңбекші қазақ ауданы,
«Келешек» бөбекжай балабақшасы» МКҚК
Тәрбиеші

КӨҢІЛДІ ОН САНЫ

«Барлық өнердің музыкаға тартылғаны сияқты,
барлық ғылым математикаға ұмтылады»
Джордж Сантаяна

Аңдатпа. Мектепалды даярлық топтарында тәрбиелеу бағдарламаларында баланы мектепке дайындау жөніндегі негізгі міндеттер атап көрсетілген. Сол міндеттердің ішінде балаларға математикалық алғашқы ұғымдарды қалыптастыру қарастырылған. Балалар дидактикалық ойындар арқылы түрлі жаттығуларды орындайды. Мектепке даярлық топтарында балалар 10 - ға дейін тура және кері санау, есептеу материалдарын пайдаланып, ауызша қосу, азайту сияқты арифметикалық амалдарды орындай білуі, сандарды салыстыру, тең емес топтардан қалай теңдік жасауға болатынын, сандардың реттік қатары мен цифрларын тану, санның бірліктерден және өзінен кіші екі саннан тұратынын, көрсетілген сан бойынша заттарды санап алуға, заттарды тең екі және төрт бөлікке үйренеді. Сандарды салыстыра отырып, көп – аз, біреу, қанша болса сонша ұғымдарын үйренеді.

Таным, математика негіздері, пәнаралық байланыс, жапсыру, құрастыру мектепалды даярлық тобы.

Мақсаты: 10 санын біледі және атайды. Тура және кері санауды біледі, 10-ға дейінгі сандарды есептейді. [1.]

Көрнекіліктер: Сандар, кестелер, пазлдар, луллия шеңбері.

Әдіс-тәсілдері: Түсіндіру, көрсету, сұрақ-жауап, математикалық есептер.

Оқу барысы: Оқу қызметін бастамас бұрын амандасып алайық. Ендеше шаттық шеңберін жасайық.

1,2,3- ал қанекей ұш

4,5,6,7-мынау ауыл шеті,

8,9,10- ал қанекей қон,

Асықпа да саспа.

Бірден қайта бастап санау: алдымен 1-ден 10 дейін тура және кері санаймыз. Сандар екіге бөлінеді тақ және жұп сандар болып, балалар тақ сандарға 1,3,5,7,9 сандары жатады, ал жұп сандарға 2,4,6,8,10 сандары жатады, бірге қайталайды. [2].

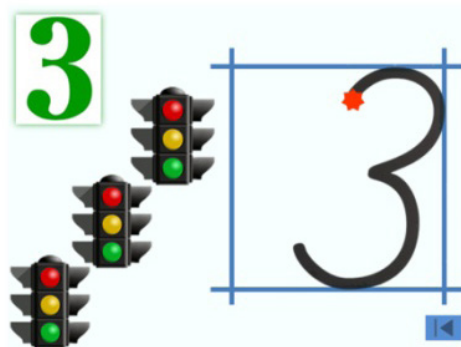
Сандардың бөлінуіне байланысты екі топқа бөлінеді. Тақ және жұп сандары.

БІЗДІҢ БАЛАБАҚША: БІЗ ҰСЫНАМЫЗ

Топ жетекшісімен ойын «Кім тапқыр»

Шарты: 1 топ- 1 ден 10-ға дейінгі математикалық ойындарды құрастырады

2-топ. Суреттегі бейнеленген 1-10-ға дейінгі сандарды луллия шеңбері бойынша бағытын көрсетеді.

Құрылымдалған ойын «Көңілді пішіндер» [3].

Шарты: 1-топ. Луллия шеңбері арқылы 1 ден -10-ға дейінгі сандарын салыстырады, белгілері <,> , =

2-топ. Бейнеленген суреттерді санап және дұрыс шешімін белгілейді.

Сергіту сәті: Санамақ

Еркін ойын «Кім жылдам» [4].

Бейнеленген суреттерді санап және дұрыс шешімін жазады.

1-топ. Бейнеленген суреттерді санап және маркер арқылы жазады, алдымен дөңгелектерге моншақтарды тізіп, есебін шығарады.

2-топ. Бейнеленген суреттерді санап луллия шеңберіне маркермен жазып енгізеді.

Кері байланыс: «Ақылды үкі» әдісі [5].

Тәрбиеленушілер оқу әрекетінде

Қолданылған әдебиеттер:

- 1) Математика Райхан Балалар әдебиеті. Алматы 2006ж.;
- 2) Санап үйренеміз. Қадір Мырза Әли, Алматы кітап, 2002 ж.;
- 3) Сиқырлы пішіндер мен сандар әлемінде, Алматы кітап, 2012 ж.;
- 4) Мектепке дейінгі балаларға арналған логикалық ойындар, Сүлейменова. Р.Алматы.;
- 5) Республикалық педагогикалық журнал. «Бала мен Балабақша»

Саутбаева Орынкуль Мадиевна

Қызылорда облысы, Қызылорда қаласы,
«Балапан» бөбекжай балабақшасы КМҚК
Әдіскер

ЕРЕКШЕ БІЛІМДІ ҚАЖЕТ ЕТЕТІН БАЛАЛАРДЫ ОЙЫН АРҚЫЛЫ ДАМУ

Қазіргі таңда барлық әлем жұртшылығының назарын аударып отырған мәселелердің бірі – инклюзивті білім беру. Мектепке дейінгі ұйымдарда инклюзивті білім беру - мүмкіндігі және түрлі қажеттілігі бар 1-6 жасқа дейінгі балаларға мектепке дейінгі білім беру және дамыту бұл процесс кешенді медико-педагогикалық, әлеуметтік-психологиялық арнаулы білім беру түрлерінің бірі болып табылады [1].

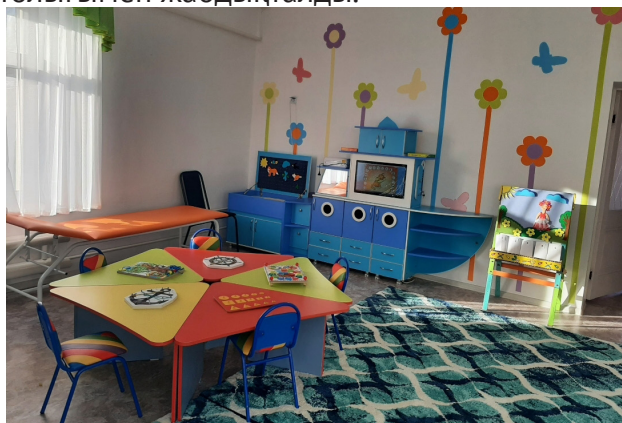
Арнаулы психологияның негізін салушы ғалым Л.С. Выготскийдің: «Дені сау бала мен мүмкіндігі шектеулі балалар бірдей заңдылықпен дамиды. Демек олардың даму факторы бірдей. Ақыл-ой жағынан артта қалған бала дені сау бала өтетін даму деңгейінен өтеді, бірақ сәл және өзінің арнайы ерекшеліктерінің деңгейінде» деген қағидасына сәйкес қазір балалардың мүмкіндіктерін ескере отырып, оларға бірдей деңгейде білім алуына жағдай жасалуда.

Осы бағытта «Балапан» бөбекжай балабақшасында 2020 жылдың наурыз айында инклюзивті кабинет ашылып, толығымен жабдықталды.

Кабинетте логопед маманы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 29 желтоқсандағы № 721 бұйрығын басшылыққа ала отырып, сөйлеу тілі жалпы дамымаған балаларды мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытудың мақсат-міндеттерін жүзеге асыруда. Сөйлеу – балаға туа бітетін қабілет емес, баланың жалпы дамуымен бірге қалыптасатын қабілет.

Дұрыс сөйлеу қабілеті мидың даму процесі белгілі бір деңгейге жеткен кезде сезім мүшелері (есту, көру, сезу) дамуымен қатар қалыптасады. Сонымен қатар дұрыс сөйлеу қабілетінің қалыптасуы баланың дыбыстарды қабылдап, естіп-ажырату және сөйлеу мүшелерінің қозғалысы, психофизиологиялық (ойлау, есте сақтау, зейін) қабілеттермен және қол, саусақ қимылдары: ұсақ моторикамен тығыз байланыста дамиды. Қазіргі таңда балаларда байланыстырып сөйлеу барысында дыбыстарды, сөздерді анық айтпау сияқты сөйлеу тілінің кемшіліктері белең алып бара жатқаны бәрімізге мәлім [2].

«Балапан» бөбекжай балабақшасында логопедтік қызметтің жүргізіліп жұмыстарымен тәжірибе алмасу мақсатында 2022 жылдың сәуір айында Қызылорда облыстық оқу орталығының ұйымдастыруымен «Ерекше білімді қажет ететін балаларды ойын арқылы дамыту» тақырыбында аймақтық әдістемелік семинар өтті. Семинар бағдарламасы төмендегідей тақырыптарды қамтыды: «Ерекше білімді қажет ететін балаларды ойын арқылы дамыту» тақырыбындағы ток шоу; «Ойнай білмеген, ойлай білмейді» лайфхак; «Логопедтерге арналған электронды ойын-жаттығулар жинағы» презентация; «Жауқазын» ортаңғы тобында «Сөйлеуді дамыту» ҰОҚ «Кімге не керек?»; «Кел, ойнайық» балабақша тәрбиешілерінің шебер сыныптар; «Микки Маустың ойындар әлемі» педагогикалық идеялар жәрмеңкесі

«Ерекше білімді қажет ететін балаларды ойын арқылы дамыту» тақырыбындағы ток-шоуда жүргізуші тәрбиеші Г.Б. Махатованың сұрақтарына балабақша логопеді А.Т. Мырзабаева логопедтік қызметтің негізгі бағыттары бойынша толық жауап беріп өтті.

1 сұрақ: Ток шоу студиясына қош келдіңіз! Өзіңізді таныстырып, балабақшада ерекше білімді қажет ететін, ПМПК қорытындысымен бойынша қанша бала бар

екеніне тоқталсаңыз.

Саламатсыздар ма! Мен «Балапан» балабақшасының логопед маманы Мырзабаева Акбота Тулендиевна боламын. Осы саладағы еңбек өтілім 4 жыл. ПМПК қорытындысы бойынша 14 бала бар. Жалпы логопедтің түзету көмегін алып отырған балалар саны 46 бала.

2 сұрақ: Балабақша логопедінде қандай құжаттар болу керек? (құжаттар жиынтығымен таныстыру)

Логопед құжаттары: перспективтік жылдық жоспар, тіркеу журналы, катысу журналы, ПМПК қорытындысына сәйкес бөлінген тақырыптық жоспар, сөйлеу картасы әр балаға, жеке жұмыс жоспары, жеке жұмыс дәптері, тәрбиешімен байланыс журналы, сұраныс парағы болады.

Баланың сөйлеу тілін тексеру мәліметтеріне яғни ПМПК қорытындысына сүйеніп, логопед түзету сабақтарын ұйымдастыруда жылдық перспективтік жоспарды топтық, жартылай топтық және жеке сабақтарына байланысты құрастырады.

Перспективтік жылдық жоспар: ұйымдастыру бағыты, құжаттармен жұмыс, түзету және дамыту жұмыстары, педагогтармен және ата-аналармен консультативтік-әдістемелік жұмыс, өз білімін жетілдіру бөлімдерінен тұрады.

Және айтып өткендей, топтық, жартылай топтық және жеке сабақтарына байланысты тақырыптық-күнтізбелік жоспарлар құрылады. Сөйлеу тілінің фонетика-фонематикалық жетіспеушілігі бар III топ (ФФЖ III топ) және V топ (ФФЖ V топ) балаларына арналған тақырыптық – күнтізбелік жұмыс жоспары, Сөйлеу тілінің фонетика-фонематикалық жетіспеушілігі бар IV топ (ФФЖ IV топ) балаларына арналған тақырыптық – күнтізбелік жұмыс жоспары, Жалпы сөйлеу тілі дамымауы бар I топ (ЖСТД I топ) және II топ (ЖСТД II топ) балаларына арналған тақырыптық – күнтізбелік жұмыс

жоспары.

3 сұрақ: Логопедиялық қызметтің ойын-жаттығуларының құрылымы қандай болады?

Логопедиялық ойын-жаттығулар құрылымы:

Құрылымы	Кіші топ (15 мин)	Ортанғы топ (20 мин)	Ересек топ (25 мин)	МАД тобы (30 мин)
Ұйымдастырушы-мотивациялық кезеңі	2 минут	3 минут	4 минут	5 минут
Қайталау	2-3 минут	3 минут	4-5 минут	5-6 минут
Негізгі бөлім	8 минут	11 минут	12 минут	15 минут
Қорытынды, рефлексия	2 минут	2-3 минут	4 минут	4 минут

4 сұрақ: «Логопедиялық Шхуна» түзетуші бағыттағы интерактивті дамытушы жиынтық туралы не айтасыз?

Балабақшамыздағы «Логопедиялық Шхуна» - бұл коррекциялық яғни түзетуші бағыттағы интерактивті дамытушы жиынтық. Оның құрамына әртүрлі бағыттағы компьютерлік бағдарламалар, дидактикалық және әдістемелік құралдар, дамытушы ойындар, ғылыми-тәжірибелік мультимедиялық презентациялар кіреді. «Логопедиялық Шхуна» бойынша оқыту мен дамыту - 275 локациядан тұрады. Бұл сөйлеу тілінде бұзылушылығы бар тәрбиеленушілердің жеке ерекшеліктеріне қарай топтастырып немесе әр баламен жеке жұмыс жасауға мүмкіндік береді.

5 сұрақ: Логопедиялық қызмет барысында қолданылатын әдіс-тәсілдерге тоқталсаңыз?

Дыбыстарды қою барысында қолданылатын әдіс-тәсілдер: ұсақ моторикаға арналған ойын-жаттығулар, тыныс алу жаттығулары, логомассаж, артикуляциялық жаттығулар логоритмика, құм терапиясы, дыбыстардың айтылуының дұрыс қалыптасуына арналған ойындар, сөзұйқастар, санамақтар, жаңылтпаштар, жұмбақтар.

Ұсақ моторика қимыл-қозғалысындамыту жұмыстары баланың жалпы дамуына және тілдерінің дамуына үлкен әсері бар. Қимыл-қозғалыс дағдыларының қалыптасуы бала тілінің дамуына негізгі құрылым жасайды. В.А.Сухомлинский «Балалардың қабілеттері мен дарындылығының бұлағы – олардың саусақ ұшында. Неғұрлым бала қолының қозғалысында ширақтылық болса, соғұрлым қолының еңбек қаруымен өзара іс-қимылы жіңішкерек болады, бала ақыл-ойының шығармашылық сұрапылдығы көрнекті болады. Ал бала қолында шеберлік көбірек болса, бала ақылды болады...» деп жазған. Ұсақ қол моторикасын дамытуға арналған ойын-жаттығуларды өткізу барысында сөйлеу тілінің түрлі бұзылымдарына

байланысты түрлі ерекшеліктерін ескеру қажет.

- Тыныс алу жаттығуының балалар денсаулығы үшін пайдасы өте зор. Себебі дұрыс тыныс ала отырып баланың сөйлеу тілі де кезегімен қалыптасады. Көбінесе тыныс алу жаттығуы дизартрия, кекештену және басқа да сөйлеу ауытқуларынан зардап шегетін балаларға көп көмегін тигізеді. Кешенді тыныс алу жаттығулары әдеттегідей күнделікті ойын-сабақ кезінде және қосымша уақыттарда бірнеше рет өткізіледі.

6 сұрақ: Логомассаждың көмегі қандай? Бұл массажды барлық логопедтер жасай беруге бола ма? *(зонд түрлерімен таныстыра отырып, логомассаж жасап көрсетті)*

- Логопедиялық массаж сөйлеу мәнерін, функциясын түзетуге бағытталған психологиялық-педагогикалық жұмыстың бір бөлігі. Массаж логопедиялық ықпал етудің қажетті шарты болып саналады. Артикуляторлық өзгерістерді жеңуде, түзетуде логопедиялық массаж белсенді және белсенді емес артикуляциялық гимнастикамен өткізіледі. Логопедиялық массажды сөйлеу қабілетінің даму жолдары

мен себептерін білетін, арнайы дайындықтан өткен, анатомия немесе бұлшықеттер физиологиясын жақсы меңгерген дефектолог немесе мед. қызметкер, яғни логопед жасай алады. Логопедиялық массаж негізінен бас, мойын және иық бұлшықеттеріне жасалады. Массаж кезінде көп көңіл әсіресе бет, ерін және тіл бұлшық еттеріне бөлінеді. [3].

Жалпы массаж жасауға қажетті ұсыныстар:

1) Массаж балаға қолайлы жағдайда мүмкіндігінше жақсы музыкалық сүйемелдеумен өткізілгені дұрыс.

2) Баланың терісі-құрғақ, таза болуы керек. Массаж жасаушының қолы таза, жылы, жарақатсыз болу тиіс.

3) Массаж ұзақтығы 10-12 процедур бір цикл, күн сайын немесе күн аралық. Алғашқы уақыты 2-3 минуттан басталады

Логомассажды тек арнайы курста оқып шыққан сертификаты бар мамандар жасау керек, егерде арнайы дайындығы жоқ логопед массаж жасаса балаға зақым тигізуі мүмкін.

7 сұрақ: Дыбыстарды қою барысында қандай жұмыстар жүргізесіз? (жеке баламен жұмыс ойын түрінде көрсетілді)

- Артикуляциялық жаттығуларды орындаған кезде сөйлеу аппаратының құрылымының мүшелерінің – таңдай, ерін, тіл және мимикалық бұлшық еттері дамиды. Артикуляциялық жаттығуларды ұйымдастырудың негізгі мақсаты – баланы артикуляциялық аппарат құрылымдарының дұрыс, нақты қимылдарды меңгеруіне үйрету. Жаттығулар екі түрге бөлінеді: белсенді жаттығулар – бала өздігінен барлық артикуляциялық жаттығуларды орындайды, белсенсіз – ересек адамның көмегімен орындайды. Егерде орындай алмаған жағдайда, шпательдің, таза саусақпен немесе қасықтың көмегімен тілдің немесе еріндердің қимылдарын жетілдіреді. Артикуляциялық гимнастика айна үнемі алдында (ең дұрысы – күн сайын таңертең және кешке) өткізіледі.

- Сөйлеу тілінде ақаулықтары бар балаларға логоритмика жүйесінің ықпалы да өте зор. Логоритмикада қимыл әрекеттердің дамуына арналған жаттығулардың жүйесі әр түрлі қимылдар арнайы сөздік (сөйлеу тілдік) материалдың сөздерін қайталаумен бірігеді. Ол белсенді терапияның бір түрі, сөйлеу тілдік немесе тілдік емес психикалық функцияларын дамыту мен түзету жолдарымен сөйлеу тілін және қосалқы қимылдарды түзетеді, соңында адамды ішкі және сыртқы ортаның жағдайына бейімдейді. Ритмикалық ойындар ритмді сезінуді дамытады ритмикалық сөздердің негізінде бағытталуға үйретеді.

Өлең жолдарын айту - балалардың есте сақтауын, ойлауын, эмоциялық ерік-жігерлігін және музыкалық есту қабілетін дамытады.

Саусақ ойындары және ертегілер - саусақтардың қимылының дамуын сөйлеу тілінің дамуымен тікелей байланысты. Сондықтан, ұсақ моториканы дамыту жұмыстары сөйлеу тілін тез дамуына ықпал етеді. *Театрлық этюдтар* - сөйлеу тілінің және психикалық дамуы тежелу бұзылыстары бар балаларда мимикалық қабілеті өте әлсіз. Бет, қол, бүкіл денесінің бұлшық еттері бос, қимылдары икемсіз.

Мимикалық және пантомимикалық ойын-этюды, жаттығулар мимикалық-артикуляциялық моторикасын (ерін, тілін, бетін, мұрын, қабақтарын, көздерін), балалардың қимылдарының икемділігін, шығармашылық фантазияларын, елестетуін дамытады [4]

8 сұрақ: Логопед кабинеттер жасақталмаған балабақшалар бар. Сол балабақшадағы мамандарға қандай кеңес бересіз?

«Ойнай білмеген, ойлай білмейді» тақырыбында лайфхак көрсете отырып,

ойындар арқылы жауаптар алу. (Түрлі ойындар ұсыну, қатысушыларды тарту)

«Кім жылдам?» ойыны.

Мақсаты: ұсақ қол моторикасын дамыту

«Тетрс» ойыны.

Мақсаты: Бөліктерді сәйкес ұяшықтарға орналастыру.

«Түрлі-түсті саусақтар» ойыны.

Мақсаты: ұсақ қол моторикасын дамыту, түстерді ажыратуға үйрету

«Ғажайып түймелер» ойыны.

Мақсаты: нейрогимнастика жасату арқылы саусақ қимылдарын дамыту

Семинар барысында бағдарламаға сәйкес жұмыстар жүргізіліп, қатысушылар өз пікірлерімен бөлісіп отырады.

Тәжірибе көрсетіп отырғандай, сөйлеутілінде ауытқушылықтары бар балалармен жұмысты іске асыру балабақшадағы барлық мамандарының кешенді өзара іс-қимылын ұйымдастыру, балалардың үйлесімді тілдік және тілдік дамуы үшін жағдай жасауға мүдделілігі болғанда ғана мүмкін болады.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Нигматов З.Г. Инклюзивное образование: история, теория, З.Г. Нигматов, Д.З. Ахметова, Т.А. Челнокова; теоретической и инклюзивной педагогики. – Казань: Познание, 2014г.;
2. Қ.Қ.Өмірбекова, Г.Н.Төлебиева «Логопедия негіздері» Алматы 2009.;
3. Л.С.Волкова, В.И.Селиверстова «Хрестоматия логопеда» Владос 1997.;
4. Т.Қ.Шилденнова «Логопедтік түзету жұмыстарындағы фонетикалық-фонематикалық бұзылыстарын түзетуге және қимыл-қозғалысын дамытуға арналған ойындар» (мектепке дейінгі мекемелерінің жас логопедтеріне және тәрбиешілеріне арналған әдістемелік көмекші құрал). Атырау, 2014.

Жолмаханова Зибатуль Скендировна

Павлодар облысы, Екібастұз қаласы,
«№21 ресурстық орталығы» КМҚК
Тәрбиеші

МАТЕМАТИКА ПАТШАЛЫҒЫНА САЯХАТ

Аңдатпа. Математика негізінің қайнар көзі халық ауыз әдебиеті болып табылады. Көптеген сан алуан санамақ, жұмбақтар, нақыл сөздер балалардың қызығушылықтарын оятады.

Түйін сөздер: Геометриялық пішіндер, дидактикалық ойындар, логикалық есептер, тапсырмалар.

Математика негіздері, Ересек топ.

Мақсаты: Бірлескен ойын әрекетінде балаларда қарапайым математикалық көріністі қалыптастыру.

Міндеттері:

Білімділік:

1. Математика негіздері

- Геометриялық пішіндерді (дөңгелек, шаршы, сопақ, үшбұрыш, тіктөртбұрыш) олардың қасиеттерін бөліктеу.

- 5-ке дейін санауды, екі топтағы заттарды топтастыру.

2. Сөйлеуді дамыту

- Балалар сөздігіне антонимдер мағынасы қарама-қарсы сөздерді енгізу.

3. Жаратылыстану

- Өлі табиғат туралы білімдерін қалыптастыру.

Дамытушылық: Ойлану, зейін қою қабілеттерін дамыту.

Тәрбиелік: Оқу іс- әрекетіне деген қызығушылыққа тәрбиелеу.

Сөздік жұмыс: Оң, сол, әткеншек.

Алдын – ала жұмыс: әңгімелесу, суреттер қарау, сұрақ-жауап.

Көрнекі құралдар: Бала саны бойынша үлестірмелі құралдар, пішіндер, сандар, геометриялық пішіндер әткеншегі.

Ұйымдастырылған іс-әрекеттің барысы:

Балалар, бүгін бізге хат келіпті. Кәне, хатты көрейік кімнен келген екен?

Математика патшайымынан келген екен, бізді өзің патшалығына қонаққа шақырып жатыр.

- Балалар, бүгін біз геометриялық пішіндердің қасиеттерін бөліктеу, екі топтағы заттарды топтастыруға және басқа да тапсырмаларды орындауға үйренеміз. Осы тапсырмаларды орындау арқылы мектепке дайындаламыз.

- Уақытты бағдарлауға және көлемдегі заттарды салыстыру қабілеттерін жетілдіру.
[1.9 б]

Бірақ, саяхатымыз оңай емес. Математика патшайымы біздерге тапсырма дайындап қойыпты. Мына хатта бірінші тапсырма - жұмбақтың жауабын табу.

1-тапсырма.

1. Ұйқымыздан тұрамыз,
Беті қолды жуамыз,
Әкемізге ереміз.
Бақшамызға келеміз.

Бұл қай кезде болады? (Таңертең)
2. Сабақты оқып, ойын ойнап,
Серуендеп қайтамын,
Тамағымды ішіп,
Түсте ұйықтап жатамын.
Бұл қай кезде болады? (Күндіз)
3. Күн батады қызарып,
Анамызды күтеміз.

Бұл қай кезде болады? (Кеш)

4. Үйге келіп кино көріп,
Ойыншықтарды жинастырып,
Беті қолды жуып,
Тісімді тазартып.
Ұйықтауға жатамын.

Бұл қай кезде болады? (Түн).

- Жарайсыңдар, балалар! Барлық жұмбақтың жауабын таптыңдар. Енді бізді математика патшайымы өзінің патшалығына шақырады. Балалар, мына бағыттағышты көріп тұрсыңдар ма? Осы бағытпен жүрейік. Балалар, аяқтарының астына қарап жүріңдер, үлкен- үлкен тастар бар екен.

- Бүгін күн қандай? Күннің көзі бар ма? (Жоқ). Иә, балалар бүгін күн бұлтты екен. (Желдің, күннің күркіреуінің дыбысы). Балалар, тас, жел, күннің күркіреуі, күн, бұлт қандай табиғатқа жатады? (Өлі табиғатқа жатады.)

- Дұрыс, балалар. Міне біз де математика патшалығына келдік. Балалар, математика

БІЗДІҢ БАЛАБАҚША: БІЗ ҰСЫНАМЫЗ

патшайымын көріп тұрсыңдар ма? Мына үйдің терезесін көрдiңдер ме, ол терезе сиқырлы терезе екен. Математика патшайымы ар жағынан бiзге қарап отыр. Берiлген тапсырманы дұрыс орындайық.

2-тапсырма. Деңгейлiк тапсырмалар.

Мақсаты: Пішіндердi моделдеу әдiсiн үйрету.

Балалар, геометриялық пішіндер өз үйлерiнен қашып кетiптi. Кәне, патшайымға көмектесейiк, пішіндердi жинау арқылы моделдеу әдiсiн қолданамыз.

1-деңгей дайын пішіндерден бiр затты құрастыру.

2-деңгей дайын моделдеу сұлбалары бар пішіндерден не жасауға болатынын қарап, карточканы тауып, астына қойыңдар.

3-деңгей моделдеу сұлбаларына қарап, бiрнеше заттар құрастырыңдар.

Сергіту сәті

Орнымыздан тұрамыз,

Екi бүйiрдi сығамыз.

Оңға, солға бұрылып,

Бiр орнымыздан айналып.

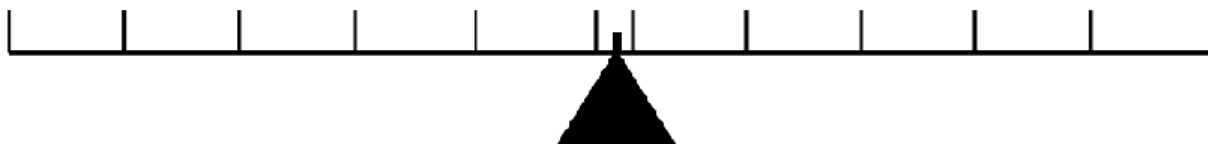
Бiр, екi, үш, төрт, бес.

Қолды қолға соғамыз.

3-тапсырма. Дидактикалық ойын: «Керсінше» [2].

Шарты: бiр сөздi айту, соған қарама-қарсы сөздердi табу. (Биік-аласа, жоғары-төмен, жуан-жіңішке, үлкен-кішкентай, ұзын-қысқа, ащы-тұщы, көп- аз т.б)

4-тапсырма. Кішкентай пішіндер әткеншектен тербетуді сұрайды.

Әткеншектің сол жағына 5 шаршыны орналастырамыз, оң жағына дөңгелекті орналастырамыз, алайда дөңгелек шаршыдан бiреуге кем.

Шаршы мен дөңгелек тең болу үшін не істейміз? (Тағы бiр дөңгелек қосамыз.) Дұрыс, жарайсыңдар!

5-тапсырма. Шаршыны сандармен белгілеу (1, 2, 3, 4, 5). Ал дөңгелекті сандармен белгілеу (3, 5, 2, 1, 4). [3. 38 б]

Рефлексивтік – коррекциялаушы:

- Балалар, тапсырманы орындау кезінде кімге қиын болды?

- Кімге тапсырма оңай болды?

- Математика патшалығында не үйрендік?

Қорытынды: Балалардың бiлiмiн бағалау.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Математикалық есептердi моделдеу, Л.Г. Петерсон.;

2. Дидактикалық ойындар жинағынан;

3. Модельдi оқыту Л.А. Венгер;

4. Математика жұмыс бағдарламасы, Е.В. Колесников.;

5. Оқыту процесін технологияландыру, Ж.У. Кобдикова Алматы.

Шайбинасредин Сауле

Павлодар облысы, Успен ауданы,
«Балапан» сәбилер бақшасы» КМҚК
Тәрбиеші

СЮЖЕТТИ-РӨЛДІК ОЙЫНДАРДЫ ҚОЛДАНУ – БАЛАЛАРДЫ МЕКТЕПKE ДАЙЫНДАУ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ

Аңдатпа. Сюжетті-рөлдік ойын – мектеп жасына дейінгі бала үшін ең қызық ойын, ойында бала іштей еркіндіктің субъективтік сезімін, өзіне бағынышты заттарды, амалдарды, қатынастарды басынан өткізеді, ал мұндай әсер мектеп жасына дейінгі баланың өнімді іс-әрекетінің басқа түрлерінде бола бермейді. Сюжетті-рөлдік ойын баладан нақты «өнім» талап етпейді. Онда бәрі «солай сияқты» болады. Бала үлкендердің кез келген ісін табысты істей алады, кез келген ситуацияға кіре де алады, «қалаған оқиғасын» басынан өткізеді. Бұл мүмкіндіктер баланың практикалық әлемін кеңейтеді, дамуына жағымды эмоционалды рең береді.

Кілт сөздер: Ойын, сюжетті-рөлдік ойын, қоршаған орта, серіктестік.

«Үлкендер өмірі үшін жұмыс, қызмет істеу, әрекет ету қандай орын алатын болса, балалар өмірінде ойын да сондай үлкен маңызды. Ойында бала қандай болса, өскеннен кейін жұмыста көбінесе сондай болады. Сондықтан келешекке адамды тәрбиелеу бәрінен бұрын ойын арқылы болады».

(А.С. Макаренко)

Ойын айналадағы болмысты бейнелейді. Ойын барысында балалар дүниені тани бастайды, өзінің күш жігерін жұмсап, сезімін білдіруге мүмкіндік алады, адамдармен араласуға үйренеді. Ойын – мектепке дейінгі кезеңдегі іс-әрекеттің негізгі түрі.

Ойындар мектеп жасына дейінгі балаларға тән ойындардың негізгі қорын құрайды. Сюжетті-рөлдік ойындардың негізгі мазмұны үлкендердің әр түрлі жағдайда көрініс беретін қоғамдық өмірі. Рөл – сюжетті-рөлдік ойынның негізгі діңгегі болып табылады. Сюжетті-рөлдік ойындардың көзі – балаларды қоршаған орта. Сюжетті-рөлдік ойындар балалардың ұйымдастырылған және өзіндік іс-әрекетінің әр түрлеріне қосылады және оларды дамыту мен тәрбиелеуде басты маңызы бар [1].

Сюжетті-рөлдік ойындардың оларға қатысушылардың өз беттілігін, шығармашылдығын бейнелейтін өзіндік ерекшеліктері болады. Сюжетті-рөлдік ойындардың басты ерекшелігі, зерттеушілердің пікірінше, оларды балалардың өздері жасайды, ойын әрекеті жарқын бейнеленген өз беттілік және шығармашылдық сипатта болады. Сюжетті-рөлдік ойын барысында баланың жеке басының қасиеттері қалыптасады. Баланың қуанышы мен реніші ойында айқын көрінеді. Сюжетті-рөлдік ойын кезіндегі баланың психологиялық ерекшелігі мынада: олар ойланады, эмоциялық әсері ұшқындалады, белсенділігі артады, ерік қасиеті, қиял елестері дамиды, мұның бәрі баланың шығармашылық қабілеті

мен дарынын ұштайды. Балабақшадағы балалар көргендерін, байқағандарын, айналасынан естігендерін ойын кезінде қолданатын байқауға болады. Сюжетті-рөлдік ойындарда міндетті түрде бірнеше бала қатысатын ойындар түрін пайдаланған тиімді. Ойын арқылы оқыту үшін сюжетті-рольдік ойындар құрылған. Балаларға белгілі тақырыпта тапсырмалар ойын түрінде беріледі, бұл сюжетті-рөлдік ойындардың

негізгі ерекшеліктері. Балалар ойнау арқылы белгілі бір білім, білік, дағдыларды және ойын әрекеттерін меңгереді. Әр сюжетті-рөлдік ойынның танымдылық және тәрбиелік мазмұны болады. Балаларды пәніне қызығушылығын арттыру мақсатында сюжетті-рөлдік ойындар ұйымдастыру керек және тәрбиешінің алға қойған мақсатына қалай жету деген сұрақтардың негізінде құрастырылған. Ойындардың тиімділігі көп жағдайда тәрбиешінің көңіл-күйіне де байланысты болады. Әр ойынды өткізген кезде тәрбиешіге шығармашылық қажет [2].

Мақсаты: серіктестік қатынас жасаудың алғашқы іскерліктерін меңгерген, бір-бірімен, ересектермен жағымды қатынас жасауға қабілетті, әлеуметтік белсенді бала тұлғасын қалыптастыру,

Міндеттері:

1. Әртүрлі ойындарға және ойнай білу қызығушылығын дамыту. Өз бетінше ойнай білу қабілеттілігін тәрбиелеу. Шағын топтарда бірлескен (2-3 адам) іс-әрекетке үйрету. Ойын таңдауда, ойға алғанын іске асыруда дербестігін дамытуға, белсенді іс-әрекетке ынталандыру,

2. Ойын әрекетінің тәсілдерін: белгілі бір сюжетті басқа баламен бірігіп көрсетуге қатыстыруды, ойынға қажетті заттар мен ойыншықтарды таңдап алуды, дидактикалық және қимыл-қозғалыс ойындарына қажетті ойын материалын дұрыс таңдап, орынды қолдану іскерліктерін дамытуды қалыптастыру.

3. Басқа балалармен ойнау барысында бір-бірімен татулықта, бірлікте болуға тәрбиелеу. Құрдастарымен, ересектермен жағымды эмоционалдық қарым-қатынас жасау дағдыларын дамыту.

Сюжетті-рөлдік ойындар:

Тәрбиешінің қатысуымен бір-бірімен қарым-қатынасқа түсетін 2-3 рөлдік қойылымдарға қатысуға ынталандыру.

Басқа балаларға рөлдерді ұсыну, берілген рөлдерге сәйкес оған қажетті заттар мен атрибуттарды таңдауға үйрету.

Ұсынылған рөлдерді ойнау барысында өзін-өзі ұстаудың мәдени дағдылары мен адамгершілік, мейірімділік, қамқорлық

қасиеттерін көрсетуге ынталандыру.

Балаларды дербес ойнауға және шартты ойын әрекеттерін орындауға, бақылау нәтижелері бойынша дербес күрделі емес, оңайлау сюжеттер дамыту («Отбасы», «Дүкен», «Балабақша», «Аурухана» т.б.).

Психолог Д.Б. Эльконин сюжеттік ойындарға мынадай анықтама берді: «Рөлдік немесе мектеп жасына дейінгі баланың шығармашылық ойыны дамыған түрде балалар өздеріне үлкендердің рөлін алатын және жалпы түрде арнайы жасалған ойын жағдайында үлкендердің әрекетін және олардың арасындағы қарым-қатынасты қайталау әрекеті» деп көрсетті [3].

Сюжетті-рөлдік ойындардың көзі – балаларды қоршаған әлемдегі заттар, адамдар, табиғат, өздері мен үлкендердің өмірі мен әрекеттері. Ол мектеп жасына дейінгі бала үшін ең қызық ойын, ойында бала іштей еркіндіктің сезімін, өзіне бағынышты заттарды, амалдарды, қатынастарды басынан өткізеді. Бала үлкендердің кез келген ісін табысты істей алады, кез-келген ситуацияға кіре де алады, қалаған оқиғасын бастан өткізеді. Бұл мүмкіндіктер баланың практикалық әлемін кеңейтеді, дамуына жағымды эмоционалды рең береді.

Сюжетті рөлді ойындардың құрылымы: сюжет, мазмұн, рөлдер, ойын амалдары. Ойын сюжеттері әр түрлі: тұрмыстық ойындар, балабақша, отбасы т.б. Ойында рөлдің болуы бала санасында өзін қандай да бір адаммен теңестіреді де, ойында соның артынан әрекет етеді. Соған сәйкес қажетті заттарды пайдаланып, басқа ойыншылармен түрлі қарым-қатынасқа түседі. Сюжетті

орындаудың негізгі құралдарының бірі – ойын амалдары.

Ойын амалдары дегеніміз – ойынның түпкі ойы және ережелер. Ойынның түпкі ойы – бұл балалардың нені және қалай ойнайтындығын анықтау. Ойын процесіндегі ережелерді балалар өздері қояды, ал кейбір ойындарда үлкендер қояды; олар ойнаушылардың тәртібі мен қарым-қатынасын анықтайды және реттейді. Сюжетті-рөлдік ойындардың құрылымы: ойынның түпкі ойы, сюжеті, мазмұны, ойын амалдары, ережелері. Балалар өмірінде маңызды орын алатын оқиғалар ойын арқылы көрініс табады [4].

Сюжетті-рөлдік ойынның дамытушылық маңызы зор. Ойынның дербес әрекеті айқын өнерпаздық және шығармашылық сипатта болады. Себебі, ойын барысында өздеріне берілген рөлді аса жауапкершілікпен қабылдап, өздерін бір уақыт ересектер санатына қосып, ойлау қабілеттері қалыптасады.

Сюжетті-рөлдік ойын – оқытудың ең мүмкіндігі зор нысаны болып табылады: жағымды психологиялық ахуалдың құрылуына ықпал етеді; ынталандыруды күшейтеді және балалар қызметін белсенді етеді; қолда бар білімді, тәжірибені, әр түрлі жағдайдағы қарым-қатынас дағдыларын тиімді пайдалануға мүмкіндік береді.

Сондықтан, сюжетті-рөлдік ойындарды пайдалану оқу процесінде тиімділігін көрсетеді, оқытудың барлық сатыларында зерттелетін пәнге балалардың қызығушылығын сақтауға көмектеседі.

Пайдаланған әдебиеттер:

1. А. Абдрахманова *Ойын арқылы балалардың мүмкіндігін жетілдіру.*
2. С.Б. Жұлынова. *Балабақшада сюжетті-рөлдік ойындар.* - 2015ж.;
3. Наркұлова Б. *Рөлдік ойындар арқылы арқылы сөздік қорын, тілін дамыту.* //Бастауыш мектеп, №1, 2006ж.;
4. А.Ж. Едігенова *«Ойната отырып, тәрбиелеу»* 2010ж-40-50 бет

Капаева Алия Жумабаевна

Алматы облысы, Еңбекші қазақ ауданы,
«Келешек» бөбекжай балабақшасы» МКҚК
Тәрбиеші

СИҚЫРЛЫ ТЕКШЕЛЕРМЕН КЕҢІСТІКТІ БАҒДАРЛАУ

Аңдатпа. Балалардың ойлау қабілетін дамыту, ойын кеңістікті бағдарлауды түсіне білу. Ойын арқылы өз ойын толық жеткізе білу дағдыларын меңгереді.

Түйін сөздер: «Оқыту нәтижесі - балалардың білім, білікті, дағдыларды меңгеру, оқытудың әсерінен бала тұлғасы бойындағы өзгерістер фактісі деп түйіндейді. Мұнда баланың өзі қол жеткізген нәтиже және таным процесіндегі педагогикалық ереже ретінде үлкендердің көмегі маңызды. Баланың өз еңбегі, жігер күші және оның бойындағы өзгерістер құнды болып есептеледі.»

А.П. Усова

Таным, математика негіздері пәнаралық байланыс құрасытру [1].

Мақсаты: Балалардың кеңістікті бағдарлау түсініктерін қалыптастыру. (Оң, сол, астында, үстінде, арасында). Заттардың өзіне қатысты орналасуын сөзбен жеткізе білуін дамыту. Баланың логикалық ойлау қабілеттерін арттыру [2].

Көрнекіліктер: Сандар, кестелер, текшелер, бағытты бағдарлау текшелері

Әдіс-тәсілдері: Түсіндіру, көрсету, сұрақ-жауап

Ой қозғау: Жоғары – төмен, астында – үстінде ұғымын түсіндіру.

Оқу іс-әрекеттің барысы: -Армысындар балалар! Бүгін қандай тамаша күн, шеңберге бірге тұрып, шаттық шеңберін айтайық!

Шаттық шеңбері

Шеңбер болып тұрайық.

Алақанды ашайық,

Күнің нұрын алайық.

Таза ауаны жұтайық.

Жүрекке жылу салайық

Мейірімділік нұрын алайық,

Жиналған жылы шуақты

Бір-бірімізге шашайық.

Тәрбиеші: Балалар бүгін біз кеңістікті бағдарлауды үйренеміз. Заттардың орналасуын танып, білеміз. Оң жақ, сол жақ, астында, үстінде, ортасында деген

ұғымдармен танысамыз. Алдымен көгілдір экранға назар аударамыз!

(Көгілдір экранда кеңістік қатынастары туралы видеоролик көрсетіледі.)

Топ жетекшісімен ойын «Кім тапқыр»

Шарты: 1 топ- Текшелерде бейнеленген суреттерді дұрыс орналастырып, заттардың қалай орналасқанын атайды. (Жоғары – төмен, астында – үстінде, оң жақ-сол жақ, ортасында).

2-топ. Текшелерде бағыт-бағдар (стрелка) бейнеленген, бағдарды дұрыс орналастыру және атау [3].

Құрылымдалған ойын «Сиқырлы бағдар». [4]

Шарты: Сиқырлы бағдарлау құралымен кеңістікті бағдарлау.

Сергіту жаттығуы

Ал, балалар тұрайық.
Үлкен щеңбер құрайық,
Алақанды соғайық.
Оң жақтағы балаға,
Шапалақты соғайық.
Сол жақтағы балаға,
Шапалақты соғайық.
Жоғары төмен қарайық,
Орнымызды табайық.

Еркін ойын «Ақылды бақа».

Шарты: Ақылды бақаның қарашығын кеңістікте дұрыс орналастыру

Кері байланыс: «Бағдаршам» әдісі. Оқу қызметіндегі тақырыпты талдап, жақсы қатысқан, тапсырмаларды дұрыс орындаған белсенді балаларды мақтап мадақтау, алған әсерлерімен бөлісу.

Қолданылған әдебиеттер тізімі:

1. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты, Нұр-Сұлтан, 2020 ж.;
2. Қазақстан Республикасының мектепке дейінгі ұйымдары мен мектепалды сыныптарында 2021-2022 оқу жылында тәрбиелеу-білім беру процесін ұйымдастыру туралы әдістемелік нұсқау хат – Нұр-Сұлтан қ. 2021ж.;
3. Сиқырлы пішіндер мен сандар әлемінде, Алматы кітап, 2012 ж.;
4. Санап үйренеміз. Қадір Мырза Әли, Алматы кітап, 2002 ж.

Нусбекова Алтын Рамкуловна

Павлодарская область, г. Экибастуз,
КГКП «№21 ресурстық орталық»
Воспитатель

ФИОЛЕТОВЫЙ ЛЕС - КАК СРЕДСТВО ПРЕДМЕТНО-РАЗВИВАЮЩЕЙ СРЕДЫ В ДО

Аннотация. В статье представлена одна из новых технологий В.В. Воскобовича «Сказочные лабиринты игры», которая является одной из моделей развивающего обучения детей дошкольного возраста с поэтапным использованием игр и постепенным усложнением образовательного материала. Предназначена для воспитателей ДО.

Ключевые слова: ребенок, информационные технологии, креативность, интеграция областей, фиолетовый лес, предметно-пространственная среда, полифункциональность.

Эффективное развитие интеллектуальных и творческих способностей детей дошкольного возраста – одна из актуальных проблем современности, поскольку наши дети живут и развиваются в новую эпоху – эпоху информационных технологий. Дети с высоким уровнем интеллекта и креативности уверены в своих способностях, имеют адекватный уровень самооценки, обладают внутренней свободой и высоким самоконтролем. Проявляя интерес ко всему новому и необычному, они инициативны, успешно приспосабливаются к требованиям социального окружения, сохраняя тем не менее личную независимость суждений и действий. Поэтому важно подобрать такую методику, которая помогла бы решить задачу по развитию интеллекта и творческих способностей ребенка, при этом заинтересовать не только педагогов, но и самое главное детей.

Изучив разные технологии, мы остановились на технологии В.В. Воскобовича «Сказочные лабиринты игры» [1].

Данная технология – это модель развивающего обучения детей дошкольного возраста с поэтапным использованием игр и постепенным усложнением

образовательного материала. Постоянное и постепенное усложнение игр позволяет поддерживать детскую деятельность в зоне оптимальной трудности. В каждой игре ребенок всегда добивается какого-то «предметного» результата. Технология Воскобовича – это готовый игровой, дидактический и методический материал. Методические разработки к играм, игровой материал для детей, готовые игровые пособия позволяют решать образовательные задачи любой комплексной программы и эффективно развивать детей. В каждой игровой ситуации прослеживается интеграция всех пяти образовательных областей.

Для реализации технологии создается развивающая предметно-пространственная среда «Фиолетовый лес», которая полностью соответствует и выполняет требования к среде: обеспечивает возможность общения и совместной деятельности детей и взрослых, двигательной активности детей, а также дает возможность уединения и проектирования своего пространства. Она содержательно-насыщенна, трансформируема, полифункциональна, вариативна, доступна и безопасна, находится в постоянном и открытом доступе для всех детей [2].

Фиолетовый лес используется в разных видах детской деятельности:

- игровой деятельности (проведение дидактических игр «Что лишнее?», «Узнай по описанию?», игра-путешествие «В гости в Фиолетовый лес» и др.);

- познавательно-исследовательской деятельности (например, обсуждение проблемной ситуации «Что было бы, если бы не было озера» и др.);

- коммуникативной деятельности (взаимодействие с другими детьми и взрослыми);

- конструировании (например, строительство дома для жителей Фиолетового леса из развивающих конструкторов Воскобовича – «Чудо – Соты 1 Ларчик», «Лепестки Ларчик» и др.);

- двигательной деятельности (задействование мелкой моторики рук при перемещении ковровых фигурок).

Почему лес должен быть фиолетовым? Как и многие психологи, автор данной сказочной среды обращает внимание на то, что фиолетовый цвет достаточно хорошо активизирует детское мышление. Он хорошо влияет на нервную систему, повышает творческий потенциал и даже излечивает от бессонницы. С другой стороны, лес всегда вызывал в человеке особый интерес, подкупал своими тайнами и загадками. Манил и завораживал своей красотой. Вот такая загадочная суть простой сенсорной, развивающей среды для детей.

Фиолетовый лес включает в себя различные игровые зоны: Чудесная поляна, озеро Айс, город говорящих попугаев, страна Муравия, Поляна чудесных цветов, Ковровая полянка, Чудо острова. Есть герои, живущие в этих областях. Самый главный герой – волшебный мальчик Гео. Он похож на настоящего мальчика, он доверчив, любит помогать другим и очень сообразительный. Пожилой, мудрый паук Юк и его внучата помогут детям найти дорогу через цветочную поляну, научат создавать цветы из геометрических фигур. На этой же поляне можно встретить ворона Метра, который поможет детям сосчитать жителей Фиолетового леса. На озере Айс ребят ждут

приключения в компании Незримки Всюсь и хранителя озера Айс. В городе говорящих попугаев детей будут сопровождать Эник и Беник, они проводят игроков в особенный мир и предложат поиграть в увлекательные игры-лабиринты и многое другое. В стране Муравии ждет знакомство с королевой Мураной и с муравьем Мурашком, на поляне чудесных цветов – с девочкой Долькой. Отправившись в путешествие по ковровой Полянке, игроки познакомятся с гусеницами Фифой и Лопушком. И дальше – дальше к приключениям.

Уникальность сказочной составляющей фиолетового леса в том, что можно использовать предлагаемые персонажи, или придумывать и одушевлять своих. Всех героев связывает сказка, она оживляет математические понятия, делая их интересными и доступными для детей. Выполняя задания, дети помогают сказочным персонажам преодолеть возникающие на их пути препятствия. С момента знакомства с играми, мы начали использовать их в утренний отрезок времени как вариант образовательной ситуации по сенсорному воспитанию, конструированию, развитию речи, по развитию представлений об окружающем мире, исследовательской деятельности, экспериментировании.

В вечерний отрезок времени – как досуг или познавательно-творческое развлечение 1 раз в неделю. А также в индивидуальной деятельности.

Так как игры требуют от ребенка усидчивости, поэтому сюжетную линию игровых ситуаций выстраиваем таким образом, чтобы познавательная деятельность сопровождалась подвижной игрой, физминуткой или движениями под музыку.

В самостоятельной игровой деятельности происходит дальнейшее развитие умений, приобретенных в совместной игровой деятельности, совершенствуется ручная умелость и интеллект, и самое главное – появляется неограниченная возможность придумывать и воплощать задуманное в действительность, поэтому время взаимодействия с играми не ограничено.

Дети выбирают игровой материал по своей потребности и выполняют игровые действия самостоятельно (игры лежат в доступном для детей месте, что позволяет предоставить ребенку право выбора).

С играми Воскобовича любят играть не только дети, ими заинтересовались и родители. Для ознакомления с данной технологией был проведен семинар – практикум «развивающие игры Воскобовича как средство всестороннего развития ребенка», целью которого было раскрыть значение игр, активизировать родителей, заинтересовать в использовании игр в домашних условиях.

«Фиолетовый лес» можно использовать в любой возрастной группе детского сада, да и дети младшего школьного возраста не откажутся от такой замечательной игры. Детскую комнату своего ребенка родители могут превратить в сказочный мир, используя эту развивающую среду. При большом желании можно сделать это все своими руками.

Предметно-пространственная среда должна быть содержательно насыщенной, должна соответствовать возрастным возможностям детей. «Фиолетовый лес» включает в себя множество различных элементов, красочных и разнообразных. В процессе игры с фиолетовым лесом у детей развивается мелкая моторика, т.к. пособие содержит очень много мелких деталей на липучках и вкладышей, которые закрепляются, вставляются, накладываются на ковровое покрытие. Формируется познавательная активность детей: можно оформить лес по временам года, расселить животных и птиц, познакомиться с насекомыми, посадить цветы на полянке, вариантов – множество, все зависит от фантазии воспитателя и детей. Игровая и творческая деятельности замечательно реализуется в «Фиолетовом лесу»! Дети самостоятельно придумывают различные игры, играют вместе и по одному, деталей очень много, можно сделать и свои дополнительно, поэтому каждый ребенок здесь найдет себе игру по своему

желанию. Вместе с воспитателем можно придумывать различные сказки, ситуации, можно составлять красивые узоры из цветов и листьев. «Фиолетовый лес» – не ограниченное поле деятельности для творчества и самовыражения детей.

Предметно-пространственная среда должна быть трансформируемой, т.е. должна изменяться в зависимости от образовательных ситуаций и интересов детей. Здесь все просто: все детали фиолетового леса легко снимаются, заменяются и дополняются. Сам лес можно переносить в любое место. Все элементы «Фиолетового леса» можно использовать не только по назначению, но и в качестве предметов-заместителей в детской игре. Например, цветочки, листочки, кружочки можно использовать при игре с детской посудой, в качестве каши, супа и т. д. Можно использовать на различных развлечениях, эстафетах, соревнованиях. Например, быстро перенести птиц и животных из одного леса в другой, пересадить цветы на другую полянку, вариантов множество. Каждое пособие развивает широкий спектр качеств, так, например, мы знакомим ребенка со счетом, то одновременно будут развиваться логическое мышление, речь, память, координация движений и пространственные представления.

Дети свободно могут выбрать для игры тот материал, который им нравится. «Фиолетовый лес» можно постоянно пополнять новыми деталями по желанию детей, тем самым стимулировать игровую деятельность, можно придумать своих персонажей, развивая тем самым творческую фантазию. Например, из листочков можно составить узор, а можно и логический ряд, можно разместить их на дереве, а можно использовать как счетный материал. Вариантов – тысячи! «Фиолетовый лес» полностью соответствует требованию – доступность. Доступ к нему абсолютно свободен всем детям без исключения. Размещается лес на уровне роста ребенка, все можно достать и потрогать. Детям-инвалидам так же просто и легко дотянуться

до любой детали. Около леса можно постелить коврик, на который дети сядут и будут играть. Все элементы «Фиолетового леса» соответствуют требованиям по обеспечению надежности и безопасности их использования. С «Фиолетовым лесом» можно использовать различные формы работы: занятия, организованная деятельность детей, проведение развлечений и праздников, придумывание сказок и различных персонажей, свободная деятельность, сочинение стихов и загадок, исследовательская деятельность, математические викторины и многое другое. «Фиолетовый лес», это среда не только развивающая, но и постоянно развивающаяся. Он постоянно пополняется новыми элементами, обновляется и изменяется, приспособляясь к возрастным особенностям детей. Конечно, «Фиолетовый лес» не является каким – то универсальным средством, но он служит отличным дополнением к предметно-пространственной среде, прекрасно вписывается в интерьер группы [3].

Мы зайдем в «Фиолетовый лес»,
Ожидает нас много чудес,
По тропинкам мы будем гулять,
Тайну леса хотим разгадать.
К гномам радужным в гости зайдем,
Вместе с Долькой цветы соберем,
Малыш Гео научит играть,
Лес любить и друзьям помогать.
Ворон Мэтр нам покажет квадрат,
Заниматься с детьми ворон рад.
На Чудесной поляне всегда
Небольших паучков чехарда.
Мудрый Юк нам поможет в пути,
Как дорожку к полянке найти.

К заповедному озеру «Айс»
Нам Незримка поможет попасть,
Свое озеро он охраняет
И в холодные льдинки играет.
В цифроцирк не забудем зайти
И Магнолика в цирке найти,
Мы конструктор возьмем поиграть
Будем буквы скорей собирать.
Пчелка Жужа покажет нам соты,
У нее очень много работы.
Отдохнем на поляне ковровой
И пойдем путешествовать снова. [4].

Уверены, что игры помогут, нашим воспитанникам вырасти интеллектуально развитыми, творческими, умеющими логически мыслить успешными людьми. Применяя данную технологию, можно достичь главной цели дошкольного образования: сохранение и укрепление здоровья детей, воспитание общей культуры, развитие физических, интеллектуальных и личностных качеств, сформировать предпосылки к учебной деятельности, которые обеспечат социальную успешность.

Игры В. Воскобовича - необыкновенные пособия, которые соответствуют современным требованиям в развитии дошкольника. Их простота, незатейливость, большие возможности в плане решения воспитательных и образовательных задач неопределимы в работе с детьми. Игры подобного рода психологически комфортны. Ребенок складывает, раскладывает, упражняется, экспериментирует, творит, не нанося ущерба себе и игрушке. Игры мобильны, многофункциональны, увлекательны для малыша. Играя в них, дети становятся раскрепощенными, уверенными в себе, подготовленными к обучению в школе.

Литература:

1. Воскобович В.В., Харько Т.Г. «Сказочные лабиринты игры»;
2. Развивающие игры В.В. Воскобовича в работе с детьми дошкольного и младшего школьного возраста: Материалы III-й Всероссийской научно-практической конференции с международным участием / Под ред. В.В. Воскобовича, Л.С. Вакуленко, О.М. Вотиновой – СП.;
3. В.В. Воскобович, Л. С. Вакуленко, О. М. Вотинова. «Фиолетовый лес» Развивающая предметно – пространственная среда Методическое пособие. – 2017г: ООО «Развивающие игры Воскобовича», 2017г.;
4. «Сказки Фиолетового Леса» (ранний и младший возраст. - 2012: СПб.:ООО «ИЗДАТЕЛЬСТВО «ДЕТСТВО -ПРЕСС», 2012.; 5. Василенко Н. М. Инновационная развивающая предметно-пространственная среда «Фиолетовый лес» в интеллектуально-творческом развитии младших дошкольников в соответствии с ФГОС ДО / Н. М. Василенко, Е. А. Стативко, Н. Н. Брусенская. - Текст: непосредственный // Инновационные педагогические технологии: материалы X Международной научной конференции (г. Казань, март 2020 г.). – Казань: Молодой ученый, 2020. - С. 10-17. – URL:

Абильгазинова Бахыт Саматовна

Павлодарская область, г. Экибастуз,
КГКП «№21 ресурстық орталық»
Воспитатель

ПРИМЕНЕНИЕ ИНТЕРАКТИВНОЙ ДОСКИ В ДЕТСКОМ САДУ

Аннотация. В статье рассматривается проблема познавательного развития дошкольников средствами интерактивных игр на интерактивной доске. Раскрываются особенности использования интерактивной доски как средства познавательного развития детей дошкольного возраста. Рекомендуются для педагогов и воспитателей ДО.

Ключевые слова: интерактивная доска, мультимедийные устройства, сенсорная поверхность, интерактивные средства, импровизация и индивидуализация занятий, интерактивная игра.

Приоритетным направлением действующей дошкольной образовательной системы является внедрение прогрессивных технологических ресурсов. В нашем детском саду активно внедряется использование интерактивных досок на занятиях, что позволяет сделать занятия насыщенными, творческими, игровыми и увлекательными.

Мультимедийные устройства помогают с легкостью привлечь внимание ребенка к чему-то новому и неизвестному. Перед нами открываются большие возможности для моделирования различных ситуаций.

Интерактивная доска в дошкольных организациях представляет собой специальное устройство с экраном для отображения соответствующей информации. Дети, с удовольствием работают с сенсорной поверхностью, которая, помогает ребенку с легкостью взаимодействовать при помощи пальцев рук. Интерактивная ручка дает возможность создавать на электронном устройстве различные образы, решать задачи. Уникальное информационное поле позволяет выстраивать задачи в игровой форме, что делает дошкольное обучение более эффективным. Занятия с использованием интерактивных досок

проходят ярко, насыщено, эмоционально [1].

Интерактивные средства обучения стали отличными помощниками в диагностики развития детей:

- развитие внимания;
- памяти;
- мышления;
- речи;
- личности;
- навыков учебной деятельности.

Готовясь к занятиям, мы стараемся использовать различные этапы. Обучение с применением интерактивных комплексов становится более качественным, интересным и продуктивным. В сочетании с традиционными методами обучения и педагогическими инновациями, значительно повышается эффективность обучения детей с разноуровневой подготовкой. При этом происходит качественное усиление результата образования вследствие одновременного воздействия нескольких технологий. Применение мультимедиа в электронном обучении не только увеличивает скорость передачи информации детям и повышает уровень ее понимания, но и способствует развитию таких важных качеств, как интуиция, образное мышление

[6].

Способов применения интерактивной доски на занятиях в детском саду не ограничено. Это и презентации, и интерактивные обучающие программы, и создание проектов в графических, программных средах. Активное вовлечение детей в образовательную среду в игровой форме содействует непринужденному обучению, при этом инновационная система обеспечивает наилучшее взаимодействие педагога и ребенка. Дети быстрее усваивают всевозможные понятия, числа, формы, цвета. Лучше овладевают письменностью, чтением, быстрее пополняется запас новых слов; ребенок начинает понимать, как планировать, вникает в принципы логического мышления и построения различных комбинаций. Передовые технологии выступают в качестве важной составляющей предметно-развивающей среды дошкольной организации.

Взаимодействие с устройством позволяет реализовать принцип наглядности, что очень важно для маленьких детей, внимание которых бывает очень сложно удержать. Открывает большие возможности для импровизации и индивидуализации занятий для каждой конкретной группы в ДО. Обеспечивает экономию времени при подготовке образовательно-учебного материала за счет специализированных функций и возможности подключения к интернету. Значительно облегчает объяснение сложного материала за счет яркого, эффектного и динамичного изложения.

В дошкольном образовании можно выделить четыре главные области обучения, в которых роль интерактивной доски можно реализовать оптимально:

Коммуникация и сотрудничество. Они возникают естественным образом при решении задач, рисовании, видеозаписи или конструировании, обсуждении того, что дети видят на экране, в экспериментах с программируемыми игрушками. Но для достижения максимальной пользы от применения интерактивной доски зачастую

требуется участие взрослых [2].

Творчество. Для того чтобы проявить творческие способности, детям необходимо освоить набор схем и настроиться на игру, в которой можно применить эти схемы в новых контекстах. Экранные микромиры могут предоставлять ребенку возможности для их исследования и открытий, в них можно использовать различные средства и инструменты для достижения цели, при этом нет жесткого понятия «ошибки», а есть исследование свойств микромира при участии педагога и детей. Педагог может постоянно «подбрасывать» вопросы: «что, если...» чтобы поддержать креативность детей, следует их побуждать: в процессе игры находить альтернативные варианты действий, всегда видеть возможность выбора, устанавливать связи между вещами, проводить необычные сравнения и смотреть на вещи с точки зрения других [8].

Социально-драматические игры. Существуют огромные возможности для интеграции интерактивной доски в ролевые игры дошкольников. Известны успешные эксперименты по играм детей с виртуальными моделями туристического агентства, офисов и магазинов, в которых взаимодействие осуществляется в основном через сенсорный экран. Возможности здесь очень велики, хотя существует явная необходимость большего развития программных продуктов для интерактивной доски, новаторы-педагоги, импровизирующие вместе с детьми, могут добиться очень многого [4].

Обучение обучению. Есть веские доказательства того, что интерактивные доски можно применять, чтобы помогать, даже очень маленьким детям думать о мышлении, и что инструменты интерактивной доски, поддерживающие развитие универсальных учебных действий, в частности, помогающие в обучении обучению, это в основном те же средства, которые наиболее эффективным образом поддерживают коммуникацию, сотрудничество и социально-драматические игры [7].

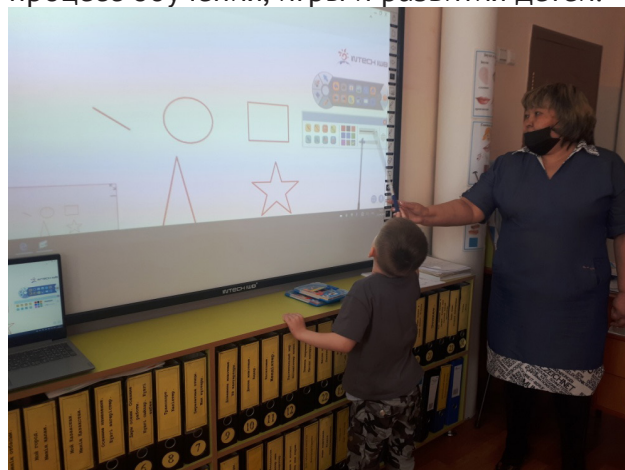
Для того, чтобы современная тенденция использования интерактивной доски внесла

БІЗДІҢ БАЛАБАҚША: БІЗ ҰСЫНАМЫЗ

позитивный вклад в эти направления, дошкольники должны применять ее в соответствии со свойственными им наиболее эффективными методами обучения. Это применение должно поддерживать их творческую активность и уверенность в своих силах. Развитие – самая общая цель образования детей. Мы видим, что у детей повысился интерес к занятиям, стало проще привлечь и удержать активное внимание воспитанников, использование нового оборудования обеспечивает лучшее взаимодействие воспитателя и ребенка. Интерактивная доска помогает вовлечь в работу всех детей. Воспитатели могут быстро переходить от одного задания к другому, от наглядности слову и наоборот, помогает детям лучше усваивать новую информацию. Сегодня наблюдается беспрецедентный акцент на важности и качестве дошкольного образования в целом [5].

Таким образом, можно сказать, что в новаторских дошкольных организациях тщательно продумывают и анализируют образовательные цели и возможные выгоды от использования интерактивной доски в

процесс обучения, игры и развития детей.

Литература:

1. Flint: Формальный язык интерактивного общения / ред. Г. Соболев. - М.: Фирма ТАИС, АО 'ЛИКО, 1993.
2. Воронцова Г.Н. Грамматические игрушки. Интерактивное пособие для обучения грамматике английского языка детей 6-8 лет / Г.Н. Воронцова. - М.: Детство-Пресс, 2010.
3. Все обо всем в вопросах и ответах. Интерактивная энциклопедия. - М.: Machaon, 2007.
4. Где мой носик? Интерактивная книжка для самых маленьких. - М.: Мозаика-Синтез, 2008.
5. Голодов Е. А. Интерактивная доска в школе / Е.А. Голодов, И.В. Гроцкая, В.Е. Бельченко. - М.: Учитель, 2011.
6. Горностаева А.М. Диалог с компьютером. Интерактивные средства обучения, созданные при помощи программы Macromedia Flash (+ CD-ROM) / Горностаева А.М., Э.С. Ларина. - М.: Глобус, Панорама, 2008.
7. Горюнова М.А. Интерактивные доски и их использование в учебном процессе (+ CD-ROM) / М.А. Горюнова, Т.В. Семенова, М.Н. Солоневичева. - М.: БХВ-Петербург, 2010.
8. Горюнова М. Интерактивные доски и их использование в учебном процессе / М. Горюнова, Т. Семенова, М. Солоневичева. - М.: БХВ-Петербург, 2010.

Климова Марина Викторовна

методист по дошкольному воспитанию, ГУ
«Отдел образования района Тереңкөл» управления
образования Павлодарской области

ЗАНИМАТЕЛЬНЫЕ ИГРЫ И УПРАЖНЕНИЯ МАТЕМАТИЧЕСКОГО СОДЕРЖАНИЯ И ИХ РОЛЬ В РАЗВИТИИ МЫСЛИТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ ДЕТСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Анотация. В статье рассматривается роль занимательных игр и упражнений математического содержания в развитии мыслительной деятельности в самостоятельной детской деятельности.

Ключевые слова: всестороннее развитие, социальные отношения, устойчивый интерес, рациональный досуг.

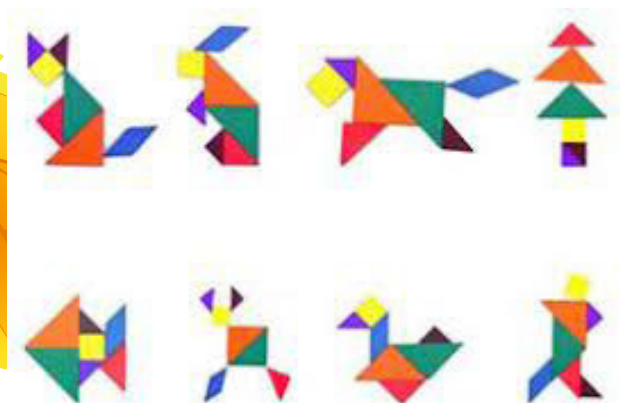
Обучение математике детей дошкольного возраста невозможно без использования занимательных игр, задач, развлечений. При этом роль несложного занимательного материала определяется с учётом возрастных возможностей детей и задач все стороннего развития и воспитания. Необходимо активизировать умственную деятельность, заинтересовать математическим материалом, увлечь и развлечь детей, развивать ум, расширять, углублять математические представления, закреплять полученные знания и умения, упражнять в применении их в других видах деятельности, новой обстановке. Используется занимательный материал и с целью формирования представлений, ознакомления с новыми сведениями. При этом важным условием является применение игр и упражнений.

Для вхождения ребенка в мир социальных отношений особенно важен дошкольный период. Математика - для детей дошкольного возраста очень серьезная и сложная наука. Формирование интереса ребенка к математике и подготовки к школьной жизни является задачей

дошкольной организации. В организации самостоятельно-познавательной математической деятельности ребенок выступает в роли исследователя. Занимательные игры, упражнения и задачи являются одним из важных средств формирования у детей дошкольного возраста устойчивого интереса к познанию математических явлений [1,2,3].

В образовательном процессе педагогами дошкольных организаций для детей старшего возраста широко применяются игры на развитие математических способностей: «Танграм», «Пифагор», «Колумбово яйцо», «Волшебный круг», «Палочки Крюизенера», «Блоки Дьенеша», игры и упражнения на логику; которые внедряются в воспитательно – образовательный процесс, как на занятиях, так и вне занятий [3].

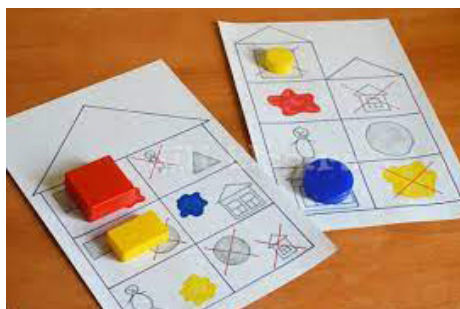
Данные игры направлены на составление силуэтов различного характера (люди, животные, транспорт, геометрические фигуры и т.д.), под чутким руководством педагогов дети успешно осваивают способы составления различных изображений по образцам и собственному замыслу. Дети с большим интересом придумывают и составляют новые изображения не только по аналогии с предлагаемыми ранее образцами (кошка, птица, насекомые, овощи, фрукты, человек), но и совершенно отличные от них изображения (ракеты, автобусы, корабли и др.). Стремление детей самостоятельно создавать совершенно иные, новые изображения из выбора фигур к игре «Танграм» и «Колумбово яйцо» свидетельствует об определенном уровне развития у них способности представить форму задуманного, например, робота – человека; разделить ее на составные элементы, исходя из имеющего набора фигур; воссоздать, ориентируясь на образ предмета.

Использование в практике педагогов разнообразных аналогичных игр дает возможность рационально организовать досуг детей, их самостоятельную деятельность вне занятий. В системе дошкольного образования работают творческие педагоги, которые самостоятельно изготавливают игры данного характера. Они используют различные варианты игр: в разной цветовой гамме, из твердого плотного картона, пластика, фанеры и других материалов. Размер разрезной фигуры определяется произвольно.

Для успешного составления силуэтов педагогам необходимо упражнять детей в способах соединения одной части с другой по словесному указанию. В большинстве случаев дети придумывают много различных силуэтов разнообразного содержания. Это свидетельствует о том, что они умеют анализировать форму предмета, исходя из определенных геометрических фигур и воссоздать ее, ориентируясь на образ задуманного.

На основе опыта работы педагогов дошкольных организаций можно сделать вывод, что применение математических игр и упражнений на воссоздание силуэтов из набора геометрических фигур способствуют разностороннему развитию детей; играют большую роль в развитии воображения, творческого мышления; формируют настойчивость, терпение и формируют творческий потенциал личности.

«Блоки Дьенеша»

Литература:

1. Новые Технологии М.М. Жанпеисова М.М. – Алматы, 2002.
2. Белошистая А.В. Занятия по развитию математических способностей. М., 2006г.
3. Игра и дошкольник. Развитие детей старшего дошкольного возраста в игровой деятельности: Сборник/Под ред. Т.И.Бабаевой, З.А.Михайловой. – СПб.: «Детство – Пресс», 2004г.

Мухамеджанова Айжан Бадылхановна

Павлодар облысы, Екібастұз қаласы,
«№21 ресурстық орталығы»,
Қазақ тілі мұғалімі

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРҒА АРНАЛҒАН ДЕҢГЕЙЛІК ТАПСЫРМАЛАРДЫ ҚОЛДАНУ ЖОЛДАРЫ

Аңдатпа. Ұсынылып отырған мақала мектепке дейінгі жастағы балалардың логикалық ойлау дағдыларын деңгейлік тапсырмалар арқылы дамытуға бағытталған. Бұл мақала балабақша педагогтеріне және тәрбиешілеріне әдістемелік көмек, қосымша деректер ретінде оқу қызметінде қолдану үшін ұсынылады. Деңгейлік тапсырмалар педагогтерге балалармен жекелей сөйлесе отырып, олардың сөйлеу дәрежесін, әңгімелеу дағдыларын, сөз ішінде дыбыстарды дұрыс айтуын дамытуға ықпал етеді.

Түйін сөздер: балабақшадағы қазақ тілі, деңгейлік тапсырмалар, мнемокестелер, алгоритмдік ойлау, тірек сигналдары, тақырыптық суреттер, сөйлем модельдері.

Қазіргі кезде елуден артық педагогикалық технологиялар бар. Осыған орай қазіргі заманға сай қазақ тілін тиімді үйретуге мүмкіндік беретін көптеген әдістер пайда болды. Заман талабына сай қазақ тілін жаңа технологиялармен оқыту қазіргі күннің басты талаптарының бірі болып тұр. Алдымен қазақ тіліне бала қызығушылығын ояту үшін оның бойындағы қасиеттерді ескеру керек. Сезімін, ынтасын оятар іс-әрекетін жоспарлап, әрі қарай баланың таным белсенділігін арттыруды мақсат ету қажет. Осындай нәтижеге жету үшін ұйымдастырылған оқу қызметінің, оқытудың амал-тәсілдерін түгелдей өзгерту қолға алынды.

Сондықтан оқытудың жаңа әдіс-тәсілі, деңгейлеп-саралап оқыту педагогикалық технологиясын таңдап алынды. Деңгейлеп саралап оқыту технологиясы 1998 оқу жылынан бастап білім берудің барлық сатысына еніп, оқу үрдісін жандандыруға үлкен үлес қосып келеді. Ж.А. Қараев және Ж.У. Кобдинованың еңбектерінде деңгейлік оқыту әдістемесі туралы айтылған. Бүгінгі

таңда Ж. Қараевтің оқытуды дербестендіру мен деңгейлік дифференциалдау технологиясы пәнге деген қызығушылықты арттыратын технология ретінде танылды. Профессор Жауынбай Амантұрлыұлы Қараевтың деңгейлеп-саралап оқыту технологиясы жаңаша өзгерген мақсатпен балалардың өздігінен танып, іздену іс-әрекеттерін меңгертуді талап етеді [1].

Бұл технологияда бірінші орында баланың өз бетімен білім алудағы белсенділігіне аса назар аударылды. Ұсынылып отырған мектепке дейінгі жастағы балаларға қазақ тілі пәнінен деңгейлік тапсырмалар мектепалды балаларының логикалық ойлау дағдыларын дамытуға бағытталған.

Мақсаты: білім, білік, дағдыларын қалыптастыру мен жеке қабілеттеріне қарамастан, барлық баланы оқыту және оқытуды жеделдету. Балаларды деңгейлеп саралап оқыту, әрбір бала өзінің даму деңгейінде оқу материалын меңгеруін қамтамасыз ету.

Дидактикалық материалдарды жинақтауда төмендегідей міндеттер негізге

алынды:

- қарапайым диалогтық және монологтық сөйлеуді қалыптастыру;
- сөздік қорды толықтыру және жандандыру;
- баланың білімін тексеру, бақылау;
- оқу барысында оқушының қызығушылығын арттыру;
- өз бетімен оқу қызметі кезінде іздену жұмысын атқарып, тірек схемалар арқылы жаңа тақырыпты меңгерту.

Жұмыстың өзектілігі: баланың өздігінен сөйлеу тіліне, байланыстырып сөйлеуіне әсер ету.

Күтілетін нәтиже:

1. Қазақ тілі сабақтарында алған білімдерін тереңдетеді, бекітеді.
2. Өз ойларын жүйелі айта білу, сөйлеу қабілеттері артады;
3. Сыни тұрғыдан ойлауға үйренеді.

Бұл деңгейлік тапсырмалар балабақша педагогтеріне және тәрбиешілеріне әдістемелік көмек, қосымша деректер ретінде оқу барысында қолдану үшін ұсынылады. Осы мақсат пен міндеттерді жүзеге асыру мақсатында қазақ тілінен балаларға білімді тиянақтап, жүйелі түрде қайталап отыратын тапсырмалардың бірнешеуін ұсынғым келеді.

В.Ф. Шаталовтың «Алгоритмдік ойлау қабілетін қалыптастыру технологиясын», «Тірек сигналдары арқылы оқыту технологиясын», Ж.Қараевтің, Ж.У. Кобдикуаның деңгейлеп оқыту технологиясын басшылыққа ала отырып, тапсырмалар тірек схемалар ретінде жасалды. Яғни деңгейлік тапсырмалар дидактикалық тапсырмаларынан, тірек сызбалардан, тақырыптық суреттерден, мнемо кестелерден, сөйлем модельдерінен, алгоритмдерден, сөз таңбаларынан құралған [2].

Деңгейлік тапсырмаларды бермес бұрын балалармен арнайы бақылау жүргізіледі. Олардың ақыл-ой және сөйлеу ерекшеліктерін ажырату үшін арнайы мониторинг өткізіледі. Осы мониторингтің нәтижесінде баланың деңгейі анықталады.

Индикаторлар көрсеткіш ретінде баланың

даму мониторингі:

- 1-деңгей – бала белгілі бір қимыл мен біліктерді жаңғырта алады;
- 2-деңгей – бала не істеп жатқанын түсінеді, белгілі білім қорына ие;
- 3-деңгей – бала өзінің білетінін және жасай алатынын қолданады, білімін өз бетінше және шығармашылықпен қолдана алады.

Мысалға деңгейлік тапсырмалардың үлгісін ұсынамын:

Тақырыбы: Айналамыздағы өсімдіктер.

Мақсаты: Көкөністер туралы білімдерін бекіту.

1-деңгей. Сөздерді атап, аудар. Мынау не? Сұрағына жауап бер.

Сәбіз, пияз, қызанақ, қызылша, қияр, картоп (суреттер беріледі)

2-деңгей. 1)Артығын тауып, қазақ тілінде ата.

Мысалы: алма, жүзім, қияр, банан.

2) Сөз тіркесін құра.

Мысалы: қызыл қызанақ, сары пияз.

3-деңгей. 1) Сөйлем құра.

/_____.

Мысалы: Мен сәбіз жеймін.

2) Алгоритм бойынша жемістің атынан сөйле. («От лица предмета»)

Мысалы: мен қызынақпын, мен дөңгелекпін, мен қызылмын, мен кішкентаймын, мен тәттімін, мен бақшада өсемін, менен салат дайындайды.

Бұл деңгейлердің тапсырмаларына төмендегідей талаптар қойылады:

I деңгейдегі тапсырмаларға:

1) жаттап алуға лайықталған болуы керек;

2) алдыңғы сабақта жаңадан меңгерілген білімнің өңін өзгертпей қайталап, пысықтауына мүмкіндік беруі тиіс;

II деңгейдегі тапсырмаларға:

1) өтіп кеткен материалдарды реттеуге және жүйелеуге берілген тапсырмалар. Бұлар өзгертілген жағдайлардағы тапсырмалар, яғни бұрынғы тапсырмаларға ұқсас, бірақ оларды орындау үшін алғашқы алған білімдерін түрлендіріп пайдалану қажет.

2) үйренушінің ойлау қабілетін жетіл-

ИННОВАЦИЯ ЖӘНЕ ТӘЖІРИБЕ

діруге берілетін тапсырмалар. Оларда біздің ұлттық ерекшеліктеріміз ескеріліп, танымдық және үйретімділік маңызы болуы қажет болады [3].

III деңгейдегі тапсырмаларға:

1) танымдық – іздену (эвристикалық) түрдегі тапсырмаларды орындау барысында тіл үйренушілер жаңа тақырып бойынша меңгерген алғашқы қарапайым білімдерін жетілдіріп, тереңдетумен қатар, ол тағы да жаңа білімді меңгеріп, өзі үшін жаңалық ашуы тиіс;

2) өз ісіне талдау жасай білуі, білімді жаңа жағдаймен пайдалана алуы қажет;

3) эвристикалық (танымдық-іздену) түріндегі жұмыстарды мұғалім көмегімен өздері орындайды [4].

Демек, бұл тапсырмалар – үйренушінің біліктілігі мен дағдысын қалыптастыру және оны бағалау деңгейі болады.

Қорыта келгенде, қазақ тілін балабақшада деңгейлеп оқытудың негізгі мақсаты – күнделікті өмірде әңгімелесу түрлеріне еркін араласып, сөйлеу дағдыларын қалыптастыру, мемлекеттік тілдің мәртебесін көтеру, тіл тазалығын сақтау, үйренушінің өз бетімен білім алуы, ізденуі болып табылады.

II

Тақырыбы: Менің балабақшам.
Мақсаты: Балабақшаға қатысты сөздерді меңгерту.

1-деңгей. Сөздерді қазақша ата. Мынау не? Сұрағына жауап бер.

2-деңгей. Сөз тіркесін құра.

3-деңгей. Сөздерден сөйлем құра.

1) _____
2) _____
3) _____

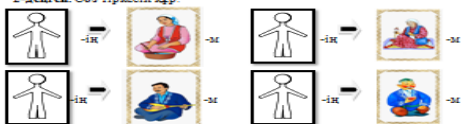
VII

Тақырыбы: Менің отбасым.
Мақсаты: Отбасы жайында түсініктерін бекіту. Жаңа сөздерді тексеру.

1-деңгей. Сөздерді атап, аудар. Мынау кім? Сұрағына жауап бер.

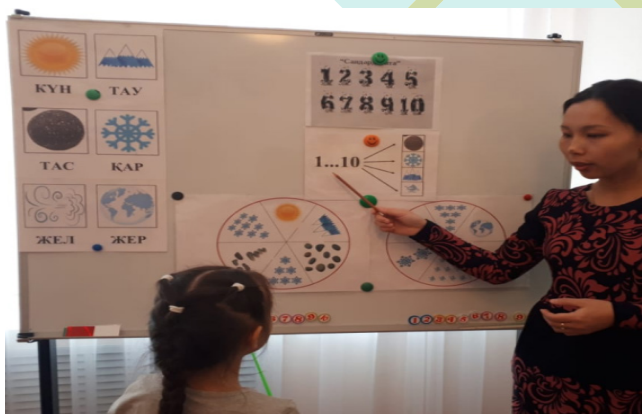

2-деңгей. Сөз тіркесін құр.

3-деңгей. Сызба бойынша сұраққа жауап беріп, сөйлем құра.

Қолданған әдебиеттер:

1. Ф.Б. Бөрібекова, Н.Ж. Жанатбекова, «Қазіргі заманғы педагогикалық технологиялар» 2014ж.;
2. Т.В. Большева «Ертегіден үйренеміз. Мнемотехниканың көмегімен мектеп жасына дейінгі балалардың ойлауын дамыту» 2001ж.;
3. Б. Баймұратова, «Мектеп жасына дейінгі балалардың тілін дамыту әдістемесі» Алматы. Рауан, 1991ж.;
4. С. Белоусова «Мектеп жасына дейінгі балалардың сөздік қорын және сөйлеудің грамматикалық құрылымын дамыту», 2005ж.

Туманбаева Гульшат Тайжановна

Павлодар облысы, Екібастұз қаласы,
«№21 ресурстық орталығы» КМҚК
Тәрбиеші

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫ МОДУЛЬДІК ОҚЫТУ ТЕХНОЛОГИЯСЫН ҚОЛДАНУ

Аңдатпа. Мақалада мектеп жасына дейінгі балалардың интеллектуалдық және танымдық қабілеттерін дамытуда модульдік технологияны жүзеге асыру нұсқаларының бірі сипатталған. Мектепке дейінгі ұйымдардың педагогтеріне арналған.

Түйін сөздер: модульдік оқыту технологиясы, «тірек – сызба», графикалық сызбалар, ынтаны қабылдау қабілеттері, мнемокесте, ПРОПП карталар.

Қазіргі білім беру саласындағы оқытудың озық технологияларын меңгеру педагогтің интеллектуалдық, кәсіптік, адамгершілік, рухани азаматтық және де басқа көптеген келбетінің қалыптасуына игі әсерін тигізеді, өзін – өзі дамытып, оқу тәрбие үрдісін тиімді ұйымдастыруына көмектеседі» С.В. Селевко дегендей, қазіргі таңда көптеген инновациялық технологияларды өз жұмыс үрдісімізде қолдану балабақша жұмысын әлдеқайда жақсартады [1].

Жалпы білім беру жүйесінің алғашқы сатысы болып есептелетін мектепке дейінгі мекемелерде қазақ тілін үйрету, өз ойын дұрыс жеткізу дағдыларын жаңа технологиялар арқылы жетілдіру педагогтарға жауапты міндеттер жүктейді.

Мектеп жасына дейінгі баланың дүниетанымы, сапасы, зердесі, тілінің дамуы, сөздік қоры молаю, сөзге деген қызығушылығы жедел қалыптасатыны ғылымда әлдеқашан дәлелделген. Балабақшада өз тілін үйретуде сөздік жұмысты қоршаған ортамен, күнделікті өмірімен тығыз байланыстыра жүргізу, жаңа сөздер қамтылатындай түрлі сөздік, дидактикалық, оқиғалы – желелі ойындар арқылы тіл ұстарту: көру, есту, тындау, қайталау, есте сақтау, жаттау қабілеттерін жетілдіріп отыру, балаларды сөйлеуге білуге,

сөйлемдерді дұрыс айтуға, тәрбиешінің сұрағын түсініп дұрыс жауап беруге баулу мақсаты көзделеді [2].

Әрбір сабақты өткізуде тәрбиешінің шығармашылығы, әдіс тәсілдерді тиімді пайдалануы сабақты түрлендіріп ұйымдастыруда ойындарды қолдануы балалардың қиялын шарықтатады.

«Синквейн». Балабақшада оқу тәрбие үрдісіне бағдарламалық барлық ұйымдастырылған оқу қызметі мазмұнына модульдік оқыту технологиясын енгізу жүргізілуде. Себебі, бұл технологияның білім берудегі балалар мен педагогтерге берері мол. Педагогтің шеберлігі арқылы баланың сөздік қорын, тілін, байланыстырып сөйлеуін, жалпы тілдік құзіреттілігін дамыта білуге жол ашады. Орыс ғалымы С.И.Ожегов «Модуль дегеніміз – қандай да бір жүйенің, ұйымның анық-талатын, біршама дербес бөлігі» деген.

Балалардың байланыстыра сөйлеуде интеллектуалдық дамуында, оның шығармашылық мүмкіндіктерін байыта түсуде – оқу барысында «Модульдік оқыту» - технологиясын қолдану үлкен орын алады.

«Модульдік оқыту» технологиясының әдістері.

Модульдік технологиялардың ерекшелігі: тек білімді меңгертуден емес, баланың танымдық

қабілетін және танымдық процестер; жадының алуан түрлерін есту, көру, қимыл ойлауды, ынтаны қабылдау қабілетін дамытып, оны бекіту, шығармашылық деңгейін арттырады.

Модулдік технология педагогтің алдында тұрған көптеген мәселелерді шешуге көмектеседі: жалпы білім сапасын жоғарылату; сабақтың тиімділігін жоғарылату; жеке тұлғаның өзін-өзі реттеуі, өзін-өзі тәрбиелеуі, өзін-өзі дамытуы.

Модулдік технология алға қойған мақсатқа балалармен бірлесе отырып проблемаларды шешуге мүмкіндік береді.

1. Модульдік оқыту технологиясының бір әдісі ол «тірек – сызба» әдісі. Тірек – сызбалар дегеніміз – тілді меңгерту барысында тәрбиеші мен баланың уақытын үнемдеуге, баланың тілдік құзіреттілігін дамытуға аз күш жұмсай отырып, терең де көп білім меңгертуге жағдай жасайтын белгілер. Сонымен, қатар мұнда тілмен қатар зейін де, еске сақтау, сөздік қорды, логикалық ойлаулары да дамиды десек біз қателеспейміз. Тірек – сызбаны әр түрлі тақырыпта қолдануға болады. Тірек – сызба тек ертегіні әңгімелеуде ғана емес, сонымен қатар ойыншықтың, ыдыс – аяқтың, құстардың айырмашылығын, пішінің, неден жасалғанын айтып баяндап беру үшін де тірек – сызбаның көмегі өте нәтижелі екенің байқауға болады [3].

2. Мнемокесте – белгілі бір мәлімет туралы сызба. Мнемокесте – есте сақтау қабілетін жеңілдететін және қосымша ассоциацияларды құраумен есте сақтау көлемін кеңейтетін әр түрлі тәсілдердің жүйесі. Әдістеменің ерекшелігі – заттардың бейнесін емес, ал оларды есте сақтау үшін таңбаларды қолдану.

Мнемокесте түрлі түсті таңбалардан болуы тиіс, өйткені балалар түстерді тез қабылдап есте сақтайды. Мнемокестені 4-5 жастағы сөздік қоры молайған балалармен қолданған жөн. Мнемотехнология мектепке дейінгі жастағы балаларға тіл үйретуде алған білімдерін бекіту, сөздік қорларының белсенділігін арттырып, дыбыстарды дұрыс айтуға жаттықтырады, байланыстырып

сөйлеуге үйретеді. Олардың тілімен бірге ойын да дамытады, мнемотаблицаларды есте сақтау зейіндік, қабілеттерін, қиялдарын жетілдіреді, сурет салу дағдыларын және өзінің қабілеттілігіне сенімділігін арттырады [4].

3. Бала ерте жасынан әңгіме, ертегімен таныса бастайды. Бірақ, ол өз ертегісін ой-дан шығаруға, автордың ойын түсінуге, байланыстырып әңгіме құрастыруға, мазмұнына сәйкес сұраққа жауап бере алмайды [5].

Сондықтан да, балалармен ПРОПП карта жұмыстарын жүргізген жөн. ПРОПП карта модульдік оқыту технологияның бір элементі. ПРОПП картасын американдық ғалым ПРОПП шығарған, оның негізгі схема түрінде, қара түспен берілген.

ПРОПП карта арқылы мазмұнды анализдеу, сараптама жасау әрекетін дамытуға болады. Бала кем дегенде бір ертегімен таныс болмаса, өз еркімен ертегіні құрастыра алмайды. Жалпы ПРОПП картаның 31 түрі бар. Бірақ олардың барлығы ертегілерде кездесе бермейді. Владимир Яковлевич Пропп пен Джанни Родари осы карталарды балабақша жұмысына арнап іріктеп, 20 түрін қалдырды.

Кез келген технологияның жұмыс түрі баланың қызығушылығын оятады. Мектеп жасына дейінгі балалардың сөздік қорларын дамыту ісінде тәрбиешінің:

- балалардың сөздік қорларын дамыту;
- жаңа сөздерді меңгерту;
- үйренген сөздерін тиянақтап, анықтап, әрі байытып отыру басты міндет саналады.

Осы аталған міндеттерді үнемі сөздік жұмысын жүргізуде басшылыққа алып отыруы тиіс.

Грамматикалық құрылымы жайлы мағлұмат алады және балалар өз бетінше көптеген етістік, есімдік, сын, сан, есім тұлғаларын әр түрлі формада қолдануына бағыт береді. Жоғары модулдік оқыту әдісі бойынша балалардың көпшілігі оқу жылдын аяғында көмекші сұрақсыз өз дербестігімен байланыстырып әңгімелеуге үйренеді және балалардың баяндап әңгіме құрауларының көлемі әдәуір ұлғайып, толықайтылатындары байқалады. Осындай графикалық сызбалар

ИННОВАЦИЯ ЖӘНЕ ТӘЖІРИБЕ

арқылы әңгімелегенде балалардың сөздік қоры кеңейіп, заттың түр – түсін, көлемін, сапасын, қасиетін білдіретін сөздерді үйренуге бағыт береді.

Қорыта келсек, «Модулдік оқыту технологиясын» жұмыс барысында дұрыс қолданып, тәрбиеші жұмысының нәтижесін арттыруға болады.

Қолданған әдебиеттер:

1. Ф.Б. Бөрібекова, Н.Ж. Жанатбекова, «Қазіргі заманғы педагогикалық технологиялар» 2014ж.;
2. Б. Баймұратова, «Мектеп жасына дейінгі балардың тілін дамыту әдістемесі» Алматы. Рауан, 1991ж.;
3. С. Көшімбетова «Инновациялық технологияны білім сапасын көтеруде пайдалану мүмкіндіктері» 2008ж.;
4. Полянская Т. Б. «Мектеп жасына дейінгі балаларды әңгімелеуге үйретуде мнемотехника әдістерін қолдану», 2009ж.;
5. О.С. Быданова, В.И. Петрова Мектеп жасына дейінгі балалар психологиясы. Алматы. 1986ж.

Каргабаева Шолпан Сембаевна

Павлодар облысы, Екібастұз қаласы,
№12 сәбилер бақшасы,
Әдіскер

ҚУЫРШАҚ ТЕРАПИЯСЫ ӘДІСІН ҚОЛДАНУ

Аңдатпа. Бұл мақалада мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту деңгейіне қажетті және маңызды әдістердің бірі қуыршақ терапиясы туралы айтылады. Қуыршақ терапиясының балалардың дамуына әсері туралы мәлімет беріледі.

Кілт сөздер: қуыршақ терапиясы, қуыршақ-марионеткалар, саусақ қуыршақтары, көлеңке қуыршақтары, жіптен жасалған қуыршақтар, жазықтық қуыршақтары (түрткіштер), қолғап қуыршақтары, ертегі терапиясы.

Ана тілін меңгеру, тілді жан-жақты дамыту – бұл мектепке дейінгі балалықтағы толыққанды баланың маңызды шарттарының бірі және қазіргі заманғы психология-педагогика ғылымында тәрбие мен оқытудың негізі ретінде қарастырылады.

Қуыршақ терапиясын ұйымдастыру кезеңдері.

Мектеп жасына дейінгі балалармен жұмыстағы қуыршақ терапиясы үдерісі бірнеше кезеңмен жүзеге асады.

I кезең – балалардың қуыршақ жасау кезеңі.

Балалар қуыршақ жасаумен айналыса отырып, барынша сабырлы, байсалды болады. Ойын барысында олардың психикалық үдерістерінің еркіндігі дамиды, зейін қою дағдылары, шыдамдылығы қалыптасады, қиялы дамиды [1].

Мектеп жасына дейінгі балалармен бірге қуыршақтардың келесі түрлерін жасауға болады, мысалы, Қуыршақ-марионеткалар. Басы мен қолдары, тігілген көйлегі бар. Оны басқару оңай: бір жібі басын басқаруға, басқасы қолдарын басқаруға қызмет етеді. Қуыршақтың бір немесе ауысып тұратын бет-әлпеті болуы мүмкін, бұл баланың әртүрлі эмоцияларды жеткізуіне мүмкіндік береді, кейде бет-әлпеті болмауы да мүмкін, бұл баланың кейіпкердің көңіл күйіне

қатысты қиялдауына мүмкіндік береді. Қуыршақ-марионеткамен жұмыс қолдың ұсақ моторикасын және жалпы қимылдар үйлесімділігін жетілдіруге, бала қандай да бір себептерге байланысты көрсете алатын немесе көрсете алмайтын эмоцияларды, сезімдерді, жай-күйді көрсетуге мүмкіндік береді.

Міндеттері: Креативтілікті, ірі жәннен ұсақ моториканы, коммуникативтік дағдыларды, тілді, кеңістікте бағдарлануын дамыту. Эмоционалды шиеленісті басу. Тұлғалық ресурстарын белсендіру. Өзіндік бағасын көтеру. Отбасы қарым-қатынасты нығайту (балалар мен ата-аналардың бірлескен қызметінде) [2].

Саусақ қуыршақтары. Кез келген материалдан жасауға болады: картоннан, матадан, жіптен, пинг-понгтың шариктерінен. Қуыршақтың көлемі баланың саусағына тура келуі тиіс. Міндеттері: Қиялын, импровизациясын, эмоционалды саласын, тілінің мәнерлілігі мен нақтылығын, ұсақ моторикасын дамыту. Қорқыныштың алдын алу және түзету.

Көлеңке қуыршақтары. Қара картоннан немесе қағаздан жасалады. Мұндай қуыршақтар көбіне балалардың қорқынышымен жұмыс істеуге, қатты алаңдаушылығын түзетуде қолданылады.

Қорқыныштың нақты немесе абстрактілі бейнесіне жіп немесе таяқша бекітіледі, бұл оны экранда жүргізуге мүмкіндік береді. Бала көлеңке театрында қуыршақпен ойнау арқылы өз мәселесін шешу тәжірибесін жинақтайды. Әдетте қорқыныш байқалмайды. Қорқынышты қуыршақтың көмегімен көрсету арқылы бала жағдайды түсінеді, және қуыршақпен жеткізілген қорқыныш оның қорқынышты құрамдасының эмоционалды шиеленісін жояды. Бала өзінің «қорқыныш қуыршағымен» ойына алған нәрсесін істей алады, тіпті толық жоя алады. Көлеңке театрының түзетушілік мәні де осыдан тұрады. Міндеттері: Ұсақ моториканы, тілді, шығармашылық қиялды, фантазияны, коммуникативтік дағдыларды дамыту. Эмоционалды шиеленісті басу. Қорқыныштардың алдын алу және түзету.

Жіптен жасалған қуыршақтар. Балалардың қарым-қатынас барысындағы қиындықтарын шешуде тиімді. Қуыршақтың бойы баланың бойымен бірдей болуы мүмкін. Оны дайындау өте оңай: жіптен (арқаннан) қуыршақтың сұлбасы жасалады, қуыршақтың басындағы ілмек баланың жейдесіне түймеленеді, ал баланың саусағы қуыршақтың алақанындағы ілмекке ілінеді. Осылайша, бала өзінің қимылдарымен бірге қуыршақтың қимылын имитациялайды. Міндеттері: Өзіндік бақылауды, коммуникативтік дағдыларды, эмоционалды саланы, тілді дамыту. Тұлғалық ресурстарды белсендіру. Өзіндік бағасы мен қиындықтарды еңсеру қабілеттілігін арттыру.

Жазықтық қуыршақтары (түрткіштер). Бір жазықтықта жылжитындықтан осындай атауға ие болды. Жазықтық қуыршақтары қатты картоннан немесе жұқа фанерадан қиылған қуыршақтың үлгісін білдіреді. Әдеттегідей, қуыршақтың қолдары топсамен немесе түймешіктермен бекітіледі және еркін қозғалады. Мұндай қуыршақтардың бет-әлпеті ауыспалы болады, олар әртүрлі эмоционалды жай-күйге сәйкес келеді. Әдетте олар қарым-қатынас барысында қиындықтары бар, «Мен» бейнесі бұзылған балалармен жұмыс барысында қолданылады. Міндеттері: Креативтілікті, дөрекі және ұсақ

моториканы, коммуникативтік дағдыларды, тілді, кеңістіктік бағдарлануын дамыту. Эмоционалды шиеленісті басу.

Қолғапты қуыршақтар. Қуыршақтың негізі-денесі қолғаптар болып табылады. Мұндай қуыршақтар әдетте балалар қуыршақ театрларында, әртүрлі сахналауларда, ертегілерді бейнелеуде қолданылады. Міндеттері: Қиялын, импровизациясын, эмоционалды саласы мен тілдің айқындығын дамыту. Қорқыныштардың алдын алу және түзету.

Балалармен бірге қуыршақ жасау бойынша жұмыс жасай отырып, ең алдымен, халық ертегілерінде, әртүрлі жас тобына ұсынылатын шығармаларда жиі кездесетін кейіпкерлерді жасап шығару керек. Бала қиялдай отырып, өзінің эмоционалды күйін жеткізеді, талқандаушы аффектілерден: реніштен, қорқыныштан, ашудан, түңілуден арылады.

II кезең – балалармен жұмыс барысында қуыршақтарды қолдану.

Балаға басында бәріне ересек көмектеседі, ол одан «басқаруды» үйренеді (қуыршақ аэробикасы: қуыршақ отырды, тұрды, иілді).

Осыдан кейін ересек қуыршаққа «жан бітіруге» көмектеседі, яғни қуыршақтардың жағымды (жағымсыз) қасиеттерін көрсетуге баулиды.

Кейіннен бала ойыншықтың рухани әлемін өзінің қалауына қарай толықтырады, және ол нақты мәселелі жағдайда өзін қожайыны қалаған күйде «ұстайды». Бала қуыршақпен ойнау арқылы өзінің сезімдерін, қорқыныштарын, қарым-қатынасын нақты жеткізеді, бұл ретте айтылғандардың бәріне бала емес, қуыршақ жауапты болады.

Бала қуыршақпен бірге өзіне түсінікті эмоционалды және адамгершілікті тұрғыда өз өмірінің барлық оқиғаларын басынан өткереді.

Қуыршақ немесе жұмсақ ойыншық бәрін түсінетін және ешқашан ашуланбайтын мінсіз достың рөлін атқарады.

Қол қуыршақтарымен ойнау тілдік қиындықтардан баланың ойын бөледі және тілдің дамуына жағымды әсерін тигізеді.

Ертегі кейіпкерлері болып табылатын қуыршақтармен ойнау бала үшін әлеуметтік қарым-қатынастың белгілі мектебіне айналады, себебі бұл қуыршақтар адамгершілікті кейіпке ие.

III кезең – қуыршақтардың көмегімен «Ертегі терапиясы»

Бұл кезеңде қуыршақ театрын, шағын спектакльдердің қойылымы, оларды сахналау, жасалған қуыршақтардың көмегімен сюжеттік тапсырмаларды орындау секілді тәсілдер мен әдістерді қолдану орынды болып табылады [4].

Балалармен жұмыс барысында келесі жаттығуларды қолдануға болады:

- Бұлшық ет шиеленісін басуға арналған ойындар. Мультимедиялық презентацияларды қолдану арқылы өткізілетін релаксациялық жаттығулар: теңіздің түбінде, ғаламшарға саяхат, орман алқабында және т.б. [3].

- Ым-ишаратты дамытуға арналған ойындар. Ым-ишаратпен әртүрлі бейнелерді жеткізу: үзілген гүл; таңертең қатты ойнайтын оятқыш; бұзақыға ашулы; досты кездестіру; лимон жеу; иттің ойнағысы келеді; «көз салу»: көз қысамыз, реніш, таңданыс, қорқыныш және т.б.

- Пантомимиканы дамытуға арналған ойындар. Пантомимикалық қимылдардың көмегімен бейнелерді жеткізу: ұлпа қар айналады, күннің шұғыласы түседі, мұз ериді, тәтті балмұздақ, марғау күннің астында, көбелек ұшады, гүлдер гүлдеді және т.б.

- Ойын-өзгерулер. Перизаттың сиқырлы таяқшасының көмегімен балалар әртүрлі ертегі кейіпкерлеріне (Мальвинаға, Чебурашкаға), аңдарға (қоянға, түлкіге),

тұрмыстық заттарға (шкаф, орындық), жеке гигиена заттарына (тіс пастасына немесе қылшағына) және т.б. айналады.

- Тілдік сүйемелдеусіз саусақ ойындары (мүйізді ешкі, көбелек және т.б.) және тілдік сүйемелденетін ойындар (ала қанат сауысқан, тату саусақтар және т.б.).

- Интонациялық мәнерлілікті дамытуға арналған ойындар («Қасқыр мен жеті лақ» әнінен ешкінің әнін алдымен ешкінің дауысымен, содан кейін қасқырдың дауысымен орындау; балаға досынан ойыншық сұрап алуды ұсыну: сыпайы, ренішпен, өтініп; берілген сөйлемді әртүрлі интонациямен айту; фразаны әр түрлі эмоционалды бояумен жеткізу; өлеңді мәнерлеп оқу және т.б.).

- Балалардың қиялын дамытатын, әртүрлі эмоцияларды жеткізуге және мінезінің жекелеген тұстарын жеткізуге машықтандыратын театралдық этюдтер (қолымызға ұлпа қарды аламыз және оған жақсы сөздер айтамыз, еріп кеткенше тез айтамыз; көктемгі күн басынан өткен аққала қорқып кеткен, әлсіреген және науқастанып тұр, бала марғауды сипалайды, ол рақаттанып көзін ашып, пырылдайды, басымен қолға үйкеледі және т.б.) [5].

Осылайша, қуыршақ терапиясы әдісін шебер қолдана білу балалардың әртүрлі машықтары мен дағдыларын қалыптастырып қана қоймайды, сонымен бірге тәрбие жұмысының аса маңызды міндеттерін шешуге мүмкіндік береді. Олар мектеп жасына дейінгі балалардың байланысты сөйлеуін дамытуға септігін тигізеді, сөздік қорын барынша толықтырады, тілін барынша эмоционалды әрі мәнерлі етеді.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Быданова О.С., Петрова.В.И. «Мектеп жасына дейінгі балалар психологиясы» Алматы мектеп 1986 жыл.;
2. Педагогикалық технология – оқу үрдісін іске асырудың мазмұнды техникасы (В.П.Беспалько).;
3. Көшімбетова С. Инновациялық технологияны білім сапасын көтеруде пайдалану мүмкіндіктері. – А.: Білім, 2008.;
4. Несіпбаев.Б.К. Ұлт мәдениеті мен өнері, Білім – Алматы, 2003 жыл.;
5. А.Ж. Едігенова «Ойната отырып, тәрбиелеу» 2010ж.

Лабудько Людмила Валентиновна

Павлодарская область, г. Экибастуз,
КГКП «№25 Сәбилер бақшасы»
Руководитель

ЯСЛИ САД С СОВРЕМЕННЫМИ МЕТОДИКАМИ И ТЕХНОЛОГИЯМИ РАННЕГО РАЗВИТИЯ ДОШКОЛЬНИКОВ

*Ребенок – сокровище, в котором заключена вся любовь»
М. Монтессори*

Аннотация. В статье рассматривается организация работы в ясли сада, практическое применение инновационных технологий и материалов для гармоничного развития детей.

Ключевые слова: ребенок, методика М. Монтессори, звуковые и развивающие панели, мозаичные вкладыши, лекотека.

В работе с детьми коллектив КГКП «№25 сәбилер бақшасы» отдает предпочтение методике Марии Монтессори и технологиям раннего развития дошкольников. Для решения поставленной задачи сотрудники ведут активную работу по созданию благоприятной развивающей безопасной образовательной, в том числе инклюзивной среды, с учетом индивидуальных способностей и потребностей каждого ребенка.

Новаторский коллектив, еще вначале сложного, но интересного педагогического процесса саморазвития дошкольников. Важные шаги в этом направлении уже сделаны: действует студия Монтессори, с полным набором монтессори-материалов, которую посещают все дети детского сада. Всего в детском саду - 12 возрастных групп для 182 детей. Из них - 11 групп для детей с общим недоразвитием речи и одна общеобразовательная группа.

С целью реализации Программы развития ясли сада и стремления к получению конечного результата – созданию инновационного Центра М. Монтессори раннего развития дошкольников с общим

недоразвитием речи, мы огромное внимание уделяем созданию специальной предметно-развивающей среды.

На стенах фойе и коридоров расположены современные Бизиборды, модули Монтессори, звуковые и развивающие панели, мозаичные вкладыши - «говорящие стены», напольные мягкие модули, напольные шашки, набивные звуковые пуфы [3]. В 2021 году в новом блоке ясли сада открыт развивающий комплекс с инновационными кабинетами: лекотека, конструктивная комната с Блоками Дьенеша и Палочками Д. Кюизинера для логического мышления и речевой активности, сенсорно-интегративный зал, вибрационные музыкальные бассейны, релаксационная комната с пузырьковыми установками, тренажерный зал для снятия эмоционального и физического напряжения, современная студия Марии Монтессори и комната создателя детских садов Фредриха Фребеля с его знаменитыми развивающими «Дарами Фребеля», Фиолетовая комната В.Воскобовича с заданиями-лабиринтами сказочных персонажей [4].

Для духовно - нравственного воспитания

оформлен кабинет «Рухани жаңғыру», кабинет «Домбры», современный кабинет казахского языка, а также информационный

класс с интерактивным мультимедийным столом и доской.

Кабинет казахского языка

Фиолетовая комната

На международном педагогическом слете в г.Актау был представлен опыт работы ясли сада по теме: «Реализация новой модели образовательного развивающего пространства в специально организованной среде», который раскрывал деятельность ясли сада по построению инновационного

образовательного пространства. Результатом стали Диплом и кубок 2 места в рамках V-го казахстанского конкурса «Тепло сердца дарим детям» среди педагогов системы дошкольного воспитания и обучения.

Лекотека

Студия М. Монтеessori

ИННОВАЦИЯ ЖӘНЕ ТӘЖІРИБЕ

Педагоги детского сада – это высоко профессиональные специалисты, из 55 членов коллектива – 85% с высшим образованием, из них 26 педагогов имеют специальность «Дошкольное воспитание и обучение»; средне – специальное образование у 8 педагогов по специальности «Воспитатель дошкольных организаций».

Силен коллектив и по квалификационным категориям. В ясли саду работают 5

педагогов – исследователей, 10 педагогов – экспертов, 17 человек – это педагоги – модераторы. При этом, высшая категория у 7 педагогов, первая категория у 9 человек, вторую категорию имеют 5 педагогов. Также хочется отметить, что курсовая подготовка педагогического коллектива организовывается своевременно; так, 80% педагогов прошли курсы по инклюзивному образованию

Кабинет логопеда

Тренажерная комната

Методическая подготовка кадров проводится через организованную деятельность. Педагоги активно участвуют в городских, областных, республиканских конкурсах, семинарах и конференциях. В прошлом году в международных конкурсах участвовали 213 детей, из них победители – 3 медалиста, 4 победителя и 46 призеров. Детский сад имеет 9 кубков: Международного конкурса-фестиваля детского, юношеского и взрослого творчества «GRAND MUSIC», Международного конкурса-фестиваля «JAS DARYN», городского конкурса-фестиваля детского творчества среди детей дошкольного возраста «Сәулетай» в номинациях «Вокал» и «Оригинальный жанр», Диплом и кубок - Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту жүйесі педагогтерінің «Жүрек жылуын балаларға береміз». Медали «Лучший педагог» удостоены 5 педагогов, медалями «ГРАН ПРИ» международного

конкурса-фестиваля детского, юношеского и взрослого творчества «GRAND MUSIC» и «JAS DARYN» награждены 7 детей.

Коллектив активно участвует в городском конкурсе детских рисунков «Әсем-әлем», где второй год подряд завоевывает «ГРАН ПРИ» и призовые места. 22 ребенка награждены Дипломами 1 степени в Международном конкурсе «Platon» в номинациях «Аялған Астана» и «Қолымнан келеді», 5 призеров конкурса «Үркер» и пять призеров в различных номинациях городского конкурса «Ақ көгершін-2021».

Таким образом, наша работа ориентирована на целостное развитие индивидуальности каждого ребенка и предоставления возможности двигаться по подходящему направлению, а педагогу выявить и раскрыть потенциал каждого отдельного малыша.

Рухани жаңғыру кабинеті

Сенсорно-интегративный зал

Список литературы:

1. Выготский, Л. С. Педагогическая психология [Текст] /Л. С. Педагогическая психология. - М.: Астрель, 2012.;
2. Микляева Н.В. Зачем и как играть с детьми в детском саду? Современный взгляд на развитие игровой деятельности детей дошкольного возраста. - М.: АРКТИ, 2015.;
3. <https://babygenius.kz/p62993429-nastennyj-modul-dlya.htm>.;
4. Оборудование развивающей среды группы с включением развивающих игр В.В. Воскобовича// <https://urok.1sept.ru/articles/555974>.;
5. Королева, Л.А. Познавательно-исследовательская деятельность в ДОУ. Тематические дни /Л. А. Королева. – СПб: Детство-Пресс, 2015. – [60с.].

Кыстаубаева Назерке Жунисхановна

Шығыс Қазақстан облысы, Өскемен қаласы,
«Мүмкіндігі шектеулі балаларға арналған
«Алтын дән» балабақша» КММ
Логопед

ТЕЙПТЕУ – ХХІ ҒАСЫР ИННОВАЦИЯСЫ

Педагог-логопед сөйлеу тілінде бұзылысы бар балаларға түзету жұмысында нәтижеге жету үшін көптеген әдістер мен тәсілдерді қолданады. Соның бірі «Тейптеу» әдісі. ХХІ ғасыр инновациясы болып жатқан тейп туралы ақпаратпен бөлісіп, педагог-логопед жұмысындағы тейпті қолданудың әдіс-тәсілдерінің маңыздылығын осы мақала арқылы бөліскім келеді.

Жалпы, тейп дегеніміз - созылмалы, құрамында желімі бар, жолақ мата немесе лента. Оны бұлшықет тонусын қалыпқа келтіру мақсатында баланың немесе ересектің денесіне жапсырады.

Тейптің қандай түрлері бар?

Кросс тейп (йодовая сетка).

денедегі қабыну үрдісінде пайдаланылады.

Классикалық тейп

логопед мамандары жиі қолданады. Жолақ матаға акрилді желім жағу арқылы жасалады. Ол көбінесе дыбыс бұзылыстары бар балаларға қолданылады.

Синтетикалық тейп

балаларда сілекей бұзылысы болғанда немесе олардың тершеңдіктерін басу үшін пайдаланады, себебі, ылғалды жақсы сіңіреді.

Магниттік тейп

қабыну, ауырсыну, буындардың сырқырауы кезінде пайдаланады. [1].

Кез-келген тейп денеге жапсырылғаннан кейін 15 минуттан соң әсер ете бастайды.

Тейп қайдан шықты? Сонау, 1973 жылы япондық дәрігер Кензо Кисасе тейптеу әдісін алғаш медицина саласына енгізді. Бұл әдісті спортшылардың бұлшықеттерінде болған қабынуды, ауырсынуды емдеуге ұсынған болатын.

Аталған әдісті алғаш Сеулде болған олимпиада жарысында спортшылар қолданды. Осыдан кейін, «Тейптеу әдісі» халықаралық деңгейде кеңінен қолданыла

Кензо Кисасе

бастады. Көптеген елдерде спортшылар, массажистер қолданып, уақыт өте келе тейптің жаңаша технологиясы дами түсті [2].

2000 жылдары ТМД елдерінде бұл әдісті логопедия саласына енгізе бастады. Тейптеу әдісімен ерекше білімді қажет ететін балалардағы түрлі бұзылыстарды түзету барысында біршама іс-тәжірибелер жүргізіп, нәтижеге жетті.

Қазақстанда соңғы 2 жыл уақыт көлемінде қызу талқыға түсіп, әртүрлі конференцияларда айтылуда. Қазіргі таңда түзету жұмысында қолданылуда [5].

Тейптеудің мақсаты.

Адам ағзасы әртүрлі рецепторлардан тұрады. Осы рецепторлардың бұзылуы нәтижесінде баланың бойында әртүрлі бұзылыстар пайда болады. Мысалы, бұлшықеттің гипертонусы мен гипотонусы. Тейп ерін айналасындағы бұлшықет жұмысын дамытуға бағытталған. Ең алдымен жұмысты бастамас бұрын, тейптеудің орнын анықтау қажет. Ол – ауыз айналасындағы негізгі бұлшықеттерді қамтиды. Тейптеу әдісі

– логопедтің түзету жұмысында көмекші құралы ретінде қолданыла бастағанына көп болған жоқ.

Десе де, логопедияда тейптеу әдісімен келесідей бұзылыстарды түзетуге болады:

1. Бұлшықет тонусын арттыру;
2. Ауырсыну, бұлшықеттегі қабынуды жою;
3. Гипертонусты төмендету;
4. Жұту және шайнау үрдісі кезінде жиі сілекейдің бөлінуін азайту;
5. Дыбысталудың бұзылуын реттеу;
6. Ұсақ қол моторикасын дамыту;
7. Сезімталдылықты күшейту[3].

Тейіпті дайындық түзету жұмысы ретінде артикуляциялық жаттығудың алдында қолданады.

Логомассаждан бұрын пайдалануға болмайды. Логомассаж 20 минут жасалады. Ал, тейіпті қолдану кезінде 10 минут массаж жасап, 10 минут тейп жапсыруға болады. Себебі, тейп логомассаждың әсерін сақтайды, ұзартады.

Тейіпті жапсыру барысында баланың денесі міндетті түрде құрғақ болуы тиіс. Логомассаж барасында жағылған жақпамайдан денені толық тазартамыз.

Тейіпті қию үлгісі. Логопедия саласында тейіпті қию үлгілері ағылшын әріптеріне негізделеді. Олар: «И», «У» әріптері. Сонымен қатар сегізаяқ, (төртке бөліп бүктеу), қолшам тәрізді жалпақ түрінде қолданылатын тейп түрлері бар. Кросс тейп торкөзді дайын түрінде болады.

Тейіпті жапсыру әдісі. Кез келген тейіпті жапсыру үшін ең бірінші гигиеналық талаптарды сақтаймыз. Тейп жапсырылатын аймақты тазартып, құрғатып аламыз. Егер

баланың денесінде ауырсыну, бөртпе, жара болатын болса тейпті жапсыруға болмайды. Тейптің әсері барлық талаптар сақталып, дұрыс жапсырылған жағдайда 15 минуттан кейін басталады. Тейп денеде 3-7 күнге дейін жүруіне болады.

Тейпті алу әдісі.

1. Әдіс: Қауіпсіздік ережелін сақтай отырып, жүзеге асырылады. Тейпті қолданарда жақпамай қолдану арқылы, қолмен баса отырып, бір жаққа тарту арқылы аламыз.

2. Әдіс: орап алу, тейптің орындарын қолмен баса отырып деңгейлетіп алу[2].

Педагог-логопедтің дыбыстарды қою жұмысындағы тейпті қолдану түрлері:

- Еріндік дыбыстарды түзетуде тейпті қолдану: (Б, П, М, У);

- Тіл арты дыбыстарын түзетуде тейпті қолдану: (К, Ғ, Ң, Х);

- Тіл алды дыбыстарын түзетуде тейпті қолдану: (Ж, Ш, Щ, Ч, Н, Р, Л, Й);

- Тіл ортасы дыбыстарын түзетуде тейпті қолдану: (К, Г);

- Тіс дауыссыздары: (З, С, Д, Ж, Л, Ц) [6].

- Дисфония (дауыс ырғағының бұзылысы) кезінде тейпті қолдануға болады. Дисфония – дауыс екпінінің төмен болуы. Ең бірінші қалқанша безі бұлшықеті мен бұғананың орналасуы, тіл асты бұлшықетінің орнын анықтап алу керек. Бұл бұзылыс кезінде қарапайым классикалық тейпті «сегізаяқ» түрінде қиып қолданамыз.

Тейпті басқа да сөйлеу тілі бұзылыстары: дислалия, дислексия, тұтығу, афазия, алалия, дисграфия, дизартрия кезінде қолдануға болады [4].

ШҚО білім басқармасы Өскемен қаласы бойынша білім бөлімінің «Мүмкіндігі шектеулі балаларға арналған «Алтын дән» балабақшасында» «Тейптеу әдісі» 2020-шы оқу жылынан бастап түзету жұмысына енгізіле бастады. Теория, әдебиеттер көздері, шет ел мамандарының іс тәжірибелері қарастырылып, мекемедегі мамандардың жұмыстарында бейімдеуден өтті.

Тейптеу әдісін қолдануға байланысты іс-тәжірибе келесі бағыттарда таратылды:

- 2022 жылы «Тейп» тақырыбы бойынша

балабақша педагогтарының білімдерін жетілдіру курсы;

- 2022 жылы іс-тәжірибеден өтіп жатқан студенттерге арналған түзету жұмыстарында тейп әдісін қолдануды үйрету-семинары;

- 2022 жылы «Алтын дән» балабақшасының 10 жылдығына арналған ШҚО білім басқармасы Өскемен қаласы бойынша білім бөлімі ұйымдастырумен өткен қалалық семинарда мүмкіндігі шектеулі балаларға тейптеу әдісін қолдану іс-тәжірибесі таратылды;

- 2021 жылы ШҚО білім басқармасы «Шығыс» өңірлік орталығында ұйымдастырған онлайн-семинарда;

- 2021 жылы ашық ұйымдастырылған оқу қызметінде тейпті қолдану, іс-тәжірибемен басқа жеке пән мамандарымен, тәрбиешілермен бөлісу;

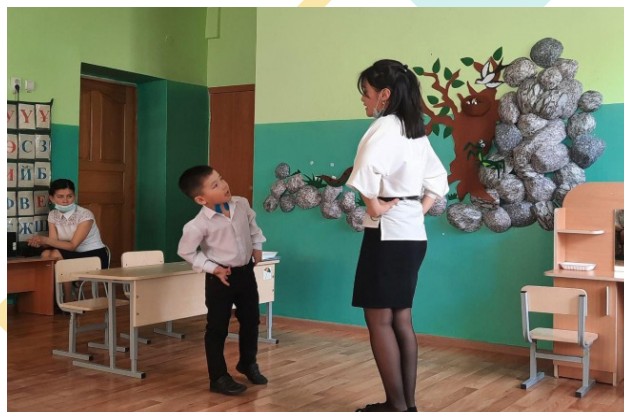
- 2022 жылы Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуды дамытудың жаңа моделін іске асыру: мазмұнды сапалы жаңғырту. Республикалық мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту педагогтарының панельдік секциясы;

- 2022 жылы «Білімнің басты құндылықтары: отаншылдық, білімге құштарлық, еңбекқорлық» ШҚО педагог қызметкерлерінің тамыз конференциясы аясында өткен секция жұмыстарының бағдарламасы отырысында.

Ұсынылып отырған тейп тек дыбыстардың техникасымен жұмыс жасау үлгісі. Алайда, логопед әртүрлі балалармен жұмыс жасағандықтан, алға қойылған мақсаты сан түрлі, өзекті мәселе.

Бұл тейптеу әдісі арқылы ұйымдастырылатын түзету жұмысының тек алғашқы бөлігі.

Сондықтан, жұмысты дамыту арнайы маманның білімділігін және шеберлігін талап етеді. Себебі, ерекше білімді қажет ететін балалармен жұмыс кезінде үнемі жаңа инновациялық әдістер мен тәсілдерді, технологияларды сауатты пайдалана отырып, жақсы нәтижелерге қол жеткізетініміз сөзсіз. Жаңашылдықтан, ізденушіліктен жалықпай, әрқашан кәсіби біліктілігімізді көтеріп, педагогикалық дамуда болайық деген ұсыныс бермекпін.

Педагог-логопедтің жұмысындағы тейптеу әдісімен бөліскен іс-тәжірибесі:**Мүмкіндігі шектеулі балаларға тейптеу әдісін қолдану (қалалық семинар)****Қолданылған әдебиеттер тізімі:**

1. Что такое тейпы? Как правильно делать тейпирование? www.championat.com;
2. Тейпирование в логопедии; nsportal.ru > logopediyateypirovanie-v-logopedi
3. Тейпирование в работе логопеда. Коррекция речевых нарушений.; logopedprofiportal.ru/blog
4. Логопедическое тейпирование. Добрый Доктор; dodoctor.by > logopedicheskoe-teypirovanie
5. Метод тейпирования в практике логопеда и дефектолога. Тейпирование в логопедии. academy-tt.com > logotaping_course
6. Қазақ тілі. Оқу құралы. С. М. Исаев. Алматы, «КАЙНАР», 1993—170 б.

Ахат Нұртас Ахатұлы

Ақмола облысы, Көкшетау қаласы,
Ж.Мусин атындағы Көкшетау жоғары қазақ
педагогикалық колледжінің директоры, ф.ғ.к.

Кравченко Анастасия Петровна

Ақмола облысы, Көкшетау қаласы,
«Зерек» балабақшасының тәрбиешісі

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАРДА ТІЛДІ ДАМУДАҒЫ УНИЛИНГВИЗМ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Аңдатпа. Мақалада техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдарында «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту» мамандығы бойынша мамандар даярлауда «Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуды дамыту» моделінде нақтыланған міндеттерге тоқтала отырып, оны жүзеге асырудың жолдары көрсетіліп, унилингвизм мәселесіне назар аудару қажеттілігі қарастырылған. Сонымен қатар, мектепке дейінгі ұйымдардың жұмысын жетілдіру мақсатында өзекті ұсыныстар жасалынған.

Мектепке дейінгі ұйым – жеке тұлға қалыптастыратын маңызды баспалдақ.

Қазіргі уақытта педагогикалық ғылыми зерттеулер саласында, білім беру жүйесінде болып жатқан өзгерістер мектепке дейінгі ұйымдардың алдында бала тұлғасын жан-жақты дамыту, баланы жоғары сапалы деңгейде тәрбиелеу міндеттерін қояды.

2021 жылдың 15 наурызында Қазақстан Республикасы Үкіметінің №137 қаулысымен бекітілген мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуды дамыту моделінде нақты міндеттер қарастырылған. Бұл модель балаларды дамыту мен оқыту талаптарының өзгеруіне және өзекті ғылыми деректерге сәйкес мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуды трансформациялау үшін қажетті өзгерістер бағытын айқындап берді [1]. Бүгінде инклюзивті білім беруді қоса алғанда, оқу бағдарламалары мен жоспарлары икемділігін қамтамасыз ету арқылы педагогикалық процесті ғылыми негізде жетілдіру жолымен мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытудың мазмұнын өзгер-

туге жағдай жасау ең оңтайлы шешім болып отыр.

Сонымен ECERS-3 сапаны бағалаудың халықаралық шкаласы бойынша өткізілген зерттеу нәтижесінде 7 балдық шкала бойынша Қазақстандық мектепке дейінгі мекемелердің білім ортасын бағалау 4,1 балл деңгейін көрсетті. Атап айтсақ, төмен балл көрсеткен шкалалардың ішінде «Сөйлеу және ойлау» шкаласы орын алып отыр. Мұның себебі ретінде ата-ананың баламен аз сөйлесуі –когнитивті-нейробиологиялық тұрғыдан мидың әлеуметтік-танымдық және тілдік қатынастарға жауап беретін бөлігіне кері әсерін тигізуін, демографиялық жағынан әр шаңырақта бала санының аздығынан ауызекі сөйлеу ортасының болмауын, жасанды интеллектінің қарқынды дамуы баланың сыни ойлауы мен еркін сөйлеуін, Soft skills дағдыларының дамуын тежеуін, балаларға арналған ана тіліндегі әлеуметтік желілердегі цифрлық контенттер мен телеарналардың санаулы ғана болуын

баса атап өтуге болады.

Ғылымда унилингвизм деген ұғым бар. Унилингвизм – бір тілділік деген мағына береді. Ал мектепке дейінгі баланы дамытатын барлық ақпарат, тәрбие тек өзінің ана тілінде берілуі қажет. Мектепке дейінгі ұйымдарда дәріс те тек баланың ана тілінде берілуі керек. Өз ана тілінде тілі шыққан, өз ана тілінде дәріс алған бүлдіршін сол тілде ойлай алады, сол тілде ойын ашық жеткізеді. Өз халқының салт-дәстүрін, әдет-ғұрпын, әдебиетін, мәдениетін бойына сіңіріп өседі. Унилингвизм мәселесі назарда болған жағдайда, мектепке дейінгі ұйымдарда тәрбиеленушілердің бойында ұлттық сана мен ұлттық болмыс қалыптасып, ана тіліне деген құрмет пен сүйіспеншілік артады [2].

Кәсіби білім беру ұйымдарында жоғарыда аталған модель міндеттеріне сай жұмысты ұйымдастыру арқылы білікті мамандар даярлауға назар аудару керек. Білім берудің негізі саналатын мектепке дейінгі ұйым жұмысын жетілдіру білікті маманның қолында десек, сол мамандарды даярлау құзіреттілігі жоғары оқу орны мен педагогикалық колледждерге жүктеледі.

Ең әуелі, мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту саласының мамандарын даярлауда ұлттық құндылықтар мен кәсіби қабілеттер жиынтығын жетілдіру қажет. «Ұлттың сақталуына да, жоғалуына да себеп болатын нәрсенің ең қуаттысы – тіл» деген Ахмет Байтұрсынұлының қасиетті қағидасына сүйеніп, унилингвизм қағидасын, яғни, біртілділік мәселесін ерекше назарға алуымыз қажет [3]. Сондықтан мектепке дейінгі ұйымдардағы оқу-тәрбие процесінде біртілділікті ұстанған жөн. Әлемді жаңадан тани бастаған балаға көптілді үйрету оның санасына ауыртпалық түсіреді. Тілді меңгеру – көптеген когнитивтік, мінез-құлық және әлеуметтік аспектілерді қамтитын өте күрделі процесс. Тілді меңгеру кезіндегі баланың миын сканерлеуде ғылыми зерттеулері негіз болған нейроғалымдардың зерттеуіне сүйенсек (P. K. Kuhl, H. Brown Douglas) мектеп жасына дейінгі бала 5 жасына дейін бір тілді ғана меңгеруі тиіс, егер бала миына аса күрделі процестерді игеруді жүктесе, басқа да та-

ным процестері (қарапайым математикалық ұғымдарды игеру, дүниетану мен жаратылыстану ғылымын меңгеру) тежелуі әбден мүмкін (H. Brown Douglas, Principles of Language Learning and Teaching. White Plains, NY – Longman – 2000). Ойлау процесін жетілдіре бастаған жас балғын ойын нақты, дәл жеткізуде қиындықтарға тап болмау үшін ана тілін ойлау тіліне айналдыруға жағдай жасау қажет.

Мектепке дейінгі ұйымдарда жүргізілетін тіл дамыту сабақтарының құрылымы мен сапасына ерекше көңіл бөлу талаптары туындап отыр. Педагогтерге жүктелетін міндеттердің бірі – сәби баланы жатық сөйлеуге, ойын көркем де бейнелі жеткізуге, сауатты жазуға дағдыландыру. Ол үшін монолингвизм мәселесін естен шығармай, мектепке дейінгі ұйымдарда міндетті түрде жүзеге асыру керек.

Бала ана тілінің қыр-сырын терең меңгермейінше, қоршаған орта, табиғат жайында білім алуы, жалпы даму үдерісі ойдағыдай болуы мүмкін емес. Тілі жақсы дамыған бала оқу материалдарын ойдағыдай меңгереді, табиғат пен қоғамдағы күрделі байланыстарды дұрыс тану мүмкіндігі артады. Баланың сөйлеу дағдысын тек тіл дамыту сабағында ғана емес, күнделікті өмір барысында дамытып отыру қажет. [3]

Тіл – адамдар арасындағы қарым-қатынастың аса маңызды құралы ғана емес, ойлаудың, дүниетанымның, рухани мәдениетті жасаудың ұлттық ұжымдық тәрбиесін жинақтаудың, сақтаудың құралы. Жас ұрпақты тәрбиелеу, оларға ғылым мен білімді үйрету тіл арқылы жүзеге асады. Тәуелсіздік пен жаһандану тоғысқан қазіргі күрделі заманда егеменді елдің өсіп-өнген тамырын тауып, біртұтас елдігін қалыптастырып, басын біріктірген түпқазығы ретіндегі тілдің қызметін тану – ұлттық сананың заманауи даму деңгейіне сай туындап отырған рухани-әлеуметтік мүдде талабы.

Сонымен қатар мектепке дейінгі ұйымдарда балалардың Soft skills дағдыларын дамыту өзекті болып отыр. Білім беру процесіндегі мұндай жаңа тәсілдер педагогтен

ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАР

оқытуға деген көзқарасты өзгертуді, яғни дәстүрлі форматты интерактивті әдістерге ауыстыруды және мектепке дейінгі ұйымның заттық-дамытушы ортасының қазіргі тенденцияларға сәйкес болуын талап етеді. Мысалы, Гарвард және Стенфорд ғалымдарының бірлескен зерттеулерінің нәтижесінде Soft skills дағдылары адамның кәсіби жетістігінің 85%-ын, тек 15%-ы ғана арнайы мамандандырылған кәсіби дағдылардан тұратындығын анықтаған.

Бұл Soft skills дағдыларының бала бойында ойын арқылы қалыптасып, оның болашағына тікелей әсер ететіндігінің айғағы. Яғни, білім алу мен болашақ мамандықты таңдау алғышарттарының негізі балабақшадағы ойын процестерінде қалыптасады. Сондықтан тәрбие және білім берудің барлық аспектілері мен балаға мүмкіндіктер әлемін ашатын Soft skills қабілеттері мен дағдылары дамытылады.

Модельдің мазмұнында көрсетілген «Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқыту жүйесіндегі педагог» және оған қойылатын талаптар колледждің білім беру процесінің ажырамас бөлігі ретінде қарастырылады. Колледждің білім беру бағдарламалары қолданыстағы нормативтік құқықтық актілерге сәйкес маман даярлауды көздей отырып, тәрбиелеу мен оқыту бағдарламаларын іске асыруда, білім алушылардың педагогикалық практикадан қиындықсыз өтуіне тікелей әсер ететін әдістемелік базамен толық қамтамасыз етілген.

Оқу орны аумағында кәсіби шеберлігін шыңдау, балаларды күту және мектепке дейінгі жастағы балаларды тәрбиелеуді ұйымдастыру үшін санитарлық-гигиеналық талаптарды сақтау, мектеп жасына дейінгі балалармен білім беру, тәрбиелеу қызметін ұйымдастыруға және бос уақытты тиімді өткізуге қатысу сынды кәсіптік модульдерді меңгерту мақсатында «Мектепке дейінгі тәрбие және оқыту» мамандығы, 010105 1 «Тәрбиелеушінің көмекшісі» жұмысшы біліктілігі бойынша кәсіптік құзіреттілікті қалыптастыруға бағытталған 5 модульден тұратын «Кәсіптік құзіреттілік алаңы» және «Білім алу және құзіреттілік кампусы»

ашылып, практикалық жұмыстарды өткізуге тиісті дидактикалық, материалдық-техникалық құралдармен жабдықталды.

Білім ошағында қолданбалы бакалавриат жүйесінде білім беруді жүзеге асыру жұмыстары да жүргізілуде. Аталған мамандық бойынша мамандар даярлау, сонымен қатар республикада алғашқы болып эксперимент ретінде 01130100 – «Логопедия» мамандығы және осы мамандыққа арнайы құралдармен және дидактикалық материалдармен жабдықталған «Логопедия ресурстық орталығы» құрылды. Мамандық бойынша оқу-жұмыс жоспары әзірленіп, жұмыс жоспарына сәйкес оқу-әдістемелік кешендері дайындалды.

Маман даярлау мәселесінде техникалық және кәсіптік білім беру ұйымдары 01120100 «Мектепке дейінгі тәрбие және оқыту» мамандығының 4S01120102 «Мектепке дейінгі ұйымдардың тәрбиешісі» біліктілігі бойынша және білім мазмұны өзектендірілген модульдік-құзіреттілік, модульдік кредиттік, орта білімнен кейінгі білім берудің қолданбалы бакалавры жүйесінде мемлекеттік жалпыға міндетті білім стандарттары, үлгілік оқу жоспарлары мен оқу бағдарламалары жүзеге асты [5].

Осы бағытта теория мен практиканың бірлігі үшін колледж мектепке дейінгі ұйымдармен тығыз байланыста.

Қорыта келе, мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының ісін жетілдіруде озық тәжірибені қолдану, өзгерістерге икемделе білу міндеті алға қойылуы қажет. Ел тірегі – бүгінгі жас ұрпақты білімді, өнегелі етіп тәрбиелесек, болашағымыз да жарқын боларына кәміл сенеміз. Ол үшін төменде көрсетілген жұмыстарды іске асыру керек деп есептейміз:

1. Ғалымдар мен балабақша мамандарынан жұмыс тобын құрып, ұлттық құндылықтарға негізделген дидактикалық материалдар (мектеп жасына дейінгі балаларға арналған қажетті әдебиеттер, үлестірмелі материалдар, авторлық дамытушы ойындар, әртүрлі бағыттағы көрнекіліктер, суреттік кітапшалар) әзірлеу және балалар баспасын ашып, оны мемлекеттік деңгейге көтеру.

2. Аралас тілді балабақшаларда, қазақ тілін үйретуді тек ұйымдастырылған оқу қызметінде қазақ тілі маманымен ғана емес сондай-ақ балабақшаның басқа қызметкерлерін тарта отырып ықпалдастықта ұйымдастыру арқылы – тілдік орта қалыптастыру.

3. Ойын – балалардың Soft skills дағдыларын балабақшада қалыптастырудың басты жолы және әлеуметтендіру негізі. Сондықтан балаға мүмкіндіктер әлемін ашатын Soft skills қабілеттері мен дағдыларын ойын арқылы дамытуға ерекше назар аударуды ұсынамыз.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуды дамыту моделі. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 15 наурыздағы № 137 қаулысы.
2. <https://www.worc.org/kk/what-is-the-definition-of-monolingualist>
3. Байтұрсынов А. Тіл тағылымы. – Алматы: Ана тілі, 1992 жыл.
4. Жұмабекова Ф.Н., Мектепке дейінгі педагогика. – Астана: Фолиант, 2014 жыл.
5. Отарбаева Л.Л., Адилханова М.Т. Soft skills педагогикалық қызметте. Әдістемелік құрал. Ақтөбе 2021, «Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы» АҚ филиалы «Ақтөбе облысы бойынша педагог кадрлардың біліктілігін арттыру институты». <https://online.anyflip.com/frooq/iuir/mobile/>

Искакова Сауле Рыспаевна

Ақмолинская область, Астраханский район,
село Астраханка
ГККП «Детский сад «Алпамыс»

АЛДАР КОСЕ НА ПРАЗДНИКЕ ДЕНЬ ЗНАНИЙ!

Аннотация. Сценарий предназначен для детей дошкольного возраста для проведения праздника посвященного Дню знаний.

Ключевые слова. Праздник, День знаний, Алдар Косе.

Персонажи:

1. Алдар косе.
2. Волшебник Недоучка.
3. Коронавирус.

Атрибуты: Портфель (2 шт.), игрушки, учебные принадлежности, конусы, мыльные пузыри, мелкие желтые лошадки.

Ведущий: Сәлеметсіздерме балалар!

Здравствуйте, дорогие дети: мальчики и девочки! Я рада приветствовать вас на нашем празднике.

Хоть и жаль немного лета,
Но грустить не будем мы,
Потому что в детский сад наш -
С радостью мы все пришли.

А мне так интересно узнать, как вы отдыхали? Где были? Что видели? Давайте поиграем. Если то, о чем я говорю, про вас - громко кричите: «Я», а если нет – молчите.

Игра – кричалка «Как мы летом отдыхали»:

- Кто на море летом был?
Кто с корзиной в лес ходил?
Кто гонял на самокате?
Кто на завтрак скушал скатерть?
Кто летал на самолете?
Кто на дачу ездил к тете?
Кто за лето загорел?
Кто арбузов тонну съел?
Кто пришел в детский сад?
И с друзьями встрече рад? [1].

Ведущий: И я очень, очень рада встрече с вами...Молодцы! Сегодня у нас удивительный и прекрасный праздник – 1 сентября – День знаний! Сегодня все дети пошли в школу, а мы с вами встретились в детском саду, отдохнули за лето, подросли! Пусть этот год будет для вас увлекательным и интересным, принесет вам новые знания и открытия, новых друзей.

В комнате у мамы за семью замками
Прятался огромный синий сундучок.
Может там конфеты? Или в цирк билеты?
Или там котенок?

И сейчас мы узнаем кто же живет в сундуке у веселых человечков...

Встречайте группа «Затейники»
Танец: «Человечки сундучные»
Слышится песня Алдар косе

Ведущий: Слышите, на наш праздник спешат гости, кто же к нам пришел? Давайте, сядем и посмотрим, кто торопится к нам.

Дети садятся.
Под музыку входит Алдар Косе.

Ведущий: Так это же знаменитый на всю степь герой казахских сказок - Алдар Косе.
Сәлеметсізбе, Алдар Косе.

Алдар Косе – Сәлеметсіздерме, балалар, қонақтар. Да, правильно, меня зовут Алдар Косе.

Хожу я по всему Казахстану сказки

рассказываю, наказываю злых и жадных людей и помогаю добрым, хорошим людям, а еще я очень люблю веселиться, петь и танцевать танец «Қара жорға»

Ведущий: Смотри, Алдар Косе, сколько здесь детей и все мы тоже любим веселиться, тем более, что мы собрались на праздник, который называется День знаний.

Алдар Косе: Сәлеметсіз бе, Құрметті қонақтар!

Здравствуйте дорогие ребята!

Спешил, торопился я к вам, друзья!

Знаю, знаю, опаздывать никак нельзя!

Да вот конь вороной мой захромал,

Чуть-чуть к вам не опоздал!

Вы меня простите!

К вам на праздник – то пустите!

Очень я рад сегодняшней встрече! Учится спешит самый разный народ. По Родине нашей День знаний идет. Красный день в календаре! Праздник знаний в сентябре. Этот праздник всех важнее, Этот праздник всех детей. Поздравляю вас всех и желаю, что бы вы выросли умными и смекалистыми. А я для вас в честь праздника пригнал табун лошадей (показывает макеты коней).

У меня и денежка для вас есть!

Так много, что не счесть!

«Байге» – игра для всех!

По сигналу

Вначале кыздар!

Затем улдар!

Играем все дружно!

Веселый базар!

Игра «Байге» (выходят дети по одному из каждой группы, бегают вокруг конуса и передают лошадку другому)

Алдар Косе: Да, молодцы,

Сыграли ловко!

Вот что значит, тренировка!

Звучит музыка, открывается дверь из нее вылетает Волшебник – Недоучка.

Волшебник-Недоучка: Подумаешь! Выгнали! Это не вы меня выгнали! Это я сам ушел! Да я и так все знаю! Вылетает портфель. О! Мой портфельчик! Открывает портфель. Вот и моя волшебная палочка (палочка сломанная)

Ну немножко сломалась, и так сойдет!

Какого волшебника потерял мир! (видит детей)

Привет детишки! Чего это вы здесь делаете?

Алдар Косе: Сегодня первое сентября, день знаний. Дети по всей нашей большой стране Казахстана идут в школу, в детский сад за новыми знаниями. А может, ты совершишь, для нас какое-нибудь волшебство?

Волшебник-Недоучка: Конечно! Это же проще простого! Крибле-крабле-бумс! Звучит музыка выбегает Коронавирус, делает устрашающие жесты в адрес присутствующих, захлопывает дверь детского сада, ставит перед ней трон, надевает корону!

Коронавирус:

Я злой-презлой Коронавирус,

По всему я Миру вырос.

К вам напасти напущу,

В детский садик не отпущу!

Садится на трон.

Ха-Ха-Ха! Что? Думали, я исчез? ...И детский сад откроется? Нет, не дожидетесь вы у меня! Хочу, чтобы вы опять сидели дома, ленились, перестали видаться с друзьями, любимыми воспитателями!

Алдар Косе: Уходи, Коронавирус!

Ты итак -

И к тебе скорей вернется.

На лице цветет, от радости растет.

Ответ детей: Улыбка. Хорошее настроение успешно борется с любым вирусом! Танец «КЛАП НАПС»

Волшебник-Недоучка: Смотрите, дети, Коронавирус стал терять силу. Под звуковой сигнал от короны Коронавируса отламывается небольшой кусочек.

Алдар Косе:

Следующий волшебный совет:

Коль крепко дружишь ты со мной,

Настойчив в тренировках,

То будешь в холод,

В дождь и зной

Выносливым и ловким...

Ответ детей: Спорт

Ведущий: А еще в нашем саду ребята любят играть, и сейчас я предлагаю игру для

■ МЕРЕКЕДЕН МЕРЕКЕГЕ

самых маленьких - нужно поймать мыльные пузыри! Алдар Косе, начинай игру!

Алдар Косе: С удовольствием!

1. Игра «Поймай мыльный пузырь» играют дети из средних групп

Ведущий: Молодцы, внимательные ребята! Алдар Косе, а наши старшие ребята уже умеют рисовать, этому они научились в детском саду. И я предлагаю вам, ребята, интересную игру, которая называется «Кто быстрее нарисует солнышко». Есть желающие? (вызываются несколько детей, им даются мелки). На раз-два-три игру начни!

2. Игра «Кто быстрее нарисует солнышко на асфальте» играют дети из старших групп.

Ведущий: А сейчас, приглашаются ребята подготовительной группы.

3. Игра «Собери портфель».

Под звуковой сигнал от короны Коронавируса отламывается еще один кусочек.

Алдар Косе: Я предлагаю вам поиграть в игру.

Если вы согласны с тем, что я вам говорю, отвечайте: «Это я, это я, это все мои друзья!» Если вы не согласны, вы просто молчите.

Кто пришел к нам в детский сад и с друзьями встрече рад?

Любит, кто с утра поспать и зарядку прозевать?

Кто проснулся утром рано и умылся сам под краном?

Кто с игрушками играл и на место не убрал?

Кто открыл сегодня краски, книжки новые, раскраски?

Кто сломал сегодня стул, в лужу девочку толкнул?

Кто каприза и лентяй, ну-ка, быстро отвечай!

Кто мечтает подрасти, в школу поскорей пойти?

Под звуковой сигнал от короны Коронавируса отламывается еще один кусочек

Алдар Косе: Если вирус ходит всюду, Как злодей из древней сказки, Я стесняться тут не буду,

А надену вмиг

Ответ детей: Повязку

Волшебник-Недоучка: Молодцы, дети, смотрите Коронавирус исчезает на глазах (надевает повязку)

Алдар Косе: Знают взрослые и дети,

Чистым лучше жить на свете,
Быть красивым, не хворать уныло
Помогает всем нам...

Ответ детей: Мыло

Волшебник-Недоучка (берет бутылочку с жидким мылом-имитация):

То-то, Вирус! Будешь знать! Как на празднике мешать! (на Вирус брызгает)

Коронавирус: Что такое? Пропадаю! Исчезаю, исчезаю...

Волшебник-Недоучка бежит за вирусом, тот убегает с территории детского сада, пригибаясь все ниже и ниже.

Алдар Косе:

Коронавируса не бойся

Руки помой и успокойся

Ешь витамины, соки пей

Маму слушай, не болей!

Вот так весело мы играем – и учимся. Учимся быть здоровыми, сильными, крепкими. [2].

Недоучка возвращается назад к детям

Волшебник-Недоучка: Я хочу поздравить всех с Днем знаний. Можно мне приходить в ваш детский сад? Ведь я еще многого не знаю и не умею. Давайте учиться вместе!

Алдар Косе: Конечно, приходи. Мы будем тебе рады. А хочешь, мы тебя с настоящей волшебницей познакомим?

Волшебник-Недоучка: С настоящей – пренастоящей? Конечно, хочу.

Ведущий: Я приглашаю сюда хозяйку нашего большого, дружного, уютного и красивого детского сада «Алпамыс».

Заведующая: Ребята я еще раз поздравляю всех вас, ваших родителей и всех педагогов нашего детского сада с праздником! С Днем Знаний! Первое сентября – «УРА!» Примите от нас подарки!

Праздничная дискотека.

Фото на память.

Дети уходят на свои участки.

Литература:

1. Агапова И.А. Праздники в детском саду, 1999// obuchalka.org/20191224116674/prazdniki-v-detskom-sadu-scenarii-igri-attrakcioni-mihailova-m-a-1999.html,
2. Давыдова М.А. Праздник в семье, Айрус-Пресс, 2000//<https://www.labyrinth.ru/books/1392/>.

www.irrd.kz

«Балаларды ерте дамыту институты» РММ

Астана қаласы, Мәңгілік Ел даңғ. 8/2

e-mail: rcdd_info@mail.ru